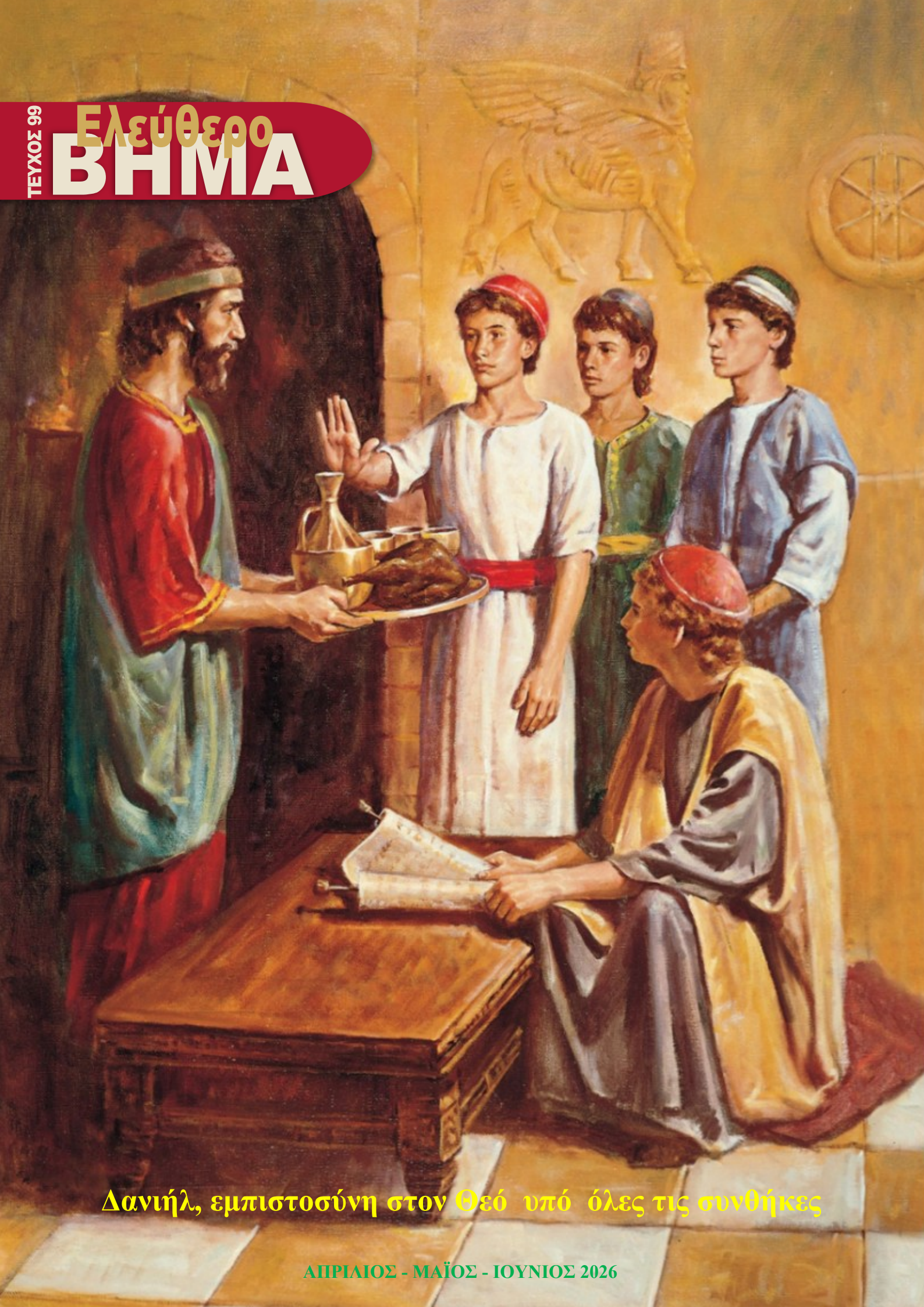

Δανιήλ, εμπιστοσύνη στον Θεό υπό όλες τις συνθήκες

Περιεχόμενα

Δανιήλ, ο αγαπητός του Θεού ... 02

Η Βαβυλώνα του Δανιήλ ... 04

Ο Θεός χαρίζει τη σοφία ... 09

Κοινωνοί Ιησού Χριστού ... 11

Ο Δανιήλ και οι 3 φίλοι του
παραμένουν πιστοί ... 13

Ο Δανιήλ στη Βαβυλώνα ... 15

Χρήστος Παπαταώρης ... 18

Η Χρυσή Εικόνα του Βασιλιά ... 21

Πώς δημιουργούνται
οι δογματικές διαφορές ... 23

Το «Εν» γενικά ... 26

Λήμμα G0169 : Ακάθαρτος ... 29

"Εσείς ρωτάτε,
εμείς απαντάμε" ... 33

Εκκλησίες της Κοινωνίας ... 41

Τρίημερο Βαΐων στο Σούνιο ... 43

Δανιήλ, ο αγαπητός του Θεού

Ο Δανιήλ στέκεται μέσα στην Αγία Γραφή ως μία από τις πιο φωτεινές και ευγενικές μορφές της Παλαιάς Διαθήκης. Δεν ήταν βασιλιάς, ούτε ιερέας, ούτε στρατηγός. Ήταν ένας νέος άνθρωπος που ξεριζώθηκε από την πατρίδα του, οδηγήθηκε αιχμάλωτος σε ξένη γη και κλήθηκε να ζήσει την πίστη του μέσα σε έναν κόσμο ειδωλολατρικό, ισχυρό και συχνά εχθρικό. Κι όμως, ακριβώς εκεί, μέσα στην εξορία, φανερώθηκε ως «αγαπητός του Θεού», ένας άνθρωπος καθαρός στην καρδιά, σταθερός στην προσευχή και πρόθυμος να δοξάσει τον Θεό περισσότερο από τον εαυτό του.

Η ζωή του αρχίζει με την τραγωδία της βαβυλωνιακής αιχμαλωσίας. Νέος, βασιλικής καταγωγής, μεταφέρεται από την Ιερουσαλήμ στη Βαβυλώνα με άλλους νεαρούς Ιουδαίους. Εκεί επιχειρείται όχι μόνο η πολιτική αλλά και η πνευματική τους αφομοίωση: αλλάζουν τα ονόματά τους,

(Συνέχεια στη διπλανή σελίδα)

(συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα)

τους διδάσκουν τη σοφία των Χαλδαίων και τους προσφέρουν τροφή από το τραπέζι του βασιλιά. Ο Δανιήλ όμως παίρνει μία αποφασιστική στάση από τα πρώτα βήματα της ζωής του: «έθεσε εν τη καρδία αυτού» να μη μολυνθεί. Δεν επαναστατεί με θόρυβο, αλλά αντιστέκεται με καθαρότητα, πραότητα και ακλόνητη πίστη. Αυτή η ήσυχη υπακοή θυμίζει ήδη κάτι από τον Ιησού Χριστό, ο οποίος έζησε μέσα στον κόσμο χωρίς να ανήκει στο φρόνημά του, μένοντας απολύτως άγιος και αμόλυντος.

Ο Θεός τιμά αυτή τη στάση δίνοντάς του σοφία, σύνεση και χάρισμα να κατανοεί οράματα και όνειρα. Όταν ο βασιλιάς Ναβουχοδονόσορ ταραάζεται από ένα όνειρο που κανείς δεν μπορεί να εξηγήσει, ο Δανιήλ δεν προβάλλει τον εαυτό του ως σοφό της αυλής. Ζητά χρόνο, προσεύχεται μαζί με τους φίλους του και αποδίδει τη δόξα στον Θεό του ουρανού, ο οποίος αποκαλύπτει τα κρυμμένα. Μπροστά στον βασιλιά ομολογεί πως δεν υπάρχει ανθρώπινη σοφία ικανή για τέτοια γνώση, αλλά υπάρχει Θεός που φανερώνει μυστήρια. Και εδώ η μορφή του προεικονίζει τον Χριστό: όπως ο Δανιήλ αποκαλύπτει τα μυστήρια του Θεού στους λαούς, έτσι ο Ιησούς είναι ο ίδιος η πλήρης αποκάλυψη του Πατέρα, ο Λόγος που φανερώνει όσα ήταν κρυμμένα από αιώνες.

Η πορεία του Δανιήλ εκτείνεται μέσα από διαδοχικές αυτοκρατορίες. Υπηρετεί υπό τον Ναβουχοδονόσορ, βλέπει την πτώση της Βαβυλώνας, στέκεται ενώπιον του Βαλτάσαρ και αργότερα τιμάται και από τους Μήδους και Πέρσες. Η σταθερότητά του δεν εξαρτάται από πολιτικές αλλαγές. Δεν είναι άνθρωπος της συγκυρίας, αλλά άνθρωπος του Θεού. Σε κάθε εποχή παραμένει ο ίδιος: δίκαιος, διαυγής, αδιάφθορος. Αυτό τον κάνει τύπο του Χριστού, του οποίου η βασιλεία δεν στηρίζεται σε ανθρώπινη ισχύ και δεν μεταβάλλεται από τις ανατροπές της ιστορίας. Οι βασιλείς της γης ανεβαίνουν και πέφτουν, αλλά ο Θεός του Δανιήλ είναι εκείνος που «καθιστά βασιλείς και μεταβάλλει καιρούς», όπως και ο Χριστός είναι ο αιώνιος Βασιλιάς που μένει στους αιώνες.

Συγκλονιστική κορυφή της ζωής του είναι το επεισόδιο του λάκκου των λεόντων. Επειδή δεν βρίσκουν κανένα σφάλμα στην υπηρεσία του, οι εχθροί του αποφασίζουν να χτυπήσουν την ίδια την πίστη του. Εκμεταλλεύονται τη

νομοθεσία της αυτοκρατορίας και τον οδηγούν σε καταδίκη, επειδή συνεχίζει να προσεύχεται τρεις φορές την ημέρα στον Θεό του. Ο Δανιήλ δεν διαπραγματεύεται, δεν κρύβεται, δεν αρνείται τη λατρεία του. Ρίχνεται στον λάκκο, αν και αθώος, εξαιτίας φθόνου και πλεκτάνης. Η εικόνα αυτή παραπέμπει έντονα στον Ιησού Χριστό, ο οποίος επίσης παραδόθηκε από φθόνο, καταδικάστηκε ενώ ήταν αθώος και κατέβηκε στον τάφο, όχι για δική του αμαρτία, αλλά εξαιτίας της κακίας των ανθρώπων. Και όπως ο Δανιήλ βγήκε ζωντανός από τον λάκκο, επειδή ο Θεός έκλεισε τα στόματα των λεόντων, έτσι ο Χριστός ανέστη εκ νεκρών, νικώντας οριστικά όχι μόνο τον θάνατο, αλλά και κάθε δύναμη του σκότους.

Όμως ο Δανιήλ δεν είναι μόνο παράδειγμα ηθικής ακεραιότητας. Είναι και προφήτης των εσχάτων. Στα οράματά του βλέπει θηρία, βασιλείες, κρίση και, πάνω απ' όλα, τη μυστηριώδη μορφή «ως Υιός Ανθρώπου» που έρχεται με τα νέφη του ουρανού και λαμβάνει αιώνια εξουσία και βασιλεία που δεν θα παρέλθει. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Ιησούς υιοθετεί ακριβώς αυτόν τον τίτλο για τον εαυτό του. Στο βιβλίο του Δανιήλ ορίζεται προφητικά η παγκόσμια και αιώνια κυριαρχία του Μεσσία. Έτσι, ο Δανιήλ δεν μοιάζει μόνο με τον Χριστό στη ζωή του. Δείχνει και άμεσα προς Αυτόν με την προφητεία του.

Γι' αυτό ο Δανιήλ παραμένει «αγαπητός του Θεού»: όχι απλώς επειδή ήταν ενάρετος, αλλά επειδή η καρδιά του ήταν στραμμένη ολοκληρωτικά στον Θεό, και η ζωή του έγινε καθρέφτης της ερχόμενης δόξας του Χριστού. Μέσα στην εξορία έζησε με πίστη. Μέσα στην εξουσία έμεινε ταπεινός. Μέσα στον κίνδυνο δεν λύγισε. Και μέσα στις αποκαλύψεις δεν κράτησε τίποτε για τον εαυτό του, αλλά έδειξε τον Θεό που σώζει και κυβερνά την ιστορία. Στον Δανιήλ βλέπουμε έναν πιστό δούλο. Στον Ιησού Χριστό βλέπουμε τον τέλειο Υιό. Και όμως, ο πρώτος μας οδηγεί θαυμαστά προς τον δεύτερο, ώστε διαβάζοντας τη ζωή του Δανιήλ να μαθαίνουμε όχι μόνο πώς ζει ένας άγιος, αλλά και πώς προαναγγέλλεται ο Σωτήρας, ο οποίος ήρθε με ταπεινά την πρώτη φορά αλλά θα ξανάρθει με δόξα την επόμενη. Αμήν, ναι έρχου Κύριε Ιησού.

Από τον Εκδότη

Η Βαβυλώνα του Δανιήλ

Η Αυτοκρατορία της Ύβρεως, τα Αρχιτεκτονικά Θαύματα και η Δοκιμασία της Πίστης

Αντώνης Περιάλης

Η Μητρόπολη των Αιώνων

Όταν ο Δανιήλ και οι σύντροφοί του αντίκρισαν για πρώτη φορά τη Βαβυλώνα γύρω στο 605 π.Χ., δεν αντίκρισαν απλώς μια ξένη πόλη. Βρέθηκαν μπροστά στο κέντρο του τότε γνωστού κόσμου, μια θάλασσα από καταγάλανους τοίχους, χρυσούς ναούς και πύργους που άγγιζαν τα σύννεφα.

Για τους νεαρούς Ιουδαίους αιχμαλώτους, η πόλη αυτή αποτελούσε ταυτόχρονα ένα αρχιτεκτονικό θαύμα και το απόλυτο σύμβολο της πνευματικής αποστασίας. Η Βαβυλώνα της Νεο-Βαβυλωνιακής Αυτοκρατορίας, υπό τη βασιλεία του Ναβουχοδονόσορ Β', ήταν η πιο λαμπρή, πλούσια και στρατιωτικά πανίσχυρη πόλη της αρχαιότητας, αλλά ταυτόχρονα και ένα περιβάλλον άκρως εχθρικό για την πίστη στον αληθινό Θεό.

1) Η Αρχή της Βαβυλώνας - Μια Πόλη ενάντια στον Θεό - Από τον Νεβρώδ στον Χαμουραμπί

Η Βαβυλώνα είναι από τις παλαιότερες πόλεις της ανθρωπότητας. Η Αγία Γραφή τη συνδέει από πολύ νωρίς με την ανθρώπινη υπερφάνεια. Η ιστορία της ξεκινά στην πεδιάδα της «γης Σεναάρ» (τη νότια Μεσοποταμία), εκεί όπου ο Νεβρώδ ίδρυσε τα πρώτα κέντρα εξουσίας μετά τον Κατακλυσμό.

Στη Γένεση διαβάζουμε για τον Πύργο της Βαβέλ και τους ανθρώπους εκείνους που είπαν:

«Ελάτε, ας χτίσουμε για τον εαυτό μας μια πόλη κι έναν πύργο που η κορυφή του να φτάνει στον ουρανό, και ας κάνουμε ξακουστό το όνομά μας» (Γένεση 11:4).

Από την απαρχή της, η Βαβυλώνα γεννιέται ως το απόλυτο σύμβολο της ανθρώπινης δύναμης χωρίς τον Θεό, μιας ενότητας χωρίς υπακοή και ενός πολιτισμού χωρίς ταπείνωση. Όταν ο Θεός μπόρεσε τις γλώσσες των ανθρώπων, η κατασκευή σταμάτησε και η πόλη σφραγίστηκε ως το αιώνιο σύμβολο της σύγχυσης.

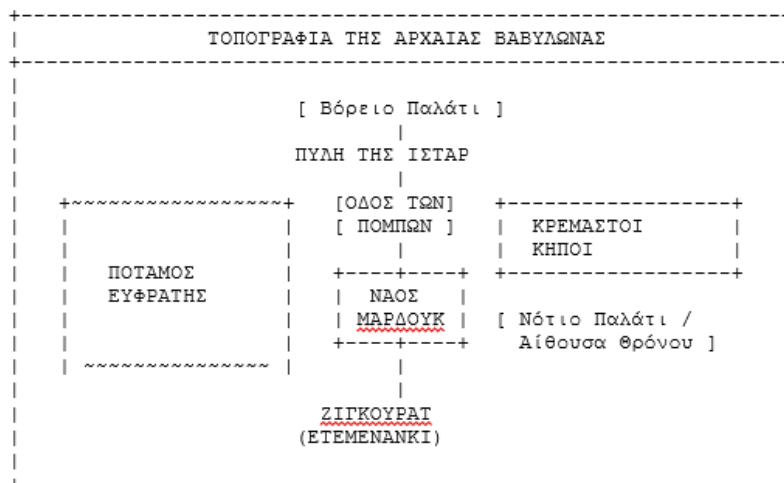
Πολλούς αιώνες αργότερα, ο βασιλιάς Χαμουραμπί (18ος αιώνας π.Χ.) την ανύψωσε σε

πρωτεύουσα μιας ισχυρής αυτοκρατορίας, θεσπίζοντας τον περίφημο νομικό του κώδικα, όμως η πνευματική της ταυτότητα παρέμεινε η ίδια: μια πόλη που δόξαζε τον άνθρωπο και τα είδωλα.

Το «Ετεμενάνκι» την Εποχή του Δανιήλ

Όταν ο Δανιήλ περπατούσε στους δρόμους της πόλης, ο Πύργος της Βαβέλ δεν ήταν ένας μακρινός μύθος, αλλά μια ζωντανή, επιβλητική πραγματικότητα. Ο Ναβουχοδονόσορ Β' είχε ανακατασκευάσει εκ βάθρων το αρχαίο ζικουράτ της πόλης, το οποίο ονομαζόταν **Ετεμενάνκι** (που σημαίνει «Οίκος των Θεμελίων του Ουρανού και της Γης»).

Το τεράστιο αυτό οικοδόμημα είχε ύψος περίπου 90 μέτρα, αποτελούνταν από επτά βαθμίδες ντυμένες με πολύχρωμα τούβλα και στην κορυφή του δέσποζε ο χρυσός ναός του προστάτη θεού της πόλης, του Μαρδούκ. Σε πλήλινες επιγραφές που ανακάλυψαν οι αρχαιολόγοι, ο ίδιος ο Ναβουχοδονόσορ κομπάζει με λόγια που θυμίζουν τη Γένεση: «Έβαλα χέρι να χτίσω τον Πύργο της Βαβυλώνας... έτσι ώστε η κορυφή του να ανταγωνίζεται τον ουρανό». Ο Δανιήλ έβλεπε καθημερινά αυτό το κτήριο ως μνημείο της ανθρώπινης αλαζονείας.

2) Η Αρχιτεκτονική Μεγαλοπρέπεια της Μητρόπολης

Η Βαβυλώνα της περιόδου εκείνης είχε σχεδιαστεί για να προκαλεί δέος και να θεωρείται απόρθητη. Περιβαλλόταν από ένα διπλό, γιγαντιαίο σύστημα τειχών, τα οποία ήταν τόσο πλατιά ώστε στην κορυφή τους μπορούσαν να

προσπεράσουν δύο άρματα που τα έσερναν τέσσερα άλογα.

α) Η Πύλη της Ιστάρ και η Οδός των Πομπών

Η κύρια και πιο λαμπρή είσοδος της πόλης ήταν η Πύλη της Ιστάρ. Ήταν επενδυμένη με καταγάλαινα γυαλιστερά τούβλα που έλαμπαν κάτω από τον ήλιο της Μεσοποταμίας. Οι τοίχοι της ήταν διακοσμημένοι με 575 ανάγλυφες παραστάσεις δράκων και ταύρων, που συμβόλιζαν τις παγανιστικές θεότητες Μαρδούκ και Αντάντ.

Από την πύλη αυτή ξεκινούσε η *Οδός των Πομπών*, ένας μνημειώδης πλακόστρωτος δρόμος πλάτους 20 μέτρων, στολισμένος με 120 ανάγλυφα λιοντάρια, από τον οποίο περνούσαν οι θρησκευτικές πομπές. Από αυτόν ακριβώς τον δρόμο πέρασε ο Δανιήλ και ο λαός του ως αιχμάλωτοι, περικυκλωμένοι από τη θριαμβεύουσα ειδωλολατρία.

β) Οι Κρεμαστοί Κήποι: Ένα Θαύμα για χάρη μιας γυναίκας

Δίπλα στο βασιλικό παλάτι ορθώνονταν οι **Κρεμαστοί Κήποι της Βαβυλώνας**, ένα από τα Επτά Θαύματα του Αρχαίου Κόσμου. Ο Ναβουχοδονόσορ τους κατασκεύασε για χάρη της συζύγου του, της Αμύτιδος από τη Μηδία. Η νεαρή βασίλισσα, έχοντας μεγαλώσει στα καταπράσινα βουνά της πατρίδας της, μελαγχολούσε στην επίπεδη και ξερή πεδιάδα της Βαβυλώνας.

Για να απαλύνει τη νοσταλγία της, ο βασιλιάς δημιούργησε ένα τεχνητό, καταπράσινο βουνό:

- **Η Κατασκευή:** Επρόκειτο για μια κλιμακωτή δομή από θολωτές στοές, που ανέβαιναν η μία πάνω στην άλλη σε επίπεδα (εξέδρες), φτάνοντας σε μεγάλο υψόμετρο.
- **Η Μόνωση:** Για να μην καταστρέφεται η κατασκευή από την υγρασία, οι πλατφόρμες απομονώθηκαν με στρώσεις από καλάμια, πίσσα (άσφαλτο), διπλά τούβλα και φύλλα μολύβδου.
- **Η Βλάστηση:** Πάνω από τη μόνωση τοποθετήθηκε βαθύ στρώμα χώματος, όπου φυτεύτηκαν εξωτικά φυτά, αναρριχητικά λουλούδια και μεγάλα δέντρα, δίνοντας την αίσθηση ενός παραδείσου που αιωρείται.
- **Η Αρδευση:** Χρησιμοποιώντας πρωτοποριακά συστήματα με ατέρμονες κοιλίες και υδραυλικούς τροχούς, οι εργάτες ανέβαζαν συνεχώς νερό από τον ποταμό Ευφράτη μέχρι το ανώτατο επίπεδο, δημιουργώντας τεχνητούς καταρράκτες που πότιζαν τους κήπους.

3) Γράμματα, Επιστήμη και το Σκοτάδι

του Παγανισμού

Η Βαβυλώνα ήταν το πνευματικό και επιστημονικό κέντρο της εποχής, μια πόλη που πίστευε τυφλά στη δύναμη της γνώσης, των γραμμάτων και της μαγείας.

- **Γλώσσα και Γραφή:** Η επίσημη γραφή ήταν η **Σφηνοειδής** πάνω σε πήλινες πλακέτες, ενώ η επικρατούσα γλώσσα του εμπορίου και της διοίκησης ήταν η **Αραμαϊκή**, την οποία ο Δανιήλ έμαθε να χειρίζεται με τέλεια δεξιότητα.
- **Επιστήμες:** Οι Βαβυλώνιοι ήταν κορυφαίοι μαθηματικοί (χρησιμοποιούσαν το εξηνταδικό σύστημα με βάση το 60, από το οποίο πήραμε τα 60 λεπτά της ώρας) και αστρονόμοι, έχοντας χαρτογραφήσει τα αστέρια και τις εκλείψεις.
- **Μαγεία και Αστρολογία:** Η επιστήμη τους όμως ήταν βουτηγμένη στον παγανισμό. Η αστρονομία ήταν ταυτόχρονα αστρολογία, καθώς πίστευαν ότι τα άστρα κατευθύνουν τη μοίρα των ανθρώπων. Η βασιλική αυλή ήταν γεμάτη από μια τάξη ειδικών: σοφούς, μάγους, επαοιδούς και Χαλδαίους οιωνοσκόπους, οι οποίοι ερμήνευαν όνειρα και σημάδια.

Μέσα σε αυτή την εξωτερική δόξα αλλά εσωτερική διαφθορά, η πόλη λάτρευε πλήθος θεών, αγνοώντας τον αληθινό Δημιουργό. Εκεί ακριβώς επέλεξε ο Θεός να τοποθετήσει τον Δανιήλ και τους συντρόφους του: ως ένα λαμπερό φως μέσα στο βαθύ πνευματικό σκοτάδι.

4) Ο Λαός του Θεού στη Βαβυλώνα – Η Επιβίωση της Πίστης

Μια από τις πιο κρίσιμες αλήθειες της ιστορίας αυτής είναι ότι ο Θεός επέτρεψε στη Βαβυλώνα να κατακτήσει την Ιερουσαλήμ και να λεηλατήσει τον Ναό Του, όχι επειδή οι Βαβυλώνιοι ήταν πιο δυνατοί, αλλά επειδή ο λαός Του είχε απομακρυνθεί από Εκείνον. Ο Ναβουχοδονόσορας πήρε σκλάβους την ελίτ των Ιουδαίων, και ανάμεσά τους βρισκόταν ο Δανιήλ και οι Τρεις Παίδες: ο Ανάνιας, ο Μισαήλ και ο Αζαρίας.

Ο Δανιήλ δεν πήγε στη Βαβυλώνα από επιλογή, αλλά ο Θεός πήγε μαζί του.

• Η Πρώτη Δοκιμασία: Η Βασιλική Τράπεζα

Το βαβυλωνιακό σύστημα προσπάθησε άμεσα να τους αφομοιώσει: να τους αλλάξει τα ονόματα (δίνοντάς τους ονόματα αφιερωμένα σε είδωλα), να τους αλλάξει το φαγητό και τον τρόπο σκέψης. Τους ανάγκασαν να μορφωθούν στα σχολεία τους, όμως ο Δανιήλ και οι σύντροφοί του έμαθαν τη γνώση τους χωρίς να γίνουν Βαβυλώνιοι στην καρδιά.

Όταν τους προσφέρθηκε το φαγητό από το τραπέζι του βασιλιά, το οποίο ήταν μολυσμένο

καθώς είχε θυσιαστεί προηγουμένως στα είδωλα, ο Δανιήλ αρνήθηκε σταθερά:

«Ο Δανιήλ όμως αποφάσισε στην καρδιά του να μη μολυνθεί με τα εκλεκτά φαγητά του βασιλιά ούτε με το κρασί που εκείνος έπινε» (Δανιήλ 1:8).

Ζήτησαν να τρέφονται μόνο με όσπρια και νερό για δέκα ημέρες. Ο Θεός τους αντάμειψε, και η όψη τους αποδείχθηκε πιο υγιής από όλων των άλλων, ενώ η σοφία τους ξεπέρασε κατά δέκα φορές εκείνη των μάγων της αυλής. Η Βαβυλώνα προσπάθησε να τους αλλάξει τα πάντα, αλλά απέτυχε παταγωδώς να τους αλλάξει την πίστη.

• **Η Πύρινη Κάμιнос και ο Λάκκος των Λεόντων**

Η πίστη των τεσσάρων νέων δοκιμάστηκε με τον πιο ακραίο τρόπο. Όταν ο Ανανίας, ο Μισαήλ και ο Αζαρίας (Σεδράχ, Μισάχ και Αβδεναγώ) αρνήθηκαν να προσκυνήσουν τη χρυσή εικόνα του Ναβουχοδονόσορ στην πεδιάδα Δουρά, ρίχτηκαν στην πύρινη κάμινο. Η απάντησή τους στον βασιλιά αντηχεί στους αιώνες:

«Ο Θεός μας, τον οποίο εμείς λατρεύουμε, είναι δυνατός να μας ελευθερώσει από την κάμινο με τη φωτιά που καίει... Αλλά και αν δεν μας ελευθερώσει, ας είναι γνωστό σε σένα, βασιλιά, ότι τους θεούς σου δεν τους λατρεύουμε» (Δανιήλ 3:17-18).

Ο Θεός περπάτησε μαζί τους μέσα στις φλόγες και τους έβγαλε άθικτους. Με τον ίδιο τρόπο, χρόνια αργότερα, ο Δανιήλ αρνήθηκε να σταματήσει να προσεύχεται στον Θεό του παρά το βασιλικό διάταγμα των Περσών. Ρίχτηκε στον λάκκο των λιονταριών, όμως ο Θεός έκλεισε τα στόματα των θηρίων, αποδεικνύοντας ότι καμία επίγεια δύναμη δεν μπορεί να νικήσει έναν άνθρωπο που είναι προσκολλημένος στον Κύριο.

5) Οι Βασιλιάδες της Βαβυλώνας κατά την Εποχή του Δανιήλ

Ο Δανιήλ έζησε μια μακρά διοικητική σταδιοδρομία, υπηρετώντας κατά σειρά τους εξής ηγεμόνες της Βαβυλώνας, βλέποντας την αυτοκρατορία να φτάνει από το απόγειό της στην απόλυτη κατάρρευση:

- **Ναβουχοδονόσορας Β' (περ. 605–562 π.Χ.):** Ο μεγάλος και ισχυρός βασιλιάς που έχτισε τη δόξα της πόλης και κατέκτησε την Ιερουσαλήμ. Ο Θεός του μίλησε μέσα από τα όνειρα που ερμήνευσε ο Δανιήλ (το άγαλμα με τα τέσσερα μέταλλα και το κομμένο δέντρο). Παρά την τρομερή του υπερηφάνεια, ταπεινώθηκε από τον Θεό και στο τέλος Τον δόξασε. Στη δική του βασιλεία ξεκινά το βιβλίο του Δανιήλ.
- **Ευίλ-Μερωδάχ (περ. 562–560 π.Χ.):**

Γιος και διάδοχος του Ναβουχοδονόσορ. Βασίλεψε για πολύ λίγο και η Γραφή τον αναφέρει ελάχιστα. Με τη βασιλεία του ξεκινά η σταδιακή παρακμή της αυτοκρατορίας.

- **Νεριγλισσάρ (περ. 560–556 π.Χ.):** Ανέβηκε στο θρόνο μέσα σε μια περίοδο έντονης πολιτικής αστάθειας. Δεν αναφέρεται να είχε κάποια ιδιαίτερη σχέση με τον Δανιήλ, ενώ η φθορά της Βαβυλώνας συνεχιζόταν.
- **Λαβασί-Μαρδούκ (556 π.Χ.):** Βασίλεψε μόνο για λίγους μήνες και δολοφονήθηκε, γεγονός που αποκαλύπτει πόσο σαθρά είχαν γίνει πλέον τα θεμέλια του βασιλείου.
- **Ναβονίδος (περ. 556–539 π.Χ.):** Ο τελευταίος επίσημος βασιλιάς της Βαβυλώνας. Δεν ήταν απόγονος του Ναβουχοδονόσορ. Ήταν άνθρωπος περισσότερο θρησκευτικός παρά πολιτικός, και πέρασε μεγάλο μέρος της βασιλείας του μακριά από την πόλη, αφήνοντας τη διοίκηση στα χέρια του γιου του, του Μπαλτάσαρ.
- **Βαλτάσαρ (συμβασιλέας, πέθανε το 539 π.Χ.):** Ο βασιλιάς που συναντάμε στο 5ο κεφάλαιο του Δανιήλ. Έμεινε στην ιστορία για το περιβόητο τελευταίο γλέντι του, την ασέβειά του και την τραγική του κατάληξη.

6) Η Ιστορική και Δραματική Πτώση της Βαβυλώνας (539 π.Χ.)

Παρά την τρομερή οχυρωματική της ισχύ, ο Θεός είχε ορίσει το τέλος της Βαβυλώνας. Τη νύχτα της 12ης Οκτωβρίου του 539 π.Χ., η υπερήφανη πόλη έπεσε στα χέρια των Μήδων και των Περσών, υπό την ηγεσία του Κύρου του Μέγα.

• **Η Γραφή στον Τοίχο**

Ενώ ο εχθρικός στρατός βρισκόταν έξω από τα τείχη, ο Μπαλτάσαρ, νιώθοντας απόλυτα ασφαλής, διοργάνωσε ένα μεγάλο συμπόσιο για χίλιους άρχοντες. Μέσα στην αλαζονεία του, διέταξε να φέρουν τα ιερά χρυσά σκεύη που είχαν κλαπεί από τον Ναό της Ιερουσαλήμ, για να πιουν κρασί και να υμνήσουν τα είδωλά τους.

Εκείνη ακριβώς τη στιγμή, ένα απόκοσμο χέρι εμφανίστηκε και έγραψε στον τοίχο του παλατιού. Ο τρόμος κυριεύσε τον βασιλιά. Ο Δανιήλ κλήθηκε να ερμηνεύσει τις λέξεις: **MANE, MANE, ΘΕΚΕΛ, ΦΑΡΕΣ.**

«Αυτή είναι η ερμηνεία του λόγου: MANE, ο Θεός μέτρησε τη βασιλεία σου και έβαλε τέλος σ' αυτήν· ΘΕΚΕΛ, ζυγίστηκες στην πλάστιγγα και βρέθηκες ελλιπής· ΦΑΡΕΣ, διαιρέθηκε το βασίλειό σου και δόθηκε στους Μή-

δους και στους Πέρσες» (Δανιήλ 5:26-28).

- **Η Στρατηγική της Άλωσης**

Ακριβώς όπως είχε προφητεύσει ο Θεός, η πτώση ήρθε εκείνη την ίδια νύχτα με έναν απόλυτα απροσδόκητο τρόπο. Ο Κύρος ο Μέγας, γνωρίζοντας ότι τα τείχη ήταν απόρθητα, εκτρεψε τη ροή του ποταμού Ευφράτη που διέσχιζε την πόλη.

Η στάθμη του νερού έπεσε, και οι Πέρσες στρατιώτες μπήκαν στην πόλη βαδίζοντας μέσα στην κοίτη του ποταμού. Λόγω του μεθυσιού και της γενικής γιορτής, οι εσωτερικές χάλκινες πύλες κατά μήκος του ποταμού είχαν αφεθεί ανοιχτές. Η Βαβυλώνα καταλήφθηκε χωρίς μεγάλη μάχη, ο Μπαλτάσαρ σκοτώθηκε και η χρυσή αυτοκρατορία έσβησε μέσα σε μια στιγμή.

7) Ο Δανιήλ Μετά την Πτώση και η Σχέση με την Ελληνική Ιστορία

Μετά το 539 π.Χ., η Βαβυλώνα έπαψε να είναι αυτοκρατορία και πέρασε στα χέρια των Μήδων και των Περσών. Οι βασιλιάδες άλλαξαν, όμως ο Δανιήλ συνέχισε να υπηρετεί τη νέα εξουσία με την ίδια ακεραιότητα, αποδεικνύοντας ότι **ο Δανιήλ δεν άλλαξε Θεό όταν άλλαξαν οι βασιλιάδες**.

Στη νέα αυτή εποχή, ο Δανιήλ υπηρέτησε δύο μεγάλους ηγεμόνες:

- **Δαρείος ο Μήδος (Δανιήλ κεφ. 6):** Ο πρώτος άρχοντας που εγκαταστάθηκε στη Βαβυλώνα αμέσως μετά την πτώση της. Διόρισε τον Δανιήλ ως έναν από τους τρεις ανώτατους άρχοντες του κράτους. Ήταν εκείνος που παγιδεύτηκε από τους αυλικούς και έριξε τον Δανιήλ στο λάκκο των λιονταριών, για να δοξάσει τελικά τον Θεό μετά τη θαυμαστή διάσωσή του προφήτη.
- **Κύρος ο Μέγας (Δανιήλ 1:21, 6:28, κεφ. 10):** Ο ιδρυτής και κορυφαίος βασιλιάς της Περσικής Αυτοκρατορίας. Ο Δανιήλ έζησε και ευημέρησε μέχρι τα χρόνια του. Επί Κύρου εκπληρώθηκαν οι προφητείες, καθώς δόθηκε η επίσημη άδεια στους Ιουδαίους να επιστρέψουν στην Ιερουσαλήμ και να ξαναχτίσουν τον Ναό.

Η Σύνδεση με την Αρχαία Ελλάδα

Μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα λεπτομέρεια προκύπτει όταν συνδέσουμε τη βιβλική ιστορία με την ελληνική. Πολλές φορές υπάρχει η σύγχυση αν ο Δανιήλ ζούσε όταν οι Πέρσες επιτέθηκαν στην Ελλάδα (Περσικοί Πόλεμοι). Η ιστορική πραγματικότητα ξεκαθαρίζει το τοπίο:

- **Όταν ο Δανιήλ ζούσε (επί Κύρου και Δαρείου του Μήδου):** Η Περσική Αυτοκρατορία βρισκόταν ακόμη στην αρχή της. Ο Κύρος κατέκτησε τη Μηδία, τη

Λυδία και τη Βαβυλώνα, αλλά **δεν έκανε εκστρατείες στην κυρίως Ελλάδα**. Εκείνη την εποχή, η Ελλάδα αποτελούνταν ακόμη από μικρές, αναπτυσσόμενες πόλεις-κράτη και η περσική επέκταση δεν είχε φτάσει εκεί. Ο Δανιήλ πέθανε γύρω στο 530 π.Χ.

- **Οι Επιθέσεις στην Ελλάδα (Δαρείος Α' και Ξέρξης):** Ο Δαρείος Α' ο Πέρσης (που έχασε στον Μαραθώνα το 490 π.Χ.) και ο γιος του ο Ξέρξης (που πολέμησε στις Θερμοπύλες και στη Σαλαμίνα το 480 π.Χ.) βασίλευσαν **δεκαετίες μετά τον θάνατο του Δανιήλ**. Ο "Δαρείος ο Μήδος" της Βίβλου δεν πρέπει να συγχέεται με τον Δαρείος Α' τον Πέρση της ελληνικής ιστορίας.

Παρόλο που ο Δανιήλ δεν έζησε τις μάχες αυτές, η ελληνική ιστορία ήταν ήδη γραμμένη μέσα στις προφητείες του! Στα οράματα που του έδωσε ο Θεός (στα κεφάλαια 2 και 7), η Ελλάδα προφητεύτηκε με απόλυτη ακρίβεια ως η επόμενη μεγάλη παγκόσμια αυτοκρατορία (ο χαλκός στο άγαλμα και η λεοπάρδαλη με τα τέσσερα φτερά), η οποία θα κατέλυε την Περσία υπό την ηγεσία του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Όταν γεννιόταν η Περσική αυτοκρατορία, ζούσε ο Δανιήλ. Όταν συγκρούστηκε με την Ελλάδα, ο Δανιήλ είχε ήδη τελειώσει την αποστολή του.

8) Η Προφητική Κληρονομιά – Από τη Βαβυλώνα στη Βηθλεέμ

Η επιρροή του Δανιήλ στη Βαβυλώνα δεν περιορίστηκε μόνο στα χρόνια της επίγειας ζωής του, ούτε στα στενά όρια της αυλής του Ναβουχοδονόσορ. Άπλωσε τις ρίζες της βαθιά μέσα στους αιώνες, δημιουργώντας μια συγκλονιστική γέφυρα ανάμεσα στην Παλαιά Διαθήκη και τη Γέννηση του Ιησού Χριστού. Η εμφάνιση των Μάγων από την Ανατολή στη Βηθλεέμ αποτελεί την άμεση εκπλήρωση της πνευματικής κληρονομιάς που άφησε ο προφήτης στην πνευματική πρωτεύουσα της Μεσοποταμίας.

α) Ο Δανιήλ ως «Ραμπ-Μαγκ» (Αρχηγός των Μάγων)

Στην αρχαία Ανατολή, ο όρος «Μάγος» δεν είχε τη σημερινή σημασία του μάγου ή του ταχυδακτυλουργού. Αντιπροσώπευε την ανώτατη τάξη των σοφών, των επιστημόνων, των αστρονόμων και των βασιλικών συμβούλων. Όταν ο Δανιήλ ερμήνευσε το πρώτο όνειρο του Ναβουχοδονόσορ, ο βασιλιάς εντυπωσιάστηκε τόσο πολύ από τη σοφία του, που τον διόρισε «ανώτατο άρχοντα και επικεφαλής όλων των σοφών της Βαβυλώνας» (Δανιήλ 2:48). Στα αρχαία κείμενα, ο τίτλος αυτός μεταφράζεται ως «Ραμπ-Μαγκ» (Rab-Mag), δηλαδή Αρχηγός της τάξης των Μάγων. Ο Δανιήλ διοίκησε,

δίδαξε και καθοδήγησε αυτή τη σχολή για δεκαετίες, αφήνοντας πίσω του γραπτά συγγράμματα τα οποία οι Βαβυλώνιοι και Πέρσες σοφοί αντέγραφαν και μελετούσαν με ευλάβεια από γενιά σε γενιά.

β) Το Μαθηματικό Ραντεβού: Η Προφητεία των 70 Εβδομάδων.

Το κλειδί που επέτρεψε στους Μάγους να αναγνωρίσουν τη Γέννηση του Χριστού βρίσκεται στο 9ο κεφάλαιο του βιβλίου του Δανιήλ. Εκεί καταγράφεται η περίφημη προφητεία των «εβδομήντα εβδομάδων» (εβδομάδων ετών), η οποία αποτελεί ένα ακριβές μαθηματικό και ιστορικό χρονοδιάγραμμα.

Η προφητεία όριζε με ακρίβεια ότι από το διάταγμα για την ανοικοδόμηση της Ιερουσαλήμ μέχρι την εμφάνιση του Μεσσία θα μεσολάβουσαν ακριβώς 483 χρόνια. Οι Μάγοι της Βαβυλώνας, όντας κορυφαίοι μαθηματικοί και κάτοχοι των αρχείων του Δανιήλ, είχαν κάνει τους υπολογισμούς. Όταν πλησίαζε ο 1ος αιώνας π.Χ., η σχολή των Μάγων γνώριζε ήδη την ιστορική περίοδο κατά την οποία ο Βασιλιάς των Ιουδαίων έπρεπε να γεννηθεί.

γ) Το Άστρο ως Σύνθημα Εκκίνησης

Ως έμπειροι αστρονόμοι, οι Μάγοι παρατηρούσαν αδιάκοπα τον νυχτερινό ουρανό. Όταν τελικά συμπληρώθηκε το χρονοδιάγραμμα του Δανιήλ, οι σοφοί της Ανατολής έγιναν μάρτυρες ενός σπάνιου και εξαιρετικά λαμπρού αστρονομικού φαινομένου (πιθανώς τη συζυγία των πλανητών Δία και Κρόνου, που στην αρχαία αστρονομία σήμαινε τη γέννηση ενός μεγάλου Βασιλιά στη γεωγραφική περιοχή της Ιουδαίας).

Το Άστρο δεν ήταν ένα τυχαίο γεγονός· ήταν το οπτικό «σύνθημα» που επιβεβαίωνε τους μαθηματικούς υπολογισμούς του Δανιήλ. Ενώ οι ίδιοι οι Ιουδαίοι στην Ιερουσαλήμ είχαν πνευματικά τυφλωθεί και αγνοούσαν τους καιρούς, οι Μάγοι από τη μακρινή Βαβυλώνα ξεκίνησαν ένα ταξίδι μηνών στην έρημο με απόλυτη βεβαιότητα, ρωτώντας:

«Πού είναι ο γεννημένος Βασιλιάς των Ιουδαίων; Γιατί είδαμε το άστρο του στην Ανατολή και ήρθαμε να τον προσκυνήσουμε»

(Ματθαίος 2:2).

Συμπέρασμα

Οι Μάγοι της Γέννησης υπήρξαν οι πνευματικοί κληρονόμοι και «μαθητές» της σχολής που κάποτε διοικούσε ο προφήτης Δανιήλ στην αιχμαλωσία. Χάρη στη διατήρηση των προφητικών του κειμένων στα αρχεία της Βαβυλώνας, οι εθνικοί αυτοί σοφοί έγιναν οι πρώτοι που αναγνώρισαν και προσκύνησαν τον Σωτήρα του κόσμου, αποδεικνύοντας ότι το σχέδιο του Θεού για τη Βαβυλώνα είχε παγκόσμια και αιώνια εμβέλεια.

δ) Η Βαβυλώνα ως Διαχρονικό Σύμβολο

Η Βαβυλώνα δεν είναι απλώς μια αρχαία πόλη που χάθηκε στην ιστορία· στην Αγία Γραφή μετατρέπεται σε έναν διαχρονικό τρόπο σκέψης. Αντιπροσωπεύει τον κόσμο που οργανώνεται μακριά από τον Θεό, την ανθρώπινη δόξα που στηρίζεται στην αλαζονεία, την επιστήμη που μετατρέπεται σε δεισδαιμονία και την εξουσία που απαιτεί απόλυτη υποταγή.

Η ιστορία της μας αφήνει ένα συγκλονιστικό δίδαγμα: οι βασιλιάδες αλλάζουν, οι κυβερνήσεις πέφτουν και οι πιο λαμπρές αυτοκρατορίες γίνονται ερείπια. Η Βαβυλώνα έπεσε, αλλά ο Θεός του Δανιήλ δεν έπεσε ποτέ.

Η ζωή του Δανιήλ και των Τριών Παίδων παραμένει ένας φωτεινός οδηγός, δείχνοντάς μας πώς μπορούμε να ζούμε με ακεραιότητα, αριστεία και ακλόνητη πίστη μέσα σε έναν κόσμο που αρνείται να αναγνωρίσει τον Θεό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ιστορική & Αρχαιολογική Βιβλιογραφία (Για τη Βαβυλώνα)

- Koldewey, Robert (1914). *The Excavations at Babylon*. London: Macmillan and Co. (Το θεμελιώδες έργο του αρχαιολόγου που ανέσκαψε την Πύλη της Ισθάρ, τα παλάτια και τα τείχη της πόλης).
- Finkel, Irving & Seymour, Michael (2008). *Babylon: Myth and Reality*. British Museum Press. (Σύγχρονη, έγκυρη ανάλυση από το Βρετανικό Μουσείο που διαχωρίζει τους μύθους από τα πραγματικά αρχαιολογικά ευρήματα της πόλης).
- Oates, Joan (1986). *Babylon*. London: Thames & Hudson. (Κλασικό και ευανάγνωστο έργο για την ιστορία, την αρχιτεκτονική και την καθημερινή ζωή στη Βαβυλώνα).

Θεολογική & Προφητική Βιβλιογραφία (Για τον Δανιήλ & τους Μάγους)

- Archer, Gleason L. (1985). "Daniel". *The Expositor's Bible Commentary*. Zondervan. (Εξαιρετική θεολογική ανάλυση του βιβλίου του Δανιήλ, με ιδιαίτερη έμφαση στην προφητεία των 70 εβδομάδων και τη θέση του στο παλάτι).
- Yamauchi, Edwin M. (1996). *Persia and the Bible*. Baker Books. (Ιστορική μελέτη που αναλύει τη σχέση των Μάγων, της αστρονομίας της Μεσοποταμίας και των βιβλικών κειμένων).
- Σωτηρόπουλος, Παναγιώτης (2011). *Ο Προφήτης Δανιήλ: Ιστορία, Προφητεία και Θεολογία*. Αθήνα. (Ελληνική θεολογική προσέγγιση για τη ζωή του Δανιήλ στην αιχμαλωσία και την ερμηνεία των οραμάτων του).

Ο Θεός χαρίζει τη σοφία

Χρήστος Λανίτης

«Και στους τέσσερις αυτούς νέους ο Θεός έδωσε γνώση και σύνεση σε κάθε μάθηση και σοφία· και έκανε τον Δανιήλ νοήμονα σε κάθε όραση και όνειρο. Και στο τέλος των ημερών, όταν ο βασιλιάς είπε να τους φέρουν μέσα, ο αρχιευνούχος τους έφερε μπροστά στον Ναβουχοδονόσορα. Και ο βασιλιάς μίλησε μαζί τους· και ανάμεσα σε όλους, δεν βρέθηκε κανένας όμοιος με τον Δανιήλ, τον Ανανία, τον Μισαήλ, και τον Αζαρία· και παραστέκονταν μπροστά στον βασιλιά. Και σε κάθε υπόθεση σοφίας και νόησης, για την οποία τούς ρώτησε ο βασιλιάς, τους βρήκε δεκαπλάσια καλύτερους από όλους τούς μάγους και επασιδούς, όσοι ήσαν σε ολόκληρο το βασίλειό του. Και ο Δανιήλ παρέμενε έτσι μέχρι τον πρώτο χρόνο τού βασιλιά Κύρου».

(Δαν. 1:17-21)

Η αφήγηση του πρώτου κεφαλαίου του βιβλίου του Δανιήλ αποτελεί μία από τις πλέον ουσιαστικές μαρτυρίες της Αγίας Γραφής για τη σχέση ανάμεσα στην ανθρώπινη πιστότητα και στη Θεία δωρεά της σοφίας. Στα εδάφια 17 έως 21 κορυφώνεται η περιγραφή της ζωής των τεσσάρων νέων Ιουδαίων, του Δανιήλ, του Ανανία, του Μισαήλ και του Αζαρία, στην βασιλική αυλή της Βαβυλώνας. Εκεί μας αποκαλύπτεται ότι η αληθινή σοφία δεν είναι ένα ανθρώπινο επίτευγμα, αλλά ένα δώρο του Θεού προς εκείνους που μένουν σταθεροί στην πίστη και στην υπακοή Του.

Το κείμενο αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «και στους τέσσερις αυτούς νέους ο Θεός έδωσε γνώση και σύνεση σε κάθε μάθηση και σοφία». Η διατύπωση αυτή μας διδάσκει μια σημαντική πνευματική πραγματικότητα: Η πηγή της αληθινής σοφίας δεν είναι το περιβάλλον της βασιλικής αυλής ούτε η Βαβυλωνιακή εκπαίδευση. Παρότι οι τέσσερις νέοι διδάσκονται τη γλώσσα, τη γραμματεία και τη σοφία των Χαλδαιών, το χάρισμα της αληθινής γνώσης αποδίδεται αποκλειστικά στο Θεόν. Ο άνθρωπος μπορεί και πρέπει να μελετά, να κοπιάζει και να αγωνίζεται, αλλά η αληθινή σοφία θα πραγματοποιηθεί μέσα του ως Θεϊκή δωρεά.

Η αφήγηση αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν εξεταστεί μέσα στο ιστορικό της πλαίσιο. Ο λαός Ισραήλ βρίσκεται στην εξορία, μακριά από την πατρίδα και το Ναό του. Η Βαβυλώνα

εμφανίζεται ως μία πολιτική, πολιτισμική και θρησκευτική υπερδύναμη, ικανή να αφομοιώσει πλήρως τους νέους αιχμαλώτους, όπως συχνά συμβαίνει στους νεαρούς μετανάστες. Ωστόσο, οι τέσσερις νέοι δεν χάνουν την ταυτότητά τους. Η προηγούμενη άρνησή τους να μολυνθούν με τα εδέσματα του βασιλιά δεν ήταν μία απλή διατροφική επιλογή· ήταν μία δυναμι-

Ο Προφήτης Δανιήλ και τα λιοντάρια

κή πράξη πνευματικής αντίστασης και τέλειας εμπιστοσύνης στο Θεό. Η σοφία που λαμβάνουν από τον Κύριο παρουσιάζεται ως καρπός αυτής της πίστης, μιας πίστης που φανερώνεται με πλήρη υποταγή στο νόμο του Θεού.

Ιδιαίτερη θέση κατέχει ο ίδιος ο Δανιήλ, για τον οποίον το ιερό κείμενο σημειώνει ότι ήταν «νοήμονας σε κάθε όραση και όνειρο». Η πλη-

ροφορία αυτή για τα χαρίσματα του Δανιήλ τονίζει ότι υπάρχει μια σοφία ανώτερη από την ανθρώπινη γνώση: η πνευματική διάκριση των φαινομένων, ακόμα και των υπερφυσικών. Στην Αγία Γραφή, η ικανότητα ερμηνείας οραμάτων και ονείρων αποτελεί σημείο Θείας αποκάλυψης. Εδώ, ο Δανιήλ, δεν ενεργεί ως μάγος ή άλλος αποκρυφιστής της Ανατολής, αλλά γίνεται το όργανο μέσω του οποίου ο Θεός φανερώνει το θέλημά Του.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι ο βασιλιάς Ναβουχοδονόσωρ βρίσκει τους τέσσερις νέους «δεκαπλάσια καλύτερους από όλους τους μάγους και επαοιδούς» του βασιλείου του. Η διαπίστωση αυτή έχει έντονο θεολογικό συμβολισμό. Η

διατηρεί ακλόνητους τους δικούς Του ανθρώπους που εξυπηρετούν τα δικά Του σχέδια μέσα στο χωρόχρονο, τον οποίον Εκείνος έχει δημιουργήσει.

Το μήνυμα της περικοπής παραμένει εξαιρετικά επίκαιρο. Σε μια εποχή όπου η γνώση συχνά ταυτίζεται με την πληροφορία και η σοφία με την τεχνοκρατική και τεχνολογική επάρκεια, το βιβλικό κείμενο υπενθυμίζει ότι η αληθινή σοφία έχει, ουσιαστικά, πνευματικό θεμέλιο. Δεν είναι απλή συσσώρευση γνώσεων, αλλά καρπός της σχέσης με το ζωντανό Θεό. Η πίστη, η καθαρότητα της καρδιάς και η αφοσίωση στο Θεό ανοίγουν το δρόμο για τη Θεία φώτιση τόσο στο φυσικό όσο και στο υπερβατικό

Απεικόνιση Λιονταριού σε τοίχο της Βαβυλώνας(Ιράκ)

σοφία και η δύναμη αυτού του κόσμου (ακόμα και όταν περιέχει αποκρυφιστική γνώση), όσο ισχυρή και αν φαίνεται, δεν μπορεί να συγκριθεί με τη σοφία και τη δύναμη που προέρχεται από τον ζωντανό Θεό. Έτσι, το βιβλίο του Δανιήλ ανατρέπει τη σύγχρονη πεποίθηση ότι η κοσμική εξουσία και ο ανθρώπινος πολιτισμός αρκούν για να οδηγήσουν τον άνθρωπο στην αλήθεια.

Το τελευταίο εδάφιο της περικοπής, όπου αναφέρεται ότι ο Δανιήλ παρέμεινε έως το πρώτο έτος του βασιλιά Κύρου, λειτουργεί ως μαρτυρία της διαρκούς παρουσίας και πρόνοιας του Θεού μέσα στη ζωή του πιστού. Αυτοκρατορίες ανέρχονται και κατέρχονται, βασιλιάδες ενθρονίζονται και εκθρονίζονται, όμως ο Θεός

επίπεδο.

Το βιβλίο του Δανιήλ, τελικά, μας διδάσκει ότι ο Θεός δεν εγκαταλείπει εκείνους που Του μένουν πιστοί, ακόμη και μέσα σε ξένους και εχθρικούς κόσμους και περιβάλλοντα. Αντίθετα, τους ενδυναμώνει, τους φωτίζει και τους καθιστά μάρτυρες της αλήθειας Του. Η πραγματική σοφία, σύμφωνα με την Αγία Γραφή, δεν είναι κατάκτηση της ανθρώπινης οξυδερκειας, αλλά δώρο της Θείας Χάρης. Και αυτό το δώρο εξακολουθεί να προσφέρεται σε κάθε άνθρωπο που αναζητά το θέλημα του Θεού με πίστη και υπακοή.

Κοινωνοί Ιησού Χριστού

Αλέξανδρος Λαδάος

«Πιστός είναι ο Θεός, διαμέσου τού οποίου προσκληθήκατε στο να είστε κοινωνοί τού Υιού του, του Ιησού Χριστού, του Κυρίου μας»

(Α΄ Κορινθ.1:9).

Το θέμα της κατανόησης του γραπτού Λόγου του Θεού, από τους πιστούς, είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Η άγνοια, η πλημμελής ή η κατά βούληση ανάγνωση και ερμηνεία του Λόγου του Θεού δημιουργεί στον πιστό στρεβλώσεις και αρνητικές αντιδράσεις που δημιουργούν προβλήματα στην πνευματική πορεία μιας εκκλησίας. Από κάτι τέτοιες διαφορετικές προσλήψεις κυρίως, δημιουργήθηκαν τα μεγάλα σχίσματα των Εκκλησιών του Χριστού και οι εν συνεχεία διαρκείς επιμέρους διασπάσεις.

Το συγκεκριμένο αυτό πρόβλημα, υπήρξε από τις πρώτες κιόλας μέρες στην Εκκλησία του Χριστού. Έτσι βλέπουμε τον απόστολο Παύλο στην πρώτη κιόλας επιστολή του προς την εκκλησία της Κορίνθου, αμέσως μετά τον χαιρετισμό του και τις ευχαριστίες του προς τον Θεό, να τους θέτει το πρόβλημα της ομοψυχίας και της ενότητας που πρέπει να τους διακρίνει.

«Πάντοτε, τους γράφει ευχαριστώ τον Θεό μου για σας, για τη χάρη τού Θεού που σας δόθηκε διαμέσου τού Ιησού Χριστού· Διότι σε αυτόν γίνετε πλούσιοι σε όλα, σε κάθε λόγο και σε κάθε γνώση· καθώς η μαρτυρία τού Χριστού στηρίχθηκε ανάμεσά σας».

Με αυτά τα λόγια καταλαβαίνουμε πως η συγκεκριμένη εκκλησία δεν είχε αμφιβολίες σχετικά με την παρουσία του Ιησού Χριστού στη Γη, και την σωτηριακή πλευρά του έργου Του. Πίστευαν πως ο Ιησούς Χριστός ήλθε στη Γη από τον Ουρανό, σταλμένος από τον Θεό Πατέρα του, πως ήταν ο μονογενής Γιος του Θεού και πως πλήρωσε με την ζωή του, για τις αμαρτίες τους.

Το ότι ο Ιησούς Χριστός ήταν ο «αίρων την αμαρτία του κόσμου, για τους πιστούς της Κορίνθου ήταν πέραν πάσης αμφιβολίας. Τα αποτελέσματα της πίστης τους ήταν ολοφάνερα μεταξύ τους καθώς «δεν έμειναν πίσω σε κανένα χάρισμα, προσμένοντας την αποκάλυψη του Κυρίου τους Ιησού Χριστού· ο οποίος και θα τους στήριζε μέχρι τέλους άμεμπτους, κατά την ημέρα τού Κυρίου τους».

Ο Θεός, τους γράφει, δια μέσου του οποίου προσκληθήκαν στο να είναι κοινωνοί του Υιού

του, είναι πιστός.

Σε αυτά τα απλά λόγια του Παύλου, που εμείς τα διαβάζουμε ασχολίαστα και εν τη ρύμη του λόγου, κρύβονται μεγαλεία. Κοινωνός είναι αυτός που μετέχει σε κάτι μαζί με άλλον, ή με άλλους. Και εδώ ο Παύλος γράφει στους πιστούς της Κορίνθου πως είναι κοινωνοί, δηλαδή μέτοχοι του Χριστού! Τί είναι λοιπόν ο Χριστός; Πολύ απλά είναι ο Σωτήρας του κόσμου, είναι αυτός που στους ώμους του σηκώνει τις αμαρτίες όλων των ανθρώπων, όλης της Γης και όλων των γενεών του κόσμου. Οι πιστοί χριστιανοί λοιπόν είναι μέτοχοι του Χριστού, μέτοχοι στο έργο του! Φοβερή ευθύνη. Είσαι και είμαι μέτοχος Χριστού; Μετέχω και μετέχεις στο σωτήριο έργο του Χριστού; Και με ποιο τρόπο; Αγαπητέ και αγαπητή, εσύ που διαβάζεις αυτές τις γραμμές, σου εξομολογούμαι μπροστά στον Θεό, πως μέχρι και αυτή τη στιγμή δεν είχα συνειδητοποιήσει αυτή την μεγαλειώδη πραγματικότητα.

Δεν ξέρω πόσες φορές έχω διαβάσει την Αγία Γραφή από την πρώτη της σελίδα μέχρι την τελευταία, και αυτό ίσως λόγω του επαγγέλματός μου που σαν ναυτικός δεν είχα την ευχέρεια του εκκλησιασμού. Ολόκληρες δεκαετίες ουρανός και θάλασσα με ελάχιστες τις μέρες των λιμανιών, καθιστούσαν τον εκκλησιασμό μου αδύνατο. Παρά τις τόσες φορές λοιπόν ανάγνωσης της Βίβλου, μόλις αυτή τη στιγμή συνειδητοποίησα τούτα τα λόγια, και αυτό.... κατά μέρος.

Είμαι μέτοχος του Χριστού εγώ;

Είσαι και εσύ σαν Χριστιανός μέτοχος του Χριστού;

Είναι δυνατόν να συμβαίνει κάτι τέτοιο, να μετέχω δηλαδή και να μετέχεις στο έργο του;

Ο Χριστός άφησε τις δόξες του Ουρανού με το να γίνει άνθρωπος, και σαν να ήταν μικρό αυτό, πείνασε, δίψασε, κουράστηκε, ασθένησε, περιφρονήθηκε σταυρώθηκε για χάρη μας. Σε τί λοιπόν από όλα αυτά είμαι μέτοχος Χριστού;

Τί έκανα αγαπητέ μου και αγαπητή μου για την σωτηρία σου και εσύ τι έκανες για την δική μου σωτηρία;

Σε τί σταθήκαμε δίπλα στο Χριστό, συμμετέχοντας στο έργο του;

Τί θυσιάσαμε ο ένας για τον άλλον;

Είμαστε, ή δεν είμαστε Χριστιανοί;

Μήπως το όνομα έχουμε πως είμαστε ζωντανοί ενώ στην πραγματικότητα είμαστε νεκροί ή απλοί συνειδητοί θεατές, αλλά μόνον

θεατές;

Σε κάποιο άλλο μέρος ο Παύλος γράφει πως οι πιστοί είναι επιστολές Χριστού στον παρόντα κόσμο. Είσαι και είμαι επιστολή Χριστού στο περιβάλλον μας; Ο Χριστός καυτηριάζει την εκκλησία των Σάρδων λέγοντάς της επί λέξει αλλά σε ελεύθερη απόδοση:

«Και προς τον άγγελο* της εκκλησίας στις Σάρδεις, γράψε: Αυτά λέει εκείνος που έχει τα επτά πνεύματα του Θεού, και τα επτά αστέρια. Ξέρω τα έργα σου, ότι το όνομα έχεις πως ζεις, και είσαι νεκρός. Γίνε άγρυπνος, και στήριξε τα υπόλοιπα που πρόκειται να πεθάνουν· επειδή, δεν βρήκα τα έργα σου τέλεια μπροστά στον Θεό. Θυμήσου, λοιπόν, πώς παρέλαβες και άκουσες, και φύλαγέ τα, και μετανόησε· αν, λοιπόν, δεν αγρυπνήσεις, θάρθω εναντίον σου σαν κλέ-

με όλα στην πραγματική τους διάσταση. Εδώ όμως είναι και η αξεπέραστη ομορφιά της. Βρισκόμαστε σε ένα Κήπο της Εδέμ, που όπου και να πέσει η ματιά μας σκλαβώνεται και χωρίς να το καταλάβουμε απομονωνόμαστε σε μια μεμονωμένη αχτίδα ενός απέραντης ομορφιάς Ήλιου, που και αυτός με την σειρά του είναι απλή σκόνη που κυκλοφορεί στην απεραντοσύνη!

Μέσα σε αυτόν τον πνευματικό χώρο βρισκόμαστε λοιπόν απομονωνόμαστε και εκεί δημιουργούνται οι διαφορετικές προσλήψεις και αντιλήψεις μας. Εδώ ακριβώς χρειάζεται και η βοήθεια του Αγίου Πνεύματος στο να μην δημιουργηθεί το πνευματικό σχίσμα και η περιφρόνηση της άλλης ματιάς του συνανθρώπου μας. Στο να μην δημιουργηθεί δηλαδή το σχίσμα. Εδώ είναι και η «φώτιση» του Θείου Πα-

φτης, και δεν θα γνωρίσεις ποια ώρα θάρθω εναντίον σου. Έχεις λίγα ονόματα και στις Σάρδεις, που δεν μόλυναν τα ιμάτιά τους· και θα περπατήσουν μαζί μου με λευκά, επειδή είναι άξιοι. Όποιος νικάει, αυτός θα ντυθεί με λευκά ιμάτια· και δεν θα εξαλείψω το όνομά του από το βιβλίο της ζωής, και θα ομολογήσω το όνομά του μπροστά στον Πατέρα μου, και μπροστά στους αγγέλους του». (Απ.3:1-6).

Επανερχόμενοι τώρα στο θέμα της κατανόησης των εις την Αγία Γραφή περιγραφόμενων, βρίσκουμε πως είναι αδύνατο να κατανοήσου-

ρακλήτου. Είμαστε μέτοχοι κατά χάριν και ως απολαύσουμε το κατά τα χάρη και κατά μέρος γνωρίζουμε.

«Και αν τις φρονεί κάτι άλλο και αυτό θα του το αποκαλύψει ο Θεός» (Φιλ.3:15).

Είμαστε το Παν αλλά και το τίποτα, είμαστε εκλεκτοί του Θεού στον χώρο του Χριστού, αλλά και οι ελάχιστοι όλων των άλλων. Αυτό μας λέει και ο μέγας Παύλος για τον εαυτό του «εγώ είμαι ο ελάχιστος από τους Αποστόλους» γράφει στους Κορίνθιους.

* Άγγελος είναι αυτός που αναγγέλλει, εν προκειμένω υπεύθυνος, ο ποιμένας;;;

Ο Δανιήλ και οι 3 φίλοι του παραμένουν πιστοί (ΚΕΦ 1:8-16)

Κώστας Βάγιας

Ο Δανιήλ μαζί με άλλους νέους σύρονται από τον Ναβουχοδονόσωρ στην Βαβυλώνα. Σκοπός, να εκπαιδευθούν και να αποτελέσουν ένα φυτώριο ικανών οργάνων που θα χρησίμευαν στην επέκταση και τη διοικητική οργάνωση της Βαβυλωνιακής αυτοκρατορίας.

Τρία χρόνια στην αυλή του Βασιλιά. Νέοι χωρίς ψεγάδι, ωραίοι, νοήμονες. Έπρεπε να ετοιμαστούν, να αλλάξουν για να μπορούν να στέκονται «αντάξιοι». Και τί πιο γρήγορο, πιο άμεσο, από την ταυτότητα, το όνομα. Το όνομα του αληθινού Θεού έπρεπε να σβήσει.

Έτσι ο Δανιήλ (Ο Θεός είναι κριτής μου) ονομάζεται Βαλτασάσαρ (Ανήκει στον Θεό Βήλ). Ο Ανανίας (Ο Κύριος είναι ελεήμων) σε Σεδράχ (Εντολή του Θεού Ακού). Ο Μισαήλ (Ποιος είναι σαν το Θεό;) σε Μισάχ (Ποιος είναι σαν το Θεό Σάχ;). Ο Αζαρίας (Με βοήθησε ο Κύριος) σε Αβδε Νεγώ (Δούλος του Θεού Ναμπού).

Ένα παλάτι λοιπόν, ένα βασιλικό τραπέζι με εκλεκτά εδέσματα (εκλεκτές μερίδες), το καλύτερο κρασί. Όλα βασιλικά, ανέσεις, ένα περιβάλλον σαν την εικόνα, την πλαστή εικόνα που προωθείται σήμερα στα άπιαστα και ανούσια όνειρα των ανθρώπων. Μήπως έρχεται κανείς φανερά να μας πείσει να αρνηθούμε το Χριστό; Μήπως διωκόμαστε; Μήπως χρειάζεται καμία έγκριση; Όχι ακόμη όλα αυτά. Και όμως από τώρα, πρέπει να σταθούμε ασυμβίβαστοι.

Λέξεις, φράσεις μέσα σε εδάφια που καμία φορά περνούν απαρατήρητες. Όπως στο εδάφιο 8 «Ο Δανιήλ όμως έβαλε στην καρδιά του να μην μολυνθεί...». «Έβαλε», «Έθεσε», «εγκατέστησε». Μια βαθιά πίστη. Ένας ανυποχώρητος αυτοπεριορισμός. «Δεν θα μολυνθώ», είπε και το τήρησε. Είχε χάσει την πατρίδα του, την ελευθερία του ακόμη και το όνομά του. Όμως αυτό που είχε ριζωμένο στην καρδιά του, δεν θα του το παίρνανε ποτέ. Την απόλυτη εξάρτησή του και πίστη από τον αληθινό Θεό.

Μήπως η προσέγγισή του στον αρχιευνούχο, ήταν επιθετική και φανατική; Μήπως υπερηφανεύθηκε; Τίποτα από όλα αυτά. «Παρακάλεσε» δείχνοντας σεβασμό σε αυτόν που είχε εξουσία. Ας αναρωτηθούμε πόσες φορές στη ζωή μας κοντά στον Κύριό μας, υπήρξαμε θορυβώδεις, υπερóπτες, επιθετικοί και αδιάλλακτοι. Εκεί

που η σοφία του Θεού και η αγάπη του έπρεπε να περισσεύουν δεν βρήκαν καν έδαφος.

Στο εδάφιο 10 βλέπουμε έναν φόβο. Τον φόβο του αρχιευνούχου. Και πώς να μην φοβάται όταν «παίζεται», η ζωή του, το κεφάλι του; Όμως ήδη η ακλόνητη παρουσία του Δανιήλ τον έχει φέρει σε μία διαπραγμάτευση, χωρίς ίσως να το έχει καταλάβει ότι ο Θεός έχει προετοιμάσει το έδαφος και αυτό το βλέπουμε στο εδάφιο 9 «χάρη και έλεος».

Πόσες προκλήσεις αντιμετωπίζουμε στη ζωή μας άραγε; Μπορούν να υποτιμηθούν; Όχι βέβαια. Πόσες φορές όμως με τη δύναμη της πίστης έχουμε τη βεβαιότητα ότι είμαστε μέσα στο θέλημα του Θεού και εξαιτίας αυτού ο Κύριός μας θα προπορεύσει το Πνεύμα Του και θα ανοίξουν πόρτες και θα λυγίσουν γόνατα;

Στο εδάφιο 12 τρομάζει κανείς από την πρόταση του Δανιήλ ο οποίος λέει στον αρχιευνούχο να τους δίνει όσπρια να τρώνε, νερό να πίνουν για 10 μέρες. Πως είναι δυνατόν με αυτά τα «ταπεινά» τρόφιμα να εμφανιστεί κάποιος πιο υγιής, πιο εύρωστος, πιο όμορφος, ίσως και πιο χαρωπός, γελαστός και όχι σκυθρωπός; Αναρωτιέται κανείς τι πίστη είναι αυτή που περιμένει ο Δανιήλ με αυτά τα ελάχιστα ο Θεός να δώσει τα μέγιστα. Από την άλλη δίνει και διορία 10 ημερών. Αυτό ίσως να είναι κάτι παραπάνω από άλμα πίστης. Είναι παράτολμο. Από τη μία πολύ μικρό χρονικό διάστημα να αλλάξει η φυσική κατάστασή τους από την άλλη αν δεν γινόταν σε αυτό το περιορισμένο χρονικό διάστημα, το επόμενο ήταν να αρχίσουν να τρώνε στο τραπέζι του βασιλιά. Τι ντροπή, τι εξευτελισμός, τι διασυρμός για τους ίδιους αλλά και δυσφήμιση του αληθινού Θεού; Πως είναι δυνατόν ο Δανιήλ να σηκώνει το βάρος μίας τέτοιας πρότασης; Θαυμάζει κανείς την εμπιστοσύνη προς το Θεό και την αναγνώριση της πλήρους Κυριαρχίας Του στη ζωή του. Άραγε το κάνουμε και εμείς σήμερα στη ζωή μας, στον απόλυτο βαθμό του Δανιήλ;

Στο εδάφιο 15 παρουσιάζεται το αποτέλεσμα αυτής της εμπιστοσύνης και πίστης προς το Θεό «πρόσωπα ωραιότερα και παχύτερα στη σάρκα...» Μία υπερφυσική ανατροπή, μία ενεργοποίηση Θεϊκών δυνάμεων, μία ευκαιρία για το Θεό που βασίστηκε στο κίνητρο της

καρδιάς του Δανιήλ.

Όμως ας μην το προσπεράσουμε. Εκτός του Θεού που είχε μαζί του ο Δανιήλ δεν έδωσε τη μάχη της πίστης μόνος του. Δίπλα του είχε τον Ανανία, τον Μισαήλ και τον Αζαρία. Δεν άφησαν να απομονωθούν από το «Διαίρει και βασίλευε» να είναι μονάδες και μεμονωμένα «οχυρά». Αντιμετώπισαν την πρόκληση ως Ένας. Η πίστη του ενός όπλο και ασπίδα για τον διπλανό του. Αυτοί οι τέσσερις νέοι μας θυμίζουν, ότι η πνευματική επιβίωση, το ομόπνοον και ομόψυχον δεν είναι ατομικό επίτευγμα, αλλά χριστιανική ενότητα βασισμένη όχι σε ανθρώπους αλλά στην υπακοή στις εντολές του Θεού.

Η πίεση για συμμόρφωση από νεοφερμένα πνευματικά και θεολογικά κινήματα έχουν επη-

χή, είναι παράδοση και ενός κομματιού της χριστιανικής μας ταυτότητας στον εχθρό. Στο «βασιλικό τραπέζι» εκτός του γεύματος, ζητούνται θυσίες βιβλικών αξιών, υιοθετούνται γλώσσες συμβιβασμού, ακολουθούνται μέθοδοι θρησκευτικής διπλωματίας και πλέον σιγά σιγά η εξάρτηση από τον «βασιλιά» μεγαλώνει. Όμως έτσι συνειδητοποιούμε ότι η πνευματική μας όψη μαραίνεται και γινόμαστε ολοένα και πιο άσχημοι και σκυθρωποί; Ο χρόνος τελειώνει. Πως θα παραستούμε μπροστά στον πραγματικό Βασιλιά;

Όμως υπάρχουν και κάποιοι, εκείνοι που θέλουν να μείνουν ακλόνητοι, ασυμβίβαστοι σαν τον Δανιήλ. Μπορεί να νιώθουν μειονότητα, να βιώνουν μοναξιά, περιφρόνηση. Ας σκεφτούμε όμως η ιστορία άραγε γράφεται από

Ερείπια του Βόρειου Παλατιού του Ναβουχοδονόσορα Β΄, Βαβυλώνα

ρεάσει. Καί αν μη τι άλλο πέρασαν το κατώφλι μας. Τα στρογγυλέματα των ακμών του Λόγου του Θεού και η μετακίνηση των ορίων Του είναι γεγονός. Κάθε τι που παραμένει ακλόνητο και πειθαρχημένο στις εντολές του Θεού είναι «αναχρονιστικό» και «στενόμυαλο». Και μάλιστα προσωποποιείται και στοχοποιείται μέχρι εξουθένωσης.

Η «Βαβυλώνα» του αιώνα αυτού μας ψιθυρίζει: «Μπορείτε να κρατήσετε το Χριστό, μην διστάζετε όμως δεν είναι κακό να φάτε και λίγο από το τραπέζι του Βασιλιά. Έτσι θα είστε πιο προσεγγίσιμοι, αποδεκτοί κοινωνικά και πνευματικά».

Η γλυκιά πρόταση όμως της Βαβυλώνας δεν είναι αδάπανη. Έχει κόστος. Κάθε πνευματική υποχώρηση για να φανούμε αρεστοί στην επο-

μεγάλα συμβιβασμένα πλήθη ή από πιστά ολίγα; Ο Χριστός μας ήταν ΜΟΝΟΣ και άλλαξε όλη την ανθρωπότητα. Αυτούς τους έσχατους των εσχάτων καιρών ας κρατήσουμε τις γραμμές αλληλοκαλυπτόμενων οχυρών, με ευγένεια, με συνοχή αλλά και με απόλυτη πνευματική αδιαλλαξία.

Ας τρώμε όσπρια και ας πίνουμε νερό της ασυμβίβαστης αλήθειας του Λόγου του Θεού. Και αυτό γιατί ο ίδιος ο Κύριός μας ο Θεός μας απέδειξε με ιστορικά γεγονότα, όπως αυτού του Δανιήλ, ότι αυτή η απλή, διατροφή είναι ασύγκριτα θρεπτικότερη από εκείνη, την εκλεπτυσμένων, προωθούμενων πλανών, των σύγχρονων εργαστηρίων σκέψης και πνευματικής έπαρσης.

Αμήν.

Ο Δανιήλ στη Βαβυλώνα

Νίκος Ρούσσο

Ο Δανιήλ δεν κλήθηκε να μείνει πιστός στον Θεό σε ένα περιβάλλον πρωτόγονο, ακαλλιέργητο ή θρησκευτικά αδιάφορο. Κλήθηκε να σταθεί όρθιος μέσα στην καρδιά ενός μεγάλου παγκόσμιου πολιτισμού, σε μια αυτοκρατορία με δύναμη, πλούτο, οργάνωση, μόρφωση, τεχνογνωσία και έντονη πνευματική σύγχυση. Η Βαβυλώνα της εποχής του δεν ήταν απλώς ένας τόπος εξορίας. Ήταν ένα σύστημα ζωής, μια κοσμοθεωρία, ένας τρόπος να βλέπει κανείς τον άνθρωπο, την εξουσία, τη γνώση και τον Θεό. Εκεί ακριβώς δοκιμάστηκε η πίστη του Δανιήλ.

Το βιβλίο του Δανιήλ αρχίζει με μια φαινομενική ήττα. Η Ιερουσαλήμ πολιορκείται, ο λαός ταπεινώνεται και νέοι από το βασιλικό και αριστοκρατικό γένος μεταφέρονται στη Βαβυλώνα. Ανάμεσά τους και ο Δανιήλ. Όμως το κείμενο ξεκαθαρίζει από την αρχή ότι πίσω από τα ιστορικά γεγονότα βρίσκεται ο Θεός. Η Βαβυλώνα μοιάζει να θριαμβεύει, αλλά η ιστορία δεν ξέφυγε ποτέ από το χέρι του Κυρίου. Αυτή η αλήθεια γίνεται το θεμέλιο για όλο το βιβλίο: ο πιστός μπορεί να ζει σε ξένη γη χωρίς να χάσει την ταυτότητά του, επειδή ο Θεός παραμένει Βασιλιάς ακόμη και όταν οι αυτοκρατορίες φαίνονται ανίκητες.

Τι ήταν η Βαβυλώνα την εποχή του Δανιήλ

Η Βαβυλώνα του 6ου αιώνα π.Χ., ιδιαίτερα στα χρόνια του Ναβουχοδονόσωρος Β', ήταν μία από τις λαμπρότερες πόλεις του αρχαίου κόσμου. Δεν ήταν μόνο στρατιωτική υπερδύναμη, αλλά και κέντρο πολιτισμού, διοίκησης, επιστήμης, εμπορίου και θρησκείας. Για έναν νέο Ιουδαίο που είχε μεγαλώσει με τις παραδόσεις του λαού του Θεού, η Βαβυλώνα θα πρέπει να φάνταζε εντυπωσιακή, συντριπτική και επικίνδυνη ελκυστική.

Η Βαβυλώνα ήταν πρωτεύουσα μιας αχανούς αυτοκρατορίας. Η ισχύς της φαινόταν στα στρατεύματα, στις κατακτήσεις, στη διοικητική της οργάνωση και στην ικανότητά της να υποτάσσει λαούς όχι μόνο με βία, αλλά και με αφομοίωση. Η αυτοκρατορία δεν αρκούσαν να νικά, αλλά ήθελε να αναδιαμορφώνει τους ανθρώπους που κατακτούσε. Γι' αυτό επέλεγε ικανούς νέους από άλλους λαούς, τους εκπαίδευε, τους έδινε νέα γλώσσα, νέα ονόματα και νέο περιβάλλον, ώστε να υπηρετήσουν τον βα-

σιλιά και το σύστημα της Βαβυλώνας. Αυτό ακριβώς συνέβη και στον Δανιήλ.

Η ίδια η πόλη ήταν σύμβολο δόξας και μεγαλείου. Οι τεράστιοι τοίχοι, οι πύλες, οι ναοί, τα ανάκτορα και τα μνημειώδη έργα παρουσίαζαν τη Βαβυλώνα ως πόλη σχεδόν ανυπέρβλητη. Η αρχιτεκτονική της δεν υπηρετούσε μόνο πρακτικές ανάγκες. Ήταν προπαγάνδα ισχύος. Έλεγε στον κάτοικο και στον ξένο: εδώ είναι το κέντρο του κόσμου. Η ομορφιά, η κλίμακα και η οργάνωση των έργων της δημιουργούσαν δέος και ενίσχυαν τη λατρεία της αυτοκρατορικής δύναμης.

Η Βαβυλώνα διέθετε ανεπτυγμένη γραμματειακή παράδοση. Υπήρχαν σχολές γραφών, διοικητικά αρχεία, θρησκευτικά κείμενα, νομικά έγγραφα και χρονικά. Η εκπαίδευση ήταν απαιτητική και συνδεόταν με τη γλώσσα, τη διοίκηση και τη θρησκεία. Όταν στο βιβλίο του Δανιήλ διαβάζουμε ότι οι νέοι έπρεπε να διδαχθούν «τα γράμματα και τη γλώσσα των Χαλδαίων», δεν επρόκειτο για απλή γλωσσική κατάρτιση. Πρόκειται για πλήρη είσοδο σε έναν νέο πολιτισμικό και ιδεολογικό κόσμο. Ο Δανιήλ δεν κλήθηκε απλώς να μάθει ξένες λέξεις, αλλά να ζήσει κάτω από την πίεση μιας νέας ερμηνείας της πραγματικότητας.

Η Βαβυλώνα ήταν γνωστή για την πρόοδο σε τομείς όπως η αστρονομία, τα μαθηματικά, η καταγραφή του χρόνου και η παρατήρηση των φυσικών φαινομένων. Οι Βαβυλώνιοι παρατηρούσαν τον ουρανό με συστηματικότητα, κατέγραφαν κινήσεις αστερών και πλανητών και ανέπτυξαν σύνθετες μεθόδους υπολογισμού. Είχαν επίσης γνώσεις σχετικές με τη γεωργία, την υδρονομία, τη διοίκηση πόρων και την οργάνωση μεγάλων έργων. Ήταν, με άλλα λόγια, ένας πολιτισμός που τιμούσε τη γνώση και τη χρησιμοποίησή της.

Όμως αυτή η γνώση δεν ήταν ουδέτερη. Συχνά ήταν δεμένη με τη θρησκευτική και μαντική ερμηνεία του κόσμου. Η παρατήρηση των ουρανίων σωμάτων συνδεόταν με αστρολογία και αναζήτηση μηνυμάτων για βασιλιάδες και έθνη. Έτσι, ο Δανιήλ βρέθηκε σε έναν κόσμο όπου η ευφυΐα, η μελέτη και η σοφία συνυπήρχαν με την πνευματική πλάνη. Αυτό είναι κρίσιμο: το πρόβλημα της Βαβυλώνας δεν ήταν ότι της έλειπε η γνώση, αλλά ότι η γνώση της δεν οδηγούσε αναγκαστικά στη γνώση του αληθινού Θεού.

Η Βαβυλώνα ήταν βαθιά θρησκευτική κοινωνία, αλλά όχι θεοκεντρική με τη βιβλική έννοια. Η δημόσια ζωή, η εξουσία, οι εορτές, οι ναοί και η βασιλική ιδεολογία ήταν διαποτισμένα από ειδωλολατρεία. Οι θεοί της πόλης δεν ήταν μια περιθωριακή ιδιωτική υπόθεση. Ήταν στο κέντρο της πολιτικής και της καθημερινότητας. Η εξουσία του βασιλιά στηριζόταν και θρησκευτικά. Η ειδωλολατρία παρουσιαζόταν ως φυσικό μέρος της τάξης του κόσμου.

Ο Δανιήλ, λοιπόν, δεν βρισκόταν απλώς ανάμεσα σε ανθρώπους που πίστευαν διαφορετικά. Βρισκόταν μέσα σε ένα ολοκληρωμένο θρησκευτικό και πολιτισμικό σύστημα που ζητούσε αφοσίωση, συμμόρφωση και τελικά λατρεία. Αυτό φαίνεται αργότερα καθαρά και στα επεισόδια με την εικόνα του Ναβουχοδονόσωρα και με το διάταγμα, μετέπειτα των Μήδων, που απαγόρευε την προσευχή σε άλλον πέρα από τον βασιλιά.

Η τέχνη στη Βαβυλώνα υπηρετούσε το μεγαλείο της αυτοκρατορίας και των θεών της. Ανάγλυφα, διακόσμηση, επίσημη αρχιτεκτονική, λατρευτικά αντικείμενα και τελετουργική λαμπρότητα σχημάτιζαν ένα περιβάλλον όπου το ωραίο συνδεόταν με το ισχυρό και το ιερό. Η αισθητική δεν ήταν ανεξάρτητη από την ιδεολογία. Η ομορφιά μπορούσε να γίνει όργανο γοητείας και υποταγής. Αυτό μας βοηθά να καταλάβουμε γιατί η Βαβυλώνα δεν ασκούσε μόνο φόβο αλλά και έλξη.

Σε τι περιβάλλον κλήθηκε ο Δανιήλ να κρατήσει την πίστη του

Ο Δανιήλ κλήθηκε να μείνει πιστός στον Θεό μέσα σε ένα περιβάλλον με τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά:

α. Περιβάλλον πίεσης για αφομοίωση

Η Βαβυλώνα προσπάθησε να αλλάξει την ταυτότητα των νέων αυτών ανθρώπων. Τους πήρε από τη γη τους, τους απομάκρυνε από τον ναό, τους έβαλε σε νέο εκπαιδευτικό σύστημα και τους έδωσε νέα ονόματα. Στη Γραφή τα ονόματα έχουν βαρύτητα, επειδή συνδέονται με ταυτότητα και σχέση με τον Θεό. Η μετονομασία του Δανιήλ και των φίλων του ήταν προσπάθεια να αποκοπούν από την πνευματική τους ρίζα και να ενταχθούν στη βαβυλωνιακή πραγματικότητα.

β. Περιβάλλον υλικής άνεσης και προνομιών

Η δοκιμασία δεν ήρθε μόνο μέσα από διωγμό. Ήρθε και μέσα από προνόμια. Ο βασιλιάς τους όρισε τροφή από το τραπέζι του και τους πρόσφερε εκπαίδευση και προοπτική ανόδου. Η Βαβυλώνα ήξερε ότι πολλές φορές η αφομοίωση πετυχαίνει όχι με απειλή αλλά με ανταμοιβή. Ο πιστός κινδυνεύει όχι μόνο όταν τον

πολεμούν, αλλά και όταν τον καλοδέχονται υπό όρους.

γ. Περιβάλλον πνευματικής σύγχυσης

Ο Δανιήλ έζησε ανάμεσα σε σοφούς, μάγους, αστρολόγους και συμβούλους που διεκδικούσαν ερμηνεία της πραγματικότητας. Εδώ η πίεση δεν ήταν μόνο ηθική αλλά και γνωσιολογική: ποιος λέει την αλήθεια για τον κόσμο; ποιος μπορεί να αποκαλύψει τα μυστικά; ποια σοφία είναι αξιόπιστη; Ο Δανιήλ δεν απέρριψε τη μάθηση, αλλά αρνήθηκε να αποσυνδέσει τη γνώση από τον φόβο του Κυρίου. Έδειξε ότι η αληθινή σοφία δεν βρίσκεται απλώς στη συσσώρευση πληροφοριών αλλά στη σχέση με τον

Βασιλιάς της Βαβυλώνας

Θεό που αποκαλύπτει.

δ. Περιβάλλον απειλής και κόστους

Η πίστη του Δανιήλ δεν ήταν θεωρητική. Η υπακοή μπορούσε να έχει συνέπειες. Η άρνηση συμμετοχής στην ειδωλολατρία μπορούσε να οδηγήσει σε απώλεια θέσης, σε δίωξη, ακόμη και σε θάνατο. Παρ' όλα αυτά, ο Δανιήλ και οι φίλοι του προτίμησαν να μείνουν πιστοί. Δεν ήταν αδιάλλακτοι από χαρακτήρα, αλλά σταθεροί από πεποίθηση. Ήξεραν ότι υπάρχει όριο πέρα από το οποίο η προσαρμογή γίνεται απιστία.

Πώς κράτησε ο Δανιήλ την πίστη του

Η στάση του Δανιήλ δεν ήταν ούτε φυγή από τον κόσμο ούτε συμβιβασμός με τον κόσμο. Ήταν παρουσία με διάκριση. Πρώτον, είχε από πριν αποφασίσει στην καρδιά του. Το βιβλίο λέει ότι «έβαλε στην καρδιά του» να μη μολυνθεί. Η πνευματική σταθερότητα δεν γεν-

νιέται τη στιγμή της κρίσης. Καλλιεργείται ωριότερα, όταν ο άνθρωπος έχει ήδη αποφασίσει ποιος είναι και σε ποιον ανήκει.

Δεύτερον, συνδύασε ευγένεια με σταθερότητα. Δεν ενήργησε με αλαζονεία ή περιφρόνηση. Μίλησε με σεβασμό, αλλά δεν υποχώρησε στην ουσία. Αυτή είναι πολύτιμη βιβλική ισορροπία. Ο πιστός δεν χρειάζεται να είναι ούτε επιθετικός ούτε άτολμος.

Τρίτον, αξιοποίησε τα χαρίσματα και τις ευκαιρίες χωρίς να παραδώσει τη συνειδήσή του. Ο Δανιήλ μορφώθηκε, εργάστηκε, υπηρέτησε σε υψηλές θέσεις και ξεχώρισε για τη σοφία του. Δεν αρνήθηκε την παρουσία του στη δημόσια ζωή. Αρνήθηκε, όμως, να λατρεύει ό,τι λάτρευε η Βαβυλώνα.

Τέταρτον, έζησε με προσευχή. Η σχέση του με τον Θεό δεν ήταν ιδιωτική συνήθεια χωρίς κόστος. Ήταν η πηγή της αντοχής του. Η προσευχή του Δανιήλ δείχνει ότι η πίστη διατηρείται όχι μόνο με αρχές αλλά και με καθημερινή κοινωνία με τον Κύριο.

Η Βαβυλώνα ως εικόνα του σημερινού κοσμικού φρονήματος

Η Βαβυλώνα δεν είναι μόνο ιστορική μνήμη. Στη Γραφή γίνεται και διαχρονικό σύμβολο του ανθρώπινου πολιτισμού όταν αυτός οργανώνεται χωρίς υποταγή στον Θεό. Γι' αυτό και ο κόσμος του Δανιήλ έχει τόσο επίκαιρη σημασία.

Το σημερινό κοσμικό φρόνημα προβάλλει τον άνθρωπο ως αυτόνομο κέντρο νοήματος. Η επιτυχία, η γνώση, η τεχνολογία και η αυτοπραγμάτωση συχνά παρουσιάζονται σαν να αρκούν από μόνες τους. Αυτή είναι βαθιά βαβυλωνιακή λογική: ένας κόσμος εντυπωσιακός, λειτουργικός και ισχυρός, αλλά αποκομμένος από τη λατρεία του αληθινού Θεού.

Όπως η αρχαία Βαβυλώνα εντυπωσίαζε με το μεγαλείο της, έτσι και σήμερα ο κόσμος ασκεί πίεση μέσω της εικόνας, της δύναμης, του κύρους και της κοινωνικής ανέλιξης. Το μήνυμα είναι συχνά το ίδιο: για να προχωρήσεις, πρέπει να προσαρμοστείς. Να χαμηλώσεις τις αντιστάσεις της συνειδήσής σου. Να μη διαφέρεις πολύ. Να κρατήσεις την πίστη σου ιδιωτική και ακίνδυνη.

Ζούμε σε εποχή με τεράστια πρόσβαση στη γνώση, αλλά αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα σοφία. Η πληροφορία αυξάνεται, ενώ η πνευματική διάκριση συχνά μειώνεται. Η Βαβυλώνα είχε γράμματα, επιστήμες και σοφούς, αλλά δεν γνώριζε τον Θεό. Παρόμοια και σήμερα, η μόρφωση μπορεί να γίνει εργαλείο φωτισμού ή εργαλείο απομάκρυνσης από τον Δημιουργό, ανάλογα με το πνευματικό της θεμέλιο.

Ο σύγχρονος κόσμος δεν είναι πάντοτε λιγότερο θρησκευτικός: είναι συχνά πιο συγκεχυ-

μένος. Συνδυάζει ιδέες, εμπειρίες, αυτοσχέδιες πνευματικότητες και προσωπικές «αλήθειες». Όπως στη Βαβυλώνα υπήρχε πληθώρα θρησκευτικών πρακτικών αλλά όχι αληθινή γνώση του Θεού, έτσι και σήμερα πολλοί μιλούν για σωτηρία της ψυχής χωρίς μετάνοια και πίστη στον Χριστό.

Η Βαβυλώνα άλλαξε τα ονόματα των νέων. Ο σύγχρονος κόσμος συχνά επιχειρεί να αλλάξει όχι απλώς τη συμπεριφορά αλλά και τον αυτοπροσδιορισμό του ανθρώπου. Ο πιστός δέχεται πίεση να ορίσει τον εαυτό του όχι από τη σχέση του με τον Θεό, αλλά από τις επιθυμίες, τις τάσεις, την κοινωνική αποδοχή ή τις ιδεολογικές απαιτήσεις της εποχής. Εδώ ο Δανιήλ γίνεται υπόδειγμα σταθερής, ήρεμης και συνειδητής ταυτότητας.

Τι έχει να πει ο Δανιήλ στην Εκκλησία σήμερα

Η μαρτυρία του Δανιήλ θυμίζει στην Εκκλησία ότι η πιστότητα δεν εξαρτάται από το αν ζούμε σε «χριστιανική» κοινωνία. Ο Θεός μπορεί να διατηρήσει τους δικούς Του και μέσα σε περιβάλλον βαθιά ξένο. Ο πιστός δεν καλείται να κατακτήσει τη Βαβυλώνα με τα μέσα της, ούτε να χαθεί μέσα σε αυτήν. Καλείται να ζήσει ως άνθρωπος του Θεού μέσα στον κόσμο, με καθαρή συνείδηση, σοφία, προσευχή και θάρρος. Ο Δανιήλ δεν ήταν άνθρωπος απομονωμένος από την πραγματικότητα. Ήταν βαθιά παρών μέσα στην ιστορία της εποχής του. Γνώριζε τη γλώσσα της Βαβυλώνας, αλλά δεν ξέχασε τη γλώσσα της πίστης. Εργάστηκε στο κέντρο της αυτοκρατορίας, αλλά η καρδιά του ανήκε στον Κύριο. Τιμούσε την ανθρώπινη εξουσία, αλλά λάτρευε μόνο τον Θεό. Αυτή ακριβώς είναι η πρόκληση και για τον χριστιανό σήμερα.

Η Βαβυλώνα της εποχής του Δανιήλ ήταν λαμπρή, μορφωμένη, ισχυρή και θρησκευτική, αλλά παρέμενε κόσμος χωρίς αληθινή υποταγή στον Θεό. Εκεί, μέσα σε ένα περιβάλλον υψηλού πολιτισμού και βαθιάς πνευματικής διαφθοράς, ο Δανιήλ κλήθηκε να μείνει πιστός. Και έμεινε. Το μήνυμα για την Εκκλησία είναι καθαρό. Δεν μας σώζει η απόσταση από τον κόσμο, αλλά η αφοσίωση στον Κύριο μέσα στον κόσμο. Δεν μας διαφυλάσσει η άγνοια του πολιτισμού, αλλά η διάκριση απέναντί του. Και δεν νικά η Βαβυλώνα όσο εντυπωσιακή κι αν φαίνεται, γιατί πάνω από τους βασιλιάδες της γης βασιλεύει ο Θεός. Για τον σημερινό πιστό, ο Δανιήλ αποτελεί υπόμνηση ότι μπορεί να ζει, να εργάζεται, να μαθαίνει και να μαρτυρεί μέσα σε μια σύγχρονη «Βαβυλώνα», χωρίς να πάψει να ανήκει στον Χριστό, ο οποίος όπως μας είπε έχει νικήσει τον κόσμο. Καί η νίκη που νικά τον κόσμο είναι η πίστη μας. Αμήν.

Χρήστος Παπατσώρης

Αντώνης Περιάλης

Ο Χρήστος Παπατσώρης, μετά από μακροχρόνια και επώδυνη νοσηλεία στην εντατική, έφυγε για να συναντήσει τον Κύριό του, Ιησού Χριστό. Η κόρη του Χριστίνα τού κρατούσε το χέρι στην εντατική και τού μιλούσε για τον Κύριο, ενώ εκείνος της το έσφιγγε, δηλώνοντας με τον τρόπο του τη συναίνεσή του. Υπήρξε δικηγόρος στο επάγγελμα, γιος του

σεως, από τις οποίες αποδείχθηκε η αθωότητα του κατηγορουμένου αδελφού της Εκκλησίας. Ο Χρήστος Παπατσώρης μεγάλωσε σε μια τέτοια οικογένεια, με παιδεία και νουθεσία Κυρίου. Το πατρικό του σπίτι ήταν πάντοτε ανοιχτό για τους εργάτες του Ευαγγελίου που επισκέπτονταν τη μικρή Εκκλησία της Αμαλιάδας. Ιδιαίτερα θυμόταν τις επισκέψεις του Θάνου Καρμπόνη, ο οποίος γύριζε όλη την επαρχία

Χρήστος Παπατσώρης. Έξω από το παλαιό κτήριο της ΕΕΕ Αμαλιάδας

δικηγόρου Γεωργίου Παπατσώρη, ιδρυτή της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας στην Αμαλιάδα.

Ο πατέρας του, ιδιαίτερα ενεργητικός πιστός, υπήρξε συντελεστής αλλά και υπερασπιστής της μικρής Εκκλησίας μέσα στον φανατισμό και στο κλίμα εξόντωσης των πιστών εκείνης της εποχής.

Ο Χρήστος, πέραν των άλλων, μου είχε διηγηθεί το παρακάτω περιστατικό.: Όταν πέθανε η Ελένη, η γυναίκα του Αθανάσιου Κωνσταντόπουλου, τον κατηγορήσαν άδικα ότι την δηλητηρίασε. Ο Γεώργιος Παπατσώρης ως δικηγόρος ενήργησε εκταφή και τοξικολογικές εξετά-

επισκεπτόμενος και «φυτεύοντας» Εκκλησίες. Όμως η παιδεία και η νουθεσία της οικογένειας δεν είναι πάντοτε αρκετές για να προσέλθει κανείς στον Χριστό, γιατί, όπως χαρακτηριστικά λέγεται, ο Θεός έχει παιδιά και όχι εγγόνια. Έτσι, ο Χρήστος απομακρύνθηκε για ένα διάστημα από τα πράγματα του Θεού. Νυμφεύτηκε μια γυναίκα εξαιρετικού χαρακτήρα, την Αθηνά, και ζούσε στην Αθήνα, ασκώντας την δικηγορία.

Ο πατέρας του όμως μιλούσε στην σύζυγό του για τον Ιησού Χριστό και, σε συνδυασμό με τη συνεπή ζωή του και τη δική της προαίρεση, η

Αθηνά άνοιξε την καρδιά της και δέχθηκε το μήνυμα του Ευαγγελίου. Αυτό έφερε την οικογένεια του Χρήστου και πάλι στην Εκκλησία και ο ίδιος συνδέθηκε με τον Κύριο.

Υπήρξε στενός συνεργάτης και εγκάρδιος φίλος του Θάνου Καρμπόνη. Εγώ τον γνώρισα προσωπικά σε μια επίσκεψή του στις κατασκηνώσεις της Κοινωνίας των Εκκλησιών μας στο Σούνιο. Συνδεθήκαμε με μια γνήσια οικογενειακή φιλία. Ήταν άνθρωπος δραστήριος με οξύνοια και ιδιαίτερα εργατικός. Εκτίμησε αμέσως το έργο των κατασκηνώσεων και έστειλε ανελλιπώς τα παιδιά του, Γιώργο και Χριστίνα. Δεν αρκέστηκε όμως σε αυτό· προσέφερε με προθυμία κάθε βοήθεια, νομική αλλά και οικονομική.

Θυμάμαι χαρακτηριστικά όταν χρειάστηκε να λάβουμε άδεια για ένα μικρό λεωφορείο, ώστε να μεταφέρονται τα παιδιά στη θάλασσα. Με τι ζήλο διεκπεραίωσε αυτή την κατ' εξαίρεση νομική υπόθεση, ενώ η κατασκήνωση δεν δικαιούνταν τέτοιου είδους άδεια. Χρησιμοποίησε τις γνωριμίες του με τον τότε Υπουργό Μεταφορών και το πολυπόθητο μικρό πούλμαν έλαβε άδεια. Το πούλμαν αυτό ξεκινούσε από την Κομοτηνή και παραλάμβανε παιδιά σε όλη τη διαδρομή μέχρι το Σούνιο.

Τον θυμάμαι επίσης στη δίκη για τη διακοπή λειτουργίας του ραδιοφωνικού σταθμού της Κοινωνίας των Εκκλησιών μας, «Κανάλι 2000», να αγορεύει με τεκμηριωμένα στοιχεία. Η δίκη κερδήθηκε. Δούλεψε νομικά σε όλους τους τομείς αφίλοκερδώς, πληρώνοντας ακόμη και τα παράβολα για τις δίκες.

Ο Θεός τον ευλόγησε και οικονομικά. Θυμάμαι με πόση χαρά μας κάλεσε με τη σύζυγό μου να μας δείξει το καινούριο σπίτι του στην περιοχή του Παπάγου, το οποίο ήταν όνειρο της γυναίκας του και το θεωρούσαν δώρο Κυρίου. Όταν τα παιδιά μας ήταν ακόμη έφηβοι, είχαμε την ευκαιρία να τον φιλοξενήσουμε οικογενειακώς και να συζητήσουμε όλα τα ζητήματα που απασχολούσαν την «Κοινωνία».

Η ιστορική πρωτοβουλία και η πρώτη πίκρα

Πριν από την αναχώρηση του Θάνου Καρμπόνη το 2009, ο Χρήστος Παπατσώρης, στενός συνεργάτης και εγκάρδιος φίλος του, ανέλαβε μια ιδιαίτερα τολμηρή πρωτοβουλία. Σε συνεννόηση μαζί μου, όταν υπηρετούσα ως Γενικός Γραμματέας της Εκτελεστικής Διακονίας, και με τη συνδρομή καθηγητή Νομικής, θέλησε να καταθέσει πρόταση προς την Κυβέρνηση, ώστε οι Εκκλησίες μας να αναγνωριστούν ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, κατά το πρότυπο της Ισραηλινής Κοινότητας.

Το εγχείρημα ήταν εξαιρετικά σοβαρό και πρωτοποριακό. Προέβλεπε κρατική χρηματο-

δότηση και αναγνώριση των εργατών των Εκκλησιών ως δημοσίων λειτουργών. Ωστόσο, το όραμα αυτό δεν κατέστη δυνατό να γίνει κατανοητό. Ούτε ο ίδιος ο Θάνος Καρμπόνης ούτε ο νομικός σύμβουλος Βασίλης Κλαπατσέας διέκριναν τη δυνατότητα ή τη σκοπιμότητα της πρότασης. Στην Εκτελεστική Διακονία μόνο ένας υποστήριξε την προσπάθεια και επέμεινε να δοκιμαστεί.

Υπήρχε, επιπλέον, και μια αντικειμενική πραγματικότητα: μια τέτοια πρόταση δεν ήταν δυνατόν να γίνει αποδεκτή στο ελληνικό εκκλησιαστικό και πολιτειακό πλαίσιο, καθώς η Ορθόδοξη Εκκλησία ουδέποτε θα αποδεχόταν την εξίσωση των ετερόδοξων Εκκλησιών με καθεστώς Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου. Παρ' όλα αυτά, ο Χρήστος και εγώ πιστεύαμε ότι άξιζε να κατατεθεί, έστω και ως ιστορική διεκδίκηση.

Η απόρριψη αυτής της πρότασης από την Εκτελεστική Διακονία υπήρξε η πρώτη βαθιά πίκρα στην καρδιά του. Αργότερα, πολλές φορές επανερχόταν σε αυτή, όχι με πνεύμα αντιδικίας, αλλά με τη θλίψη ανθρώπου που έβλεπε πιο μπροστά από την εποχή του.

Τα γεγονότα του 2009 και η απομάκρυνση

Η δεύτερη πίκρα του ήρθε μετά τα δυσάρεστα γεγονότα του 2009, όταν, στη Γενική Συνέλευση των Εκκλησιών, η Εκτελεστική Διακονία κατηγορήθηκε άδικα και χωρίς στοιχεία. Το έντονο αίσθημα δικαίου τον ώθησε το 2010 να ζητήσει να παρουσιαστούν τα στοιχεία των κατηγοριών ή να αποσυρθούν. Δυστυχώς, τίποτα από αυτά δεν έγινε.

Ο Χρήστος, πέρα από τη μαχητικότητά του, ήταν ιδιαίτερα ευαίσθητος ψυχικά. Το γεγονός αυτό τον κατέβαλε. Ο γιατρός του τον συμβούλευσε να απομακρυνθεί από χώρους που του προκαλούσαν ψυχική αναστάτωση. Παραιτήθηκε από τα σωματεία της Κοινωνίας, όπου στον Σύνδεσμο Μελών της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας υπηρέτησε ως Γενικός Γραμματέας, και απομακρύνθηκε από την Ελευθέρα Εκκλησία.

Παρά τη διατήρηση της προσωπικής μας φιλίας, δεν κατόρθωσα να τον επαναφέρω. Το τραύμα ήταν βαθύ. Προσκολλήθηκε οικογενειακώς στη Β' Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία, όπου το πνεύμα του βρήκε κάποια ανάπαυση.

Η συμβολή του στη νομοθεσία του 2014

Κατά την περίοδο σύνταξης του νόμου για τα Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα (Ν. 4301/2014), το Υπουργείο Θρησκευμάτων αναζήτησε πληροφορίες για τις ετερόδοξες Εκκλησίες και τις διαδικασίες τους. Ο Χρήστος

Παπατσώρης προσέφερε ουσιαστική και καθοριστική βοήθεια.

Γνωρίζοντας πλέον ότι η αναγνώριση ως Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ήταν ανέφικτη, εργάστηκε ρεαλιστικά. Πέτυχε ένα πολύ σημαντικό κέρδος για την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία: την κατ' εξαίρεση απαλλαγή της από την υποχρέωση των 300 υπογραφών, λόγω

Η «Κοινωνία των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών» δοξάζει και ευχαριστεί τον Θεό, διότι μέσα στην πορεία της Εκκλησίας Του εμπνέει, καλεί και χρησιμοποιεί ανθρώπους πιστούς, χαρισματούχους και αφιερωμένους στο έργο Του.

Ο Χρήστος Παπατσώρης υπήρξε ενεργό και πολύτιμο μέλος της «Κοινωνίας» των Εκκλη-

Χρήστος Παπατσώρης. Μαθητής Δημοτικού με τον πατέρα του

της μακράς ιστορικής της παρουσίας στην Ελλάδα. Η πρόβλεψη αυτή ενσωματώθηκε στον νόμο και αποτέλεσε διαχρονικό προνόμιο. Η Κοινωνία των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών μελέτησε τον νόμο και στην συντριπτική πλειοψηφία της δεν εντάχθηκε σε αυτόν.

Το αρχικό του όραμα δεν πραγματοποιήθηκε. Όμως η συμβολή του υπήρξε καθοριστική και ιστορικά καταγεγραμμένη.

Επίλογος

σιών μας. Με ζήλο, συνέπεια και ανιδιοτελή διάθεση προσέφερε αφιλοκερδώς τις νομικές του γνώσεις και την επιστημονική του κατάρτιση, στηρίζοντας το έργο των Εκκλησιών και τη μαρτυρία του Ευαγγελίου.

Ευχαριστούμε τον Κύριο για τα χαρίσματα που του εμπιστεύθηκε, για την εργατικότητα και τη διακονία του, και Τον δοξάζουμε γιατί «δεν είναι άδικος ώστε να λησμονήσει το έργο και τον κόπο της αγάπης» (Εβρ. 6:10).

Η Χρυσή Εικόνα του Βασιλιά

Δημήτρης Τοράκης

Βαβυλώνα 6ος αιώνας π.Χ.

Στην πεδιάδα Δουρά της επαρχίας της Βαβυλώνας, λίγο έξω από την πρωτεύουσα ο βασιλιάς Ναβουχοδονόσωρ στήνει το χρυσό του άγαλμα! Εντυπωσιακό! Περίπου 27 μέτρα ύψος και 2,5 μέτρα πλάτος! Έτσι που να μπορούν να το δουν και να το θαυμάσουν αλλά ακόμα πιο σημαντικό να το προσκυνήσουν όλοι οι υπήκοοί του!

Επιγραφή δεν έχει αλλά επιτρέψτε μου να του δώσω εγώ μία: «η Μέθη του ΕΓΩ». Γλυκόπιτο και μεθυστικό τούτο το ΕΓΩ και ποιος δεν το έχει δοκιμάσει στο διάβα της ζωής του;

Από τους πρωτόπλαστους, μέχρι τον πιο μικρό άνθρωπο εδώ στη γη, όλοι μας έχουμε γευτεί την ματαιοδοξία του εγώ μας, να πιστεύουμε δηλαδή ότι η γη κινείται γύρω από εμάς και μόνον για εμάς.....

Ακούστε τα λόγια του βασιλιά: «Δεν είναι αυτή η Βαβυλώνα η πόλη η μεγάλη που ΕΓΩ οικοδόμησα με τη δύναμη της ισχύος μου της δυνάμεώς μου για τη δόξα μου;» (Δανιήλ 4:30).

Και επειδή το τραγικό απέχει ένα βήμα από το κωμικό ορίστε και η διαταγή:

Μόλις ακούσετε τον ήχο των σαλπίγγων και των λοιπών οργάνων πέστε όλοι και προσκυνήστε τη δική μου χρυσή εικόνα!!

Ο εγωισμός που κυριαρχεί ιδιαίτερα στην εποχή μας στον κόσμο γύρω μας προκαλεί πόνο στους άλλους και κατάκριση για αυτούς τους ίδιους που τον έχουν, αλλά δυστυχώς δεν περιορίζεται μόνο στους κοσμικούς ανθρώπους!

Ο εγωισμός μαστίζει και την εκκλησία του Χριστού καθώς στους έσχατους καιρούς που διανύουμε η αποστασία έχει γιγαντωθεί και η απείθεια μέσα στις εκκλησίες δημιουργεί σοβαρά προβλήματα!

Θα πει κάποιος την εποχή του Χριστού οι άνθρωποι ήταν ταπεινοί και τίμιοι.

Θα σας θυμίσω την μητέρα των υιών του Ζεβεδαίου που ήταν συγγενής κατά σάρκα με τον Ιησού, τι πρότεινε στους γιούς της να του ζητήσουν! Ούτε λίγο ούτε πολύ τις επισημότερες θέσεις, στην επίγεια όπως πίστευε, βασιλεία του!

Ποια ήταν όμως η απάντηση του Κυρίου μας; «Δεν ξέρετε τι ζητάτε. Γνωρίζετε ότι οι άρχοντες του κόσμου αυτού κατακυριεύουν τους ανθρώπους και κατεξουσιάζουν τους λα-

ούς τους, εσείς όμως δεν είστε αυτού του πνεύματος και όποιος θέλει να είναι πρώτος στη βασιλεία του Θεού ας είναι εδώ στη γη, όπως ο τελευταίος υπηρέτης». (Ιωάννης 20:20-28)

Ο Χριστός δεν ζήτησε δόξα από τον κόσμο αυτό και δεν ήρθε να εξουσιάζει τον κόσμο αλλά να τον υπηρετήσει και να δώσει την ψυχή του υπέρ πολλών!!!!

Ας επιστρέψουμε όμως στον Βασιλιά Ναβουχοδονόσωρα και στη χρυσή εικόνα του.

Στον Νόμο που έδωσε ο Θεός στο Μωσή διευκρινίζει με σαφήνεια ότι δεν συγχωρείται στον άνθρωπο να φτιάχνει κανενός είδους είδωλα και να τα προσκυνάει σαν θεούς! (Εξοδος 20:3-6).

Η πράξη λοιπόν του βασιλιά ήταν κατάφωρη παραβίαση της εντολής του Θεού και αυτό δεν μπορούσαν να το ανεχτούν οι τρεις νέοι που ήταν πιστά αφιερωμένα παιδιά του Θεού του Ισραήλ!

Όσο βαριά κι αν ήταν η τιμωρία να καούν ζωντανόι στο καμίνι δεν θα παράκουαν για κατένενα λόγο την εντολή του Θεού!

Πιστεύετε αγαπητοί ότι δεν θα χρειαστεί ποτέ εμείς να βρεθούμε σε αυτή τη δύσκολη θέση να διαλέξουμε την υπακοή στον Νόμο του Θεού ή στην εξουσία των ανθρώπων;

Πόσες φορές ακόμα και στις μέρες μας δεν έχουν βρεθεί αδέρφια μας σε αυτό το δίλημμα διωκόμενοι για την πίστη τους σε άλλες χώρες!

Μαστίγιο, εξαναγκασμός, στέρξη της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας!

Ή προσκυνάς ή στο καμίνι!

Ή γονατίζεις ή σε γονατίζουμε!

Ή υποστέλλεις τη σημαία της πίστης σου ή σε εξαθλιώνουμε!

Κι όμως αυτοί οι τρεις νεαροί- άντρες αντιμετώπισαν το βασιλιά και τις απειλές του με περίσσια παλληκαριά έχοντας πάρει την απόφαση του θανάτου.!

Ακούστε πως μίλησαν στον βασιλιά: «Ο Θεός μας μπορεί να μας ελευθερώσει από το καμίνι βασιλιά, αλλά και αν δεν το κάνει εμείς την εικόνα σου δεν προσκυνούμε!» (Δανιήλ 3:18). Εξαιτίας αυτής της θέσης τους έμειναν όχι μόνο εκείνη τη φορά ζωντανόι αλλά και στους αιώνες ζωντανόι στη μνήμη των πιστών ανθρώπων όλων των εποχών!

Μέσα στο καμίνι βρέθηκε να περπατά και να συνομιλεί μαζί τους και ο Κύριος!

Ο Ναβουχοδονόσωρ τον ονόμασε τέταρτο

αλλά φυσικά ήταν ο πρώτος που μπήκε μέσα και περίμενε τους δικούς του, για να τους ελευθερώσει από τη φωτιά.

Πάντοτε ο Κύριος είναι εκεί πριν από μας για να μας ελευθερώσει από κάθε θλίψη ή δυσκολία αρκεί να μας αναγνωρίσει ως δικούς Του και αυτό εξαρτάται αποκλειστικά από εμάς !

Ναι, πρέπει να είμαστε γνήσια παιδιά του Θεού και όχι να τον θυμόμαστε μόνο όταν έχουμε κάποιο πρόβλημα και να του λέμε έλα Κύριε και βοήθα μας!

Δεν είμαστε εμείς και ο Χριστός βοηθός, είναι ο Χριστός πρώτα και πάνω απ'όλα και εμείς οι πιστοί ακόλουθοί του ! Ας μην περδευόμαστε.....

Μόνο όταν ο Χριστός κρατά το τιμόνι της ζωής μας μπορούμε να προχωράμε ασφαλείς!

Μόνο τότε θα μας σώζει από τις παγίδες του εχθρού και θα μας οδηγήσει σίγουρα στον ουρανό!

Ας εξετάσουμε όμως λίγο περισσότερο αυτούς τους τρεις νέους τον Ανανία, Μισαήλ και Αζαρία ή όπως τους ονόμασε ο βασιλιάς Σεδράχ, Μισάχ και Αβδέ Νεγώ. Υπήρξαν γόννοι αρχόντων του Ισραήλ, είχαν υψηλές θέσεις, ευθύνες, εξουσία, ξεχώριζαν για τη μόρφωσή τους και την πιστότητά τους. Ανατράφηκαν στο παλάτι του βασιλιά με σκοπό να τρώνε από τα βασιλικά εδέσματα και τελικά να πάρουν υψηλά αξιώματα στη διακυβέρνηση της χώρας!

Οι ίδιοι όμως αρνήθηκαν να τρώνε από τα βασιλικά τραπέζια και ζήτησαν από τον υπεύθυνο να τους δίνει όσπρια, παρά κρέατα που απαγόρευε ο Μωσαϊκός νόμος να καταναλώνουν και πιθανόν προέρχονταν από θυσίες στους Βαβυλωνιακούς θεούς!

Αντιστάθηκαν λοιπόν σε αυτά τα απλά μικρά θα λέγαμε πράγματα για να μπορέσουν να αντισταθούν αργότερα και στα σοβαρά, δηλαδή στο καμίνι! Ήταν τέτοια η πίστη και η αφοσίωσή τους στον Θεό τους που δεν λογάριασαν θέσεις, χρήματα κοινωνική υπόληψη, ούτε τα νιάτα τους ή την ζωή τους και δεν δίστασαν ούτε λεπτό να πάρουν την απόφαση του θανάτου!

Ας μην πιστέψουμε αγαπητοί πως ήταν η απόφαση του Βασιλιά Ναβουχοδονόσωρ να ανάψει επτά φορές πιο πολύ το καμίνι και να διατάξει να βάλουν μέσα τα τρία αυτά παιδιά ! Ο Κύριος το επέτρεψε για να δοκιμαστεί η πίστη τους και να μείνει παράδειγμα στην ιστορία ! Οι άνθρωποι στις μέρες μας δεν πιστεύουν στα θαύματα ακόμα κι αν βλέπουν τόσο πολλά γύρω τους!

Κι όμως ο Θεός φαίνεται δυνατός όπου υπάρχει η ανάλογη πίστη των ανθρώπων και η εμπιστοσύνη στο πρόσωπό του!

Προσέξτε τα λόγια των νεαρών : Ο Θεός μας μπορεί να μας ελευθερώσει αλλά ακόμα κι αν δεν το κάνει εμείς θα μείνουμε σταθεροί στις αρχές μας δεν θα προσκυνήσουμε κανέναν άλλο, εκτός από τον Κύριο μας, ακόμα κι αν το τίμημα είναι η ζωή μας! Δεν έκαμαν συμβιβασμούς, προτίμησαν να θυσιάσουν την ζωή τους

παρά την αλήθεια Του Λόγου Του Θεού. Με τέτοια πίστη αγαπητοί ο Θεός μπορεί να δουλέψει! Σε τέτοια πίστη ο Θεός ανταποκρίνεται με θαυμαστό τρόπο !

Συχνά νομίζουμε ότι θα χάσουμε, θα χαθούμε και θα βουλιάξουμε, αν πάρουμε την απόφαση «να μην μιανθούμε-να μην προσκυνήσουμε την εικόνα οποιουδήποτε Βασιλιά».

Όμως, όταν πάρουμε αυτή την απόφαση θάρθουν δοκιμασίες, αλλά ο Κύριος «δεν θα μας αφήσει να πειρασθούμε παραπάνω από τη δύναμή μας, αλλά μετά του πειρασμού θα κάμει την έκβαση», (Α' Κορινθίους 10:12).

Τα αποτελέ-

σματα της δοκιμασίας ήταν για τους τρεις νέους θαυμάσια: «Ο Βασιλιάς Ναβουχοδονόσωρ τους προεβίβασε εις την επαρχία της Βαβυλώνας». (Δανιήλ 3:30).

Αν θέλουμε να δούμε θαύματα στη ζωή μας ας εμπιστευτούμε περισσότερο τον Θεό μας !

Στα μικρά και στα μεγάλα θέματά μας, όπως ακριβώς έκαναν αυτοί οι λαμπροί άνθρωποι της πίστεως.

Εικόνα από το όνειρο του Ναβουχοδονόσωρα

Πώς δημιουργούνται οι δογματικές διαφορές

Από τη Βίβλο στην Ελληνική Οντολογία:
Πώς η Φιλοσοφία Διαμόρφωσε το Δόγμα του Διοφυσιτισμού

Αντώνη Περιάλης

Εισαγωγή

Η ιστορική εξέλιξη του χριστιανικού δόγματος χαρακτηρίζεται από έντονες θεολογικές αντιπαράθεσεις, οι οποίες συχνά οδήγησαν σε βαθιά σχίσματα. Κεντρικό σημείο αυτών των αναζητήσεων υπήρξε η Χριστολογία: η προσπάθεια, δηλαδή, να προσδιοριστεί η ταυτότητα του Ιησού Χριστού. Το δόγμα που τελικά επικράτησε και σφράγισε την εκκλησιαστική ιστορία για είκοσι αιώνες είναι ο **Διοφυσιτισμός** (η πίστη στις δύο φύσεις του Χριστού).

Ωστόσο, μια προσεκτική εξέταση των πηγών αποκαλύπτει μια ιστορική ειρωνεία: η οριστική διαμόρφωση αυτού του δόγματος δεν προήλθε από την αυτούσια βιβλική γραμματεία, αλλά από την απάντηση των Πατέρων της Εκκλησίας στις αιρέσεις χρησιμοποιώντας τα εννοιολογικά εργαλεία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας και όχι της Βίβλου. Το αποτέλεσμα ήταν ένα δόγμα βασισμένο στην ελληνική οντολογία, το οποίο παραμέρισε θεμελιώδεις βιβλικές έννοιες, όπως αυτή της «Κένωσης».

1. Η Ιστορική Διαδρομή: Από τη Νίκαια στη Χαλκηδόνα

1.1 Η Α΄ Οικουμενική Σύνοδος της Νίκαιας (325 μ.Χ.)

Η ανάγκη δογματικού αυτοπροσδιορισμού της χριστιανικής κοινότητας ξεκίνησε δυναμικά με την αντιμετώπιση του Αρειανισμού, μιας διδασκαλίας που υποστήριζε ότι ο Υιός και Λόγος ήταν κτίσμα και όχι προαιώνιος Θεός.

- **Το πρόσωπο-κλειδί:** Ο Μέγας Αθανάσιος, αν και νεαρός διάκονος τότε, αναδείχθηκε στον κεντρικό θεολόγο της αντιπαράθεσης. Στην προσπάθειά του να υπερασπιστεί τη θεότητα του Χριστού, εισήγαγε τη συζήτηση γύρω από τις έννοιες της «ουσίας» και της «φύσης».
- **Το αποτέλεσμα:** Η Σύνοδος θέσπισε στο Σύμβολο της Πίστεως τον όρο «**όμοούσιος**» (της ίδιας ουσίας) για να δηλώσει τη σχέση Πατρός και Υιού. Ωστόσο, η Νίκαια εστίασε αποκλειστικά στην καταπολέμηση του Αρείου και στην ενότητα της Εκκλησίας, αφή-

νοντας το χριστολογικό ερώτημα των δύο φύσεων αναπάντητο και χωρίς σαφή δογματική μορφή.

1.2 Η Σύνοδος της Χαλκηδόνας (451 μ.Χ.): Η Σύγκρουση των Προσώπων

Το πρόβλημα επανήλθε δριμύτερο έναν αιώνα αργότερα με την εμφάνιση του Μονοφυσιτισμού, ο οποίος στον αντίποδα του Αρειανισμού, αντιμετώπιζε το χριστολογικό ζήτημα από την ανάποδη πλευρά.

Τι ήταν ο Μονοφυσιτισμός: Η τάση αυτή, με κύριο εκφραστή τον αρχιμανδρίτη Ευτυχί, υποστήριζε ότι η ανθρώπινη φύση του Χριστού απορροφήθηκε πλήρως από τη θεία κατά τη στιγμή της Ενσάρκωσης. Οι Μοναχοί και οι θεολόγοι της Αλεξάνδρειας φοβούνταν ότι αν δέχονταν δύο αυτοτελείς φύσεις (Θεός και Άνθρωπος), θα κατέληγαν να λατρεύουν έναν «διαιρεμένο» Χριστό, δηλαδή δύο διαφορετικά πρόσωπα κάτω από το ίδιο όνομα. Έτσι, για να διασφαλίσουν την απόλυτη ενότητα του Σωτήρα, κατέφυγαν στο άλλο άκρο: στη δογματική παραδοχή μίας και μόνο φύσης — της θεϊκής.

Η ανάγκη για οριστική δογματική ακρίβεια απέναντι σε αυτή την προσέγγιση οδήγησε στη σύγκληση της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου στη Χαλκηδόνα, η οποία μετατράπηκε σε πεδίο έντονης εκκλησιαστικής και πολιτικής μάχης.

Οι Πρωτοστάτες του Διοφυσιτισμού

- **Ο Πάπας Λέων Α΄ της Ρώμης:** Υπήρξε ο απόλυτος θεολογικός οδηγός της Συνόδου (μέσω των αντιπροσώπων του). Έστειλε ένα μνημειώδες κείμενο, τον περίφημο «**Τόμο του Λέοντος**», όπου χρησιμοποίησε τη λατινική νομική και φιλοσοφική ακρίβεια για να εκφράσει τον Διοφυσιτισμό (δύο φύσεις που ενεργούν σε ένα πρόσωπο). Ο Τόμος αυτός αποτέλεσε τη δογματική βάση του τελικού Χαλκηδόνειου Όρου.
- **Ο Αυτοκράτορας Μαρκιανός και η Αυγούστα Πουλχερία:** Η πολιτική εξουσία απαιτούσε πάση θυσία την ειρήνη και την ενότητα της αυτοκρατορίας. Ο Μαρκιανός συγκάλεσε τη Σύνοδο και πίεσε προσωπικά τους επισκόπους να βρουν μια

«μέση οδό», χρησιμοποιώντας ακριβείς φιλοσοφικούς όρους ώστε να κατασταλούν οι γεωπολιτικές αναταραχές.

Οι Αντιρρησίες και οι Πολέμιοι

- **Διόσκορος Αλεξανδρείας:** Ο διάδοχος του Κυρίλλου και ηγέτης της αντίθετης πλευράς. Υποστήριζε σθεναρά ότι η χρήση του όρου «δύο φύσεις» μετά την ένωση εισάγει μια τεχνητή φιλοσοφική διαίρεση στον Χριστό και προδίδει την παραδοσιακή θεολογία της Αλεξανδρείας, η οποία μιλούσε για «μία φύση του Θεού Λόγου σεσαρκωμένη». Για τη στάση του αυτή, ο Διόσκορος καθαιρέθηκε και εξορίστηκε.
- **Ευτυχής:** Ο αρχιμανδρίτης της Κωνσταντινούπολης από τον οποίο ξεκίνησε η κρίση. Αντιτάχθηκε ριζικά στον Διοφυστισμό, ισχυριζόμενος με μια ακραία μεταφορά ότι η ανθρώπινη φύση του Χριστού «απορροφήθηκε από τη θεϊκή όπως μια σταγόνα ξύδι στον ωκεανό».
- **Οι Μοναχοί της Αιγύπτου, της Συρίας και της Παλαιστίνης:** Μια τεράστια, συμπαγής μάζα πιστών και ασκητών αντέδρασε βίαια στις αποφάσεις. Θεώρησαν ότι ο Χαλκηδόνειος Όρος «μόλυνε» την απλή βιβλική πίστη με την παγανιστική ελληνική φιλοσοφία. Η λαϊκή αυτή αντίδραση ήταν τόσο βαθιά, που οδήγησε στο πρώτο μόνιμο μεγάλο σχίσμα της ιστορίας και στη δημιουργία των Προ-χαλκηδόνιων Εκκλησιών (Κόπτες, Αρμένιοι, Συριακή Εκκλησία).

Τώρα γίνεται ξεκάθαρο το «παιχνίδι» που παίζόταν:

- Οι **Μονοφυσίτες** έλεγαν: «Μία φύση, γιατί οι δύο φύσεις σημαίνουν δύο πρόσωπα» (αριστοτελική λογική).
- Οι **Διοφυσίτες** απάντησαν: «Δύο φύσεις, αλλά σε μία υπόσταση» (νεοπλατωνική/αριστοτελική πατέντα).

Και οι δύο παρατάξεις είχαν ήδη αφήσει τη Βίβλο στην άκρη και πάλευαν για το ποιος θα χρησιμοποιήσει καλύτερα την ελληνική οντολογία.

1.3 Το Αποτέλεσμα: Ο Χαλκηδόνειος Όρος

Παρά τις σφοδρές αντιρρήσεις, η Σύνοδος κατέληξε στη διατύπωση του επίσημου δόγματος. Ο Χαλκηδόνειος Όρος όρισε ότι ο Χριστός αναγνωρίζεται ως:

«Μία υπόστασις ἐν δύο φύσεσιν», οι οποίες συνυπάρχουν **ασυγχύτως, ατρέπτως, αδιαιρέτως και αχωρίστως**.

Αν και η Σύνοδος προσπάθησε να πατήσει πάνω στη θεολογία του Κυρίλλου Αλεξανδρείας για να διατηρήσει την ακεραιότη-

τα του Χριστού, η ίδια η αρχιτεκτονική της ορολογίας που επικράτησε (ουσία, φύση, υπόσταση) δεν αντλήθηκε από τα ιερά κείμενα. Ήταν δανεισμένη εξολοκλήρου από τη φιλοσοφική δεξαμενή της ελληνικής αρχαιότητας, όπως θα δούμε στη συνέχεια.

2. Το Φιλοσοφικό Υπόβαθρο: Έννοιες Ξένες προς τη Βίβλο

Για να γίνει κατανοητή η επικράτηση του Διοφυστισμού, πρέπει να αναλύσουμε τους τρεις βασικούς πυλώνες της αρχαίας ελληνικής σκέψης που ενσωματώθηκαν στο δόγμα:

Α. Η Έννοια της «Ουσίας»

Στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία, η *ουσία* ορίζει την πραγματική, εσωτερική φύση ενός όντος:

- **Πλάτων:** Η ουσία ταυτίζεται με τον κόσμο των Ιδεών (το αιώνιο πρότυπο), σε αντίθεση με τα αισθητά φαινόμενα.
- **Αριστοτέλης:** Η ουσία είναι η πρώτη πραγματικότητα, το «υποκείμενο» που φέρει τις ιδιότητες και καθορίζει τι είναι ένα ον (π.χ. άνθρωπος, ίππος).
- **Νεοπλατωνισμός:** Η ουσία συνδέεται με το «Ένα», την αμετάβλητη, άκτιστη και τέλεια αρχή των πάντων.

Β. Η Διάκριση «Κτιστού – Ακτίστου»

Στη μεταφυσική παράδοση (κυρίως Αριστοτελική και Νεοπλατωνική), το σύμπαν χωρίζεται αυστηρά:

- **Άκτιστον:** Το Απόλυτο, το Πρώτο Αίτιο. Είναι αιώνιο, αυθύπαρκτο και, πάνω απ' όλα, **αμετάβλητο**.
- **Κτιστόν:** Οτιδήποτε έχει αρχή, δημιουργήθηκε, και υπόκειται στη γένεση, τη φθορά και την αλλαγή.

Γ. Η Έννοια της «Υποστάσεως»

Στην ελληνική διανόηση, η *υπόστασις* δήλωνε την αντικειμενική, αυτόνομη υλοποίηση μιας ουσίας στο χώρο και το χρόνο — την πραγματική εκδήλωση ενός όντος.

3. Η Μεταφορά των Φιλοσοφικών Όρων στη Θεολογία

Οι Πατέρες της Εκκλησίας, όντας βαθιά επηρεασμένοι από την ελληνική παιδεία, δεν μπορούσαν να απορρίψουν αυτό το λογικό πλαίσιο. Έτσι, χρησιμοποίησαν αυτούς τους όρους ως εργαλεία για να χτίσουν τον Διοφυστισμό:

- **Η Θεία Ουσία:** Παρουσιάστηκε ως αδιαίρετη, άκτιστη και αναλλοίωτη (στα πρότυπα του Νεοπλατωνικού «Ενός»).
- **Η Υπόσταση ως Πρόσωπο:** Για να σωθεί η ενότητα του Χριστού, η *υπόσταση* επαναπροσδιορίστηκε ως το «πρόσωπο». Έτσι, ο Χριστός απέκτησε μία προσωπικότητα (μία υπόσταση) αλλά δύο φύσεις (ουσίες).

- **Η Συμβατικότητα του Διοφυσιτισμού:** Η ουσία απαντούσε στο «τι» είναι ο Χριστός (Θεός και άνθρωπος), ενώ η υπόσταση στο «ποιος» είναι (ο Υιός του Θεού).

Φιλοσοφικός Όρος (Αρχαία Ελλάδα)	Θεολογική Εφαρμογή (Διοφυσιτισμός)
Οὐσία (Αληθινό «είναι», αμετάβλητο)	Θεία Φύση (Μία, αναλλοίωτη, άκτιστη)
Υποκείμενο ή Ιδιότητες	Υπόσταση / Πρόσωπο (Πατήρ, Υιός, Πνεύμα)
Κτιστό ή Άκτιστο	Ανθρώπινη φύση (κτιστή) ή Θεία φύση (άκτιστη)

4. Η Απουσία Βιβλικής Βάσης και η Παραθεώρηση της Κένωσης

Η κριτική ανάλυση του Διοφυσιτισμού αποκαλύπτει ότι το οικοδόμημα αυτό στερείται άμεσης βιβλικής ορολογίας.

Η Γλωσσική Πραγματικότητα της Γραφής

- **Παλαιά Διαθήκη:** Η εβραϊκή λέξη *בָּשָׂר* (ετζέμ) σημαίνει σάρκα, οστό ή πυρήνα. Δηλώνει την εσωτερικότητα, όχι μια αφηρημένη φιλοσοφική ουσία. Ακόμα και στη μετάφραση των Εβδομήκοντα (70), η λέξη «ουσία» χρησιμοποιείται πρακτικά (π.χ. περιουσία, ύπαρξη) και ποτέ οντολογικά.
- **Καινή Διαθήκη:** Ο Χριστός και οι Απόστολοι δεν χρησιμοποίησαν ποτέ τους όρους ουσία, υπόσταση (με τη μετέπειτα έννοια), κτιστό ή άκτιστο. Το Ευαγγέλιο μιλά για «πνεύμα», «σάρκα», «καρδιά» και «ζωή» — έννοιες ηθικές, δυναμικές και πρακτικές, όχι μεταφυσικές κατηγορίες. Ακόμη και το περίφημο «Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο» (Ιωάννης 1:14) περιγράφει ένα ιστορικό γεγονός και όχι μια οντολογική σύνθεση φύσεων.

Το Επιχείρημα της Κένωσης

Η μεγαλύτερη αντίφαση του Διοφυσιτισμού έγκειται στο ότι προσπάθησε να συμβιβάσει τη βιβλική αλήθεια με το **αριστοτελικό αξίωμα περί του «απαθούς και αμετάβλητου» Θεού**.

Η Καινή Διαθήκη, στο μνημειώδες εδάφιο **Φιλιππησίους 2:7**, αναφέρει ότι ο Χριστός «ἐαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών» (άδειασε τον εαυτό Του, απαρνήθηκε τα θεϊκά Του προνόμια).

Η βιβλική έννοια της Κένωσης υποδηλώνει μια ριζική, δυναμική αυτομεταβολή του Θεού από αγάπη. Αντίθετα, ο Διοφυσιτισμός, εγκλωβισμένος στην ελληνική φιλοσοφία που θεωρούσε τη μεταβολή ως ατέλεια, εφηύρε τη θεω-

ρία των «δύο φύσεων» για να κρατήσει τη θεία φύση του Χριστού ανέγγιχτη, απρόσβλητη και αμετάβλητη από τα ανθρώπινα πάθη σύμφωνα με τα πρότυπα της αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας.

Συμπέρασμα: Η Ιστορική Μετατόπιση του Ευαγγελίου

Η ιστορική και οντολογική αποτίμηση της Χριστολογίας αποδεικνύει ότι το δόγμα του Διοφυσιτισμού, το οποίο κυριάρχησε για είκοσι ολόκληρους αιώνες στην παγκόσμια χριστιανική κοινότητα, δεν αποτελεί μια , οργανική βιβλική διδασκαλία. Αντιθέτως, υπήρξε το προϊόν ενός ιστορικού συμβιβασμού: της ανάγκης να απαντηθούν οι προκλήσεις του Αρειανισμού και του Μονοφυσιτισμού μέσα από το μοναδικό ορθολογικό και επιστημονικό πλαίσιο που διέθετε η ύστερη αρχαιότητα — αυτό της ελληνικής διανόησης.

Η προσκόλληση των Πατέρων της Εκκλησίας στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία λειτούργησε ως στερεότυπο αλλά και ως δίκικοπο μαχαίρι.

Από τη μία πλευρά, η χρήση εννοιών όπως η ουσία, η υπόσταση και η διάκριση κτιστού-άκτιστου χρησιμοποιήθηκαν αν και δεν ανήκαν στην Βιβλική διαδικασία ,για να διασφαλισθεί η ειρήνη στην αυτοκρατορία από την άλλη μεριά λειτούργησε σε βάρος της αλήθειας. Αυτό το στατικό μεταφυσικό σύστημα «αιχμαλώτισε» το δυναμικό, ιστορικό και πρακτικό πνεύμα της Καινής Διαθήκης.

Η μεγαλύτερη απώλεια αυτής της φιλοσοφικής επικράτησης ήταν η παραθεώρηση της βιβλικής έννοιας της **Κένωσης** (Φιλ. 2:7). Στην προσπάθειά τους να κρατήσουν τη θεία φύση του Χριστού ανέγγιχτη, απαθή και αναλλοίωτη — σύμφωνα με το αριστοτελικό και νεοπλατωνικό ιδεώδες για το Απόλυτο — οι δογματικές διατυπώσεις θυσιάσαν το παράδοξο ενός Θεού που πραγματικά πάσχει, μεταβάλλεται και συγκαταβαίνει από αγάπη για τον άνθρωπο σύμφωνα με αυτά που μας αποκάλυψε ο Θεός στον Λόγο του..

Το γεγονός ότι χρειάστηκε να φτάσουμε στον 19ο αιώνα και στην «Κενωτική Θεολογία» του Gottfried Thomasius για να αρχίσει η χριστιανική σκέψη να αποδεσμεύεται από το σχολαστικό πλαίσιο των δύο φύσεων, επιβεβαιώνει το μέγεθος της φιλοσοφικής αυτής προσκόλλησης.

Το δόγμα του Διοφυσιτισμού, αν και παρουσιάστηκε ως η απόλυτη χριστιανική ορθοδοξία, στην πραγματικότητα αποδεικνύεται περισσότερο τέκνο της ελληνικής οντολογίας παρά της βιβλικής αποκάλυψης.

Το «έν» γενικά αλλά και πιο ειδικά στο ευαγγέλιο του Ιωάννη

Ειδικά διαμορφωμένο απόσπασμα από το αρχαιοελληνικό Λεξικό ΚΔ, ΠΔ και Δευτεροκανονικών των 70μήκοντα, που βρίσκεται στην ιστοσελίδα : <https://lexispan.eu/dictionary?title=G1>

Παναγιώτης Πεπονάκης

Το «έν» (με ψιλή, όχι με δασεία και οξεία

μασία (κατά την γνώμη μας) του «έν» στο συγκεκριμένο εδάφιο, αλλά κατ' επέκταση και σε όλα τα υπόλοιπα που εμπεριέχουν τις ίδιες έννοιες.

Οι βασικές σημασίες του «έν».

Το «έν» γενικά χρησιμοποιείται για να δηλώσει:

(1) Τον χρόνο ή την χρονική διάρκεια που γίνεται κάτι. («έν ήμέρα ἢ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἢ οὐ γινώσκει» Λουκ. 12:46), («έν ταῖς ἡμέραις Νῶε, ... ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου» Λουκ. 17:26), κ.α.

(2) Τον τόπο στον οποίο γίνεται κάτι. («φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ» Μαρκ. 1:3), («έν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ» Μαρκ. 1:5), («γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας» Ἰωαν. 2:1), κ.α.

(3) Τον τρόπο με τον οποίο γίνεται κάτι. («έν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια» Μαρκ. 3:22), («ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ» Λουκ. 4:1), («ἡγιασθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν» 1Κορ. 6:11), κ.α.

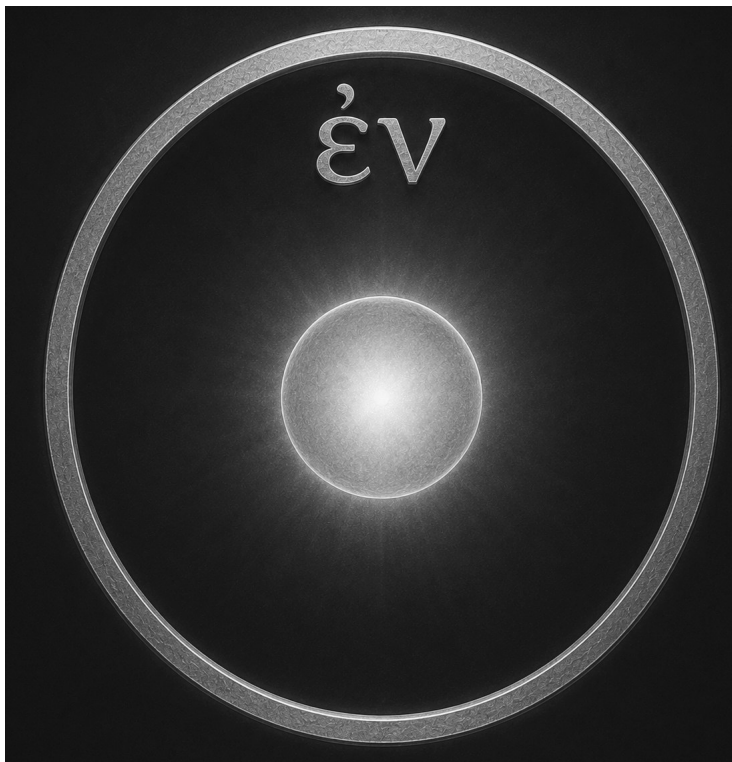
(4) Το μέσον δια του οποίου γίνεται κάτι. («ἐνετύλιξεν αὐτὸ ἐν σινδόνι καθαρᾷ» Ματθ. 27:59).

(5) Τις συνθήκες μέσα στις οποίες γίνεται κάτι. («ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ» Εβρ. 11:34).

(6) Την εξουσία που έχει κάποιος. («ὅ,τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου» Ἰωαν. 14:13), («ζῶν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ» Ἰωαν. 20:31),

(7) Την κατάσταση στην οποία βρίσκεται κάποιος. («έν σκότει» Ρωμ. 2:19), («έν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ» 1Κορ. 2:3), («έν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ» Λουκ. 12:27), κ.α.

(8) Τον τερματισμό μιας πορείας (με αντί-

«έν» που σημαίνει «ένα») είναι μια από τις πιο πολυσήμαντες λέξεις της ελληνικής γλώσσας. Χρησιμοποιείται για να δηλώσει τόπο, χρόνο, τρόπο, μέσο, κατάσταση ή και άλλες σχέσεις. Αυτή είναι και η χρήση του στην Καινή Διαθήκη. Στο κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο όμως, αποκτά συχνά ένα βαθύτερο- πνευματικό νόημα που δεν περιορίζεται στη χωρική σημασία του «μέσα», ειδικά όταν αναφέρεται σε πρόσωπα. Στο άρθρο αυτό θα δούμε εν συντομία τις βασικές σημασίες του «έν». Στην συνέχεια θα δώσουμε μερικά παραδείγματα από την χρήση του «έν» στο κατά Ιωάννη και έπειτα θα εξετάσουμε μόνο το εδάφιο Ἰωαν. 14:20, παρουσιάζοντας τις διάφορες μεταφράσεις που έχουν γίνει επ' αυτού. Τέλος, θα δώσουμε την ακριβή βιβλική πνευματική ση-

στοιχο ρήμα) και την στάση στον συγκεκριμένο τόπο. («ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ» Ιωαν. 7:9), («Ἐραστός ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἄσθενοῦντα» 2Τιμ. 4:20).

(9) Παραπομπή στην Π.Δ. («αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν» Λουκ. 20:42).

Όλες αυτές οι σημασίες δείχνουν ότι η πρόθεση «ἐν» δεν έχει μόνο μία σταθερή απόδοση. Το ακριβές νόημά της εξαρτάται κάθε φορά από τα συμφραζόμενα.

Η ιδιαίτερη χρήση του «ἐν» στο Ευαγγέλιο του Ιωάννη.

Ο Ιωάννης στο ευαγγέλιο του χρησιμοποιεί κατ' επανάληψη τους παρακάτω χαρακτηρισμούς:

πούμε ότι με το «ἐν» ο Ιωάννης, όταν αναφέρεται στην σχέση του Θεού Πατέρα με τον Χριστό ή του Χριστού με τους μαθητές, θέλει να μας δηλώσει μια δυναμική σχέση σύνδεσης ανάμεσα στις δύο αυτές περιπτώσεις των προσώπων. Με άλλα λόγια, το «ἐν» είναι «υπαρξιακό» και «σχεσιακό» και «όχι χωρικό».

Ως εκ τούτου στο ευαγγέλιο του Ιωάννη δεν αποδίδεται το κυριολεκτικά πνευματικό νόημα του «ἐν», αν το μεταφράσουμε με το «μέσα» (ως «χωρική θέση»). Διότι με το «ἐν» δηλώνεται η «ζωντανή σχέση», η «συμμετοχή», η «ένωση», η «αμοιβαία κατοίκηση» και η «ενότητα ζωής». Άρα δεν έχει καμία σχέση με την ερμηνεία «μέσα» με την φυσική σημασία της. Όπως δηλαδή το νερό είναι

Οι κρεμαστοί κήποι της Βαβυλώνας

• «ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κάγω ἐν αὐτῷ» Ιωαν. 10:38,

• «ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστι» Ιωαν. 14:10,

• «μείνατε ἐν ἐμοί, κάγω ἐν ὑμῖν» Ιωαν. 15:4,

• «καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ κάγω ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν» Ιωαν. 17:21,

• «ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί» Ιωαν. 17:23,

• «ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε» Ιωαν. 16:33, όπου το «ἐν» σημαίνει «διαρκή σχέση συμμετοχής» και όχι απλή τοποθεσία που μπορεί να αποδοθεί με το «μέσα». Άρα θα μπορούσαμε να

«μέσα» στο ποτήρι.

Ερμηνευτική επεξήγηση του «ἐν» στο Ιωαν. 14:20.

α) από τις διάφορες ελληνικές εκδόσεις που κυκλοφορούν:

1. Αρχαίο κείμενο: «ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κάγω ἐν ὑμῖν».
2. Βάμβας: «Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ σεῖς θέλετε γνωρίσει, ὅτι ἐγὼ εἰμαι ἐν τῷ Πατρὶ μου καὶ σεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν». Αφήνει αμετάφραστο το «ἐν».
3. Ελληνική Βιβλική Εταιρία (4 καθηγητῶν): «Ὅταν ἔρθει ἐκείνη ἡ μέρα, θα το καταλάβετε ὅτι ἐγὼ εἰμαι ἀχώριστος ἀπὸ

τον **Πατέρα**, κι εσείς από μένα, κι εγώ από σας». Το μεταφράζουν με το «αχώριστος».

4. Ερμηνευτική απόδοση Ιωάννη Θ. Κολιτσάρα: «**Κατά την** ημέραν εκείνην της επιφοιτήσεως του Αγίου Πνεύματος θα γνωρίσετε σεις καλά, ότι εγώ υπάρχω ολόκληρος **μέσα** στον Πατέρα ως Υιός και Θεός και σεις θα είσθε **ηνωμένοι** με εμέ και εγώ με σας, ώστε να αποτελούμεν ένα αδιάσπαστον πνευματικό σώμα». Το ερμηνεύει με το «κατά», το «μέσα» και το «ενωμένοι».
5. Ερμηνευτική απόδοση Παναγιώτη Ν. Τρεμπέλα: «**Κατ'** εκείνην την ημέραν, κατά την όποιαν θα λάβετε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὁ νέος αὐτὸς Παράκλητος θὰ ἀνοίξη τὰ μάτια τῆς ψυχῆς σας διὰ νὰ μὲ βλέπετε, καὶ θὰ μάθετε τότε διὰ τῆς ἐσωτερικῆς πείρας σας, ὅτι ἐγὼ υπάρχω ολόκληρος **μέσα** εἰς τὸν Πατέρα μου ὡς φυσικὸς Υἱὸς αὐτοῦ, καὶ σεῖς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παρακλήτου θὰ εἰσθε **ἐνσωματωμένοι** εἰς ἐμέ καὶ ἐγὼ θὰ ἔχω μορφωθῇ **μέσα** σας, ὥστε ἐγὼ καὶ σεῖς νὰ εἴμεθα ἀχώριστοι καὶ νὰ ἀποτελῶμεν ἕνα σώμα». Το ερμηνεύει με το «κατά», το «μέσα» και το «ενσωματωμένοι».
6. Εκδόσεις Λόγος: «Εκείνη την ημέρα θα καταλάβετε εσείς ότι εγώ είμαι **ενωμένος** με τον Πατέρα κι εσείς μ' εμένα κι εγώ μ' εσάς». Το ερμηνεύει με το «ενωμένος».
7. Εκδόσεις Πέργαμος: «**Κατά** την ημέρα εκείνη θα γνωρίσετε ότι εγώ είμαι σε **ενότητα** με τον Πατέρα μου, κι εσείς σε **ενότητα** με μένα, και εγώ σε **ενότητα** με σας». Το ερμηνεύει με το «κατά», και το «ενωμένος».
8. Έκδοση **Μεταγλώττιση, Γ' έκδοση, Σπύρος Κίμ. Καραλής**: «Εκείνη την ημέρα εσείς θα γνωρίσετε ότι εγώ είμαι **μέσα** στον Πατέρα μου και εσείς είστε **μέσα** μου κι εγώ **μέσα** σας». Το ερμηνεύει με το «μέσα».
9. Έκδοση **Colofon** (Loukas Foundation Netherlands) μετάφραση Γ. Ζερβόπουλος: «Την ημέρα εκείνη θα γνωρίσετε ότι εγώ είμαι μέσα στον Πατέρα μου, ότι εσείς είστε μέσα μου και εγώ είμαι μέσα σας».
10. **Ελληνικός Βιβλικός Σύνδεσμος** (Τόμος πρώτος Τα 4 Ευαγγέλια): «Την ημέρα εκείνη θα γνωρίσετε ότι εγώ είμαι μέσα στον Πατέρα μου, και σεις σε μένα κι εγώ σε σας».
11. **ΚΔ Σωτηρόπουλου** (κείμενο ερμηνευτική απόδοσις): «Τότε σεις θά συνειδητοποιήσετε, ότι εγώ είμαι στὸν Πατέρα μου, καὶ

σεῖς σ' ἐμένα, καὶ ἐγὼ σ' ἐσᾶς»

β) Ας δούμε όμως ποια είναι η ακριβής σημασία του «έν» στο Ιωαν. 14:20: «**ἐν(1) εκείνη τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν(2) τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν(3) ἐμοὶ καὶ ἐν(4) ὑμῖν**».

(1) Το «έν(1)» δηλώνει την **χρονική διάρκεια** κατά την οποία θα πραγματοποιηθεί το γεγονός που περιγράφεται στην συνέχεια του εδαφίου.

(2) Το «έν(2)» δηλώνει την **τέλεια ενότητα** του Υιού με τον Πατέρα.

(3) Το «έν(3)» δηλώνει ότι οι μαθητές είναι **πνευματικά ενωμένοι** με τον Χριστό.

(4) Το «έν(4)» δηλώνει ότι ο Χριστός είναι **πνευματικά παρών και δυναμικά ενεργός εντός των μαθητών**.

Βέβαια με τις λέξεις «**ενότητα**» και «**ενωμένοι**» αποδίδεται αρκετά καλά το νόημα, όχι όμως πλήρως. Η σημασία του «έν» στο αναφερόμενο εδάφιο είναι πιο βαθιά από μια απλή συμφωνία ή μια ομοψυχία. Το «έν» δηλώνει συμμετοχή στην ίδια την ζωή και την ύπαρξη. Γι' αυτό μια πιο βαθειά θεολογική προσέγγιση θα ήταν να ερμηνεύαμε το «έν» με την σημασία της «**ένωσης**», της «**κοινωνίας**» και της «**αλληλο-περιχώρησης**», ιδιαίτερα στην σχέση του Υιού με τον Πατέρα Θεό. Άρα μια πιο ακριβής ερμηνεία μπορούμε να πούμε ότι είναι «**σε ζωντανή ένωση**» ή «**σε ενότητα ύπαρξης και ζωής**».

Συμπέρασμα

Μεταφράζοντας λοιπόν το εδάφιο «**ἐν εκείνη τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν**» Ιωαν. 14:20, μετά από όσα αναφέραμε παραπάνω μπορούμε να το αποδώσουμε με δύο τρόπους: α) Εκείνη την ημέρα θα καταλάβετε εσείς ότι εγώ [είμαι] **ενωμένος** με τον Πατέρα μου και εσείς **ενωμένοι** με μένα και εγώ με σας. Η μια πιο πλήρης απόδοση:

β) Εκείνη την ημέρα θα καταλάβετε εσείς ότι εγώ [έχω] **μια διαρκή δυναμική ένωση** με τον Πατέρα μου και ότι εσείς **είστε [πνευματικά] ενωμένοι με μένα** και εγώ με σας.

Κλείνοντας θα πρέπει να τονίσουμε ότι σε πάρα πολλές περιπτώσεις δεν μπορούμε με μια μόνο λέξη να αποδώσουμε τον πλούτο που εμπεριέχεται στις αρχαίες ελληνικές λέξεις, όπως εδώ με το «έν».

Λήμμα G0169 : ἀκάθαρτος

από το Διαδικτυακό Λεξικό της Αγίας Γραφής (<https://lexispan.eu>)

Παναγιώτης Πεπονάκης

1. (Βιβλική επεξήγηση) Στην ΠΔ ο Θεός θέλησε να δείξει αφ' ενός τον μολυσμό τον οποίο επιφέρει η αμαρτία στον ίδιο τον άνθρωπο, αλλά και στο περιβάλλον του, και αφ' ετέρου το πόσο σημαντικό είναι ο καθαρισμός από αυτήν. Για να γίνει όσο το δυνατό πιο εμφανές το θέμα αυτό του μολυσμού, ο Θεός όρισε κάποια πράγματα (ζώα, τροφές, αρρώστιες, νεκρούς, κ.α.), σαν ακάθαρτα (βρώμικα). Επίσης καθόρισε και την διαδικασία που απαιτείτο για τον καθαρισμό τού ανθρώπου και των πραγμάτων του, από τον μολυσμό αυτό, ώστε αφού καθαριστεί αυτός και τα πράγματα του, να μπορέσει να ξαναγίνει αποδεκτός από τον Θεό, συνεχίζοντας την λατρεία του με τις διάφορες θυσίες και προσφορές προς Αυτόν. Αυτό το τελετουργικό σύστημα, με τις καθορισμένες διαδικασίες περί καθαρισμού έλαβε τέλος από τον Ιησού Χριστό, με την θυσία του πάνω στον σταυρό του Γολγοθά. Έτσι τώρα στα πλαίσια της ΚΔ δεν υπάρχουν καθα-

ρά και ακάθαρτα πράγματα με την έννοια που οριζόταν στην ΠΔ. Ο κατάλογος αυτός καταργήθηκε (βλ. Πραξ. 15:19-20, Πραξ.10:14). Αυτό που εξακολουθεί να υπάρχει, είναι ο μολυσμός και η ακαθαρσία της αμαρτίας, η οποία αφαιρείται μόνο μέσω του έργου που έκανε ο Χριστός, χύνοντας το αίμα του, για να πλύνει και να καθαρίσει από αυτήν, όποιον μετανοήσει και πιστέψει σ' αυτόν.

2. Κατάλογος οριζομένων ακαθάρτων ειδών στην ΠΔ. (βλ. και Βιβλική επεξήγηση στην παράγραφο 1, καθώς και συμβολισμούς παρακάτω):

(1)Ακάθαρτα ζώα. Ο Θεός όρισε στα πλαίσια της ΠΔ κάποια ζώα σαν καθαρά και άλλα σαν ακάθαρτα. Ο κατάλογος αυτός βρίσκεται στο Δευτ. 14:4-21. Δες και Αποκ. 18:2, Λευ. 7:21, Λευ. 11:4-8, Λευ. 11:27, Λευ. 11:29, Λευ. 11:31, Λευ. 17:15, Λευ. 22:5, Λευ. 27:11, Λευ. 27:27, Αριθμ. 18:15, Δευτ. 14:7, Δευτ. 14:8, Δευτ. 14:10, Δευτ.14:19.

(2)Νεκρά σώματα ανθρώπων. Βλ.

Αριθμ. 5:2.

(3) Ψόφια ζώα. Βλ. Λευ. 5:2.

(4) Ζώα μισοφαγωμένα από άγρια θηρία. Βλ. Λευ. 5:2.

(5) Πράγματα που μολύνθηκαν από κάτι, ή κάποιον άλλο που είναι ακάθαρτος. Βλ.

Λευ. 5:2, Λευ. 11:32, Λευ. 11:33, Λευ. 11:34, Λευ. 11:35, Λευ. 11:36, Λευ. 11:38, Λευ. 14:36, Λευ. 15:4, Λευ. 15:9, Λευ. 15:17, Λευ. 15:20, Λευ. 15:26, Λευ. 15:27, Αριθμ. 19:14, Αριθμ. 19:15, Ησα. 52:11, Θρην. 4:15.

(6) Λέπρα σε πράγματα (ρούχα μάλλινα ή λινά, ύφασμα, δέρμα κατεργασμένο, ή ακατέργαστο). Βλ. Λευ. 13:51, Λευ. 13:55, Λευ. 14:57.

(7) Οικία ακάθαρτος, λόγω λέπρας στους τοίχους της. Βλ. Λευ. 14:44.

(8) Ρεύση σπέρματος από άνδρα. Βλ. Λευ. 15:2, Λευ. 15:16.

(9) Ρύση αίματος από γυναίκα. Βλ. Λευ. 15:19, Λευ. 15:25.

(10) «βδελύγματος ἀκαθάρτου» Λευ. 7:21, σιχαμερό ακάθατο.

(11) «ὁ ἀπτόμενος τοῦ ὕδατος τοῦ ραντισμοῦ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἐσπέρας» Αριθμ. 19:21, αυτός που θα αγγίξει το ύδωρ ραντισμού (για τον καθαρισμό κάποιου άλλου) θα είναι ακάθαρτος μέχρι εσπέρας.

(12) Απαγορευμένα φαγητά (βλ. ζώα που δεν επιτρέπεται να τρώγονται). Βλ. Πραξ. 10:14, Πραξ. 11:8, Κριτ. 13:4, Κριτ. 13:14, Ιεζ. 4:13, Ωσηέ 8:13, Ωσηέ 9:3.

(13) Ακάθατο μη καθοριζόμενο. Βλ. Λευ. 7:19, Λευ. 7:21, Λευ. 10:10, Λευ. 11:47, Ιεζ. 22:26, Ιεζ. 44:23.

3. Ακάθαρη γυναίκα. Είναι αυτή που μόλις γέννησε και για τις επόμενες 7 ημέρες αν ήταν αγόρι, ή 14 ημέρες αν ήταν κορίτσι, θα είναι ακάθαρη. Βλ. Λευ. 12:2, Λευ. 12:5.

4. Ο λεπρός είναι ακάθαρτος. Βλ. Λευ. 13:11, Λευ. 13:15, Λευ. 13:36, Λευ. 13:44, Λευ. 13:45, Λευ. 13:46, Λευ. 14:57.

5. Ακάθαρτος άνθρωπος. Είναι αυτός που μολύνθηκε από κάτι που αναφέρεται στον κατάλογο της παραγράφου 2, ή 3, ή 4, ή είναι εθνικός. Βλ. Πραξ. 10:28, Λευ. 11:24-28, Λευ. 11:31, Λευ. 11:39, Λευ. 11:40, Λευ. 11:43, Λευ. 14:46, Λευ. 14:47, Λευ. 15:5-8, Λευ. 15:10, Λευ. 15:11, Λευ. 15:19, Λευ. 15:21, Λευ. 15:22, Λευ. 15:23, Λευ. 15:24, Λευ. 17:15, Λευ. 22:6, Αριθμ. 5:2, Αριθμ. 9:6, Αριθμ. 9:7, Αριθμ. 9:10, Αριθμ. 19:11, Αριθμ. 19:13, Αριθμ. 19:14,

Αριθμ. 19:16, Αριθμ. 19:17, Αριθμ. 19:19, Αριθμ. 19:20, Αριθμ. 19:22, Δευτ. 12:15, Δευτ. 12:22, Δευτ. 15:22, Δευτ. 26:14, 2Χρον. 23:19, Εκκλ. 9:2, Ησα. 64:6.

6. Ο άνδρας και η γυναίκα που συνενδρίσκονται σεξουαλικά είναι ακάθατοι μέχρι εσπέρας. Βλ. Λευ. 15:18.

7. Ο ιερέας που πρόσφερε την θυσία της ξανθής δαμαλίδας (δάμαλις) έξω του στρατοπέδου είναι ακάθαρτος μέχρι εσπέρας, καθώς και αυτός που μαζεύει την στάχτη της. Βλ. Αριθμ. 19:7, Αριθμ. 19:8, Αριθμ. 19:10.

8. Βρώμικος, αποκρουστικός, ανεπιθύμητος:

(1) «τόπον ἀκάθαρτον» Λευ. 14:40, Λευ. 14:41, Λευ. 14:45, τόπος βρώμικος, ή σκουπιδότοπος.

(2) «καὶ ἀκάθαρτος ἀνὴρ, πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῶ» Ιώβ 15:16, και βρώμικος (με την ηθική έννοια, ή μτφ διεφθαρμένος) είναι ο άνθρωπος, που πίνει την αδικία σαν το ποτό. Δες και Παρ. 3:32, Παρ. 16:5, Παρ. 17:15.

Σχόλιο: Η έννοια που πρέπει να δοθεί στο «πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῶ» είναι, όπως ο άνθρωπος πίνει ευχάριστα το ποτό, έτσι και ο διεφθαρμένος κάνει τις αδικίες όχι χωρίς ντροπή, αλλά το ευχαριστιέται.

(3) «στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν καὶ μέτρα δισά, ἀκάθαρτα ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀμφοτέρα καὶ ὁ ποιῶν αὐτά» Παρ. 20:10, ζύγια μεγάλα και μικρά και δύο ειδών μέτρα χωρητικότητας, και τα δύο είναι βρώμικα (ή αποκρουστικά, σιχαμερά) μπροστά στον Κύριο και όποιος τα κάνει. (4) «ὄσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργου» Παρ. 21:15, ο όσιος (ευσεβής, ενάρετος) είναι ανεπιθύμητος από τους κακούργους.

9. Αμαρτωλός. Βλ. Ησα. 52:1.

10. Ανήθικος:

(1) «ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος» Εφεσ. 5:5. Η έννοια του «ἀκάθαρτος» εδώ σημαίνει ανήθικος ως προς τα σεξουαλικά θέματα.

(2) «ἀκάθαρτος ἢ ὀνομαστή» Ιεζ. 22:5, ανήθικος η ξακουστή. Δες και Ιεζ. 24:14.

11. Ακάθατο πνεύμα, ή πονηρό πνεύμα, ή δαιμόνιο, (έτσι ονομάζονται τα πνεύματα που τάχθηκαν με το μέρος του διαβόλου, κατά την ανταρσία που έκανε, εναντίον του Υιού του Θεού). Βλ. Ματθ. 10:1, Ματθ. 12:43, Μαρκ. 1:23, Μαρκ. 1:26, Μαρκ. 1:27, Μαρκ. 3:11, Μαρκ. 3:30, Μαρκ. 5:2, Μαρκ. 5:8, Μαρκ. 5:13, Μαρκ. 6:7, Μαρκ. 7:25, Μαρκ. 9:25, Λουκ. 4:33, Λουκ. 4:36,

Λουκ. 6:18, Λουκ. 8:29, Λουκ. 9:42, Λουκ. 11:24, Πραξ. 5:16, Πραξ. 8:7, Αποκ. 16:13, Αποκ. 18:2, Ζαχ. 13:2.

12. (Φράση) «ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγια ἐστίν» 1Κορ. 7:14, επειδή αλλιώς τα παιδιά σας θα ήταν ακάθαρτα, ενώ τώρα είναι ἅγια. **Σχόλιο:** Η έννοια του ακάθαρτα είναι με την σημασία των ειδωλολατρών. Δηλ. των ανθρώπων που δεν ενδιαφέρονται καθόλου για τον Θεό.

13. (Φράση) «ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε» 2Κορ. 6:17, ἀκάθαρτο μὴ αγγίζετε. **Σχόλιο:** Η έννοια του «ἀκαθάρτου» εδώ θα πρέπει να ληφθεί με την καθαρά πνευματική σημασία. Δηλ. ότι ἔχει σχέση με την αμαρτία.

14. (Φράση) «καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας τῆς γῆς» Αποκ. 17:4 (Anatolic Bible), και τις ἀνηθικότητες της πορνείας της γης. Το κριτικό NA28 ἔχει «αὐτῆς» ἀντὶ «γῆς». Το Textus Receptus (Stephanus 1550) ἔχει «καὶ ἀκαθάρτητος* πορνείας αὐτῆς», και τις βρομίες της πορνείας αὐτῆς.

15. (Φράση) «καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ» Ησα. 6:5, ἔχω μολυσμένα χεῖλη και κατοικῶ ανάμεσα σε ἓνα λαό που ἔχει και αὐτός μολυσμένα χεῖλη.

Σχόλιο: Η έννοια μολυσμένα πρέπει να ἐκληφθεῖ με την σημασία της μόλυνσης ἀπὸ την αμαρτία. (Στην οποιανδήποτε μορφή της, ηθελημένη ἢ ἀθέλητη, εσκεμμένη ἢ κατὰ λάθος, ἐνσυνείδητα ἢ ἀσυνείδητα).

16. (Φράση) «καὶ οὐ μὴ παρέλθῃ ἐκεῖ ἀκάθαρτος, οὐδὲ ἔσται ἐκεῖ ὁδὸς ἀκάθαρτος» Ησα. 35:8, και δεν θα περάσει ἀπὸ ἐκεῖ διεστραμμένος, οὔτε θα εἶναι ἐκεῖ ὁδὸς διεστραμμένη.

Σχόλιο: Η «ὁδὸς ἀκάθαρτος» θα πρέπει να ἐρμηνευτεῖ σε ἀντιδιαστολή με το «ὁδὸς ἅγια» στην ἀρχή του εδαφίου. Γι' αὐτό ἐρμηνεύσαμε με την σημασία διεστραμμένη. Δηλ. δεν πρόκειται να υπάρξουν τότε στην χιλιετή βασιλεία του Χριστοῦ δρόμοι (διάβαζε ἀποφάσεις, ἐπιθυμίες) που θα οδηγούν σε αμαρτωλές καταστάσεις.

17. (Φράση) «καὶ σὺ ἐν γῇ ἀκαθάρτῳ τελεῖς ὑτήσεις» Ἀμώς 7:17, κα εσύ σε γῇ (χώρα) ειδωλολατρική θα πεθάνεις.

18. Συμβολισμοί: Όλα ὅσα ο Θεός εἶχε ὀρίσει στην ΠΔ σαν ἀκάθαρτα (βρώμικα) ἦταν συμβολικά. Ἡ ὅπως γράφει ο ἀπ. Παῦλος ἦταν ἡ σκιά (Κολ. 2:17, Εβρ. 10:1), ἢ παραδείγματα (τύποι 1Κορ. 10:6,11), για τους χριστιανούς ἀνθρώπους της ΚΔ. Το πραγματικό νόημα ὅλων αὐτῶν γίνεται φα-

νερό στην διδασκαλία της ΚΔ ὅπου ἀποκαλύπτεται ἡ ἅγια πνευματική πορεία του χριστιανοῦ και ο πνευματικός μολυσμός ἀπὸ την αμαρτία στην περίπτωση που κάποιος δεν προσέξει και αμαρτήσῃ. Παρακάτω θα δώσουμε πάρα πολύ ἐπιγραμματικά 6 μόνο συμβολισμούς για να βοηθήσουμε στην κατανόηση ὅλων ὅσων ἀναφέρουμε ἐδῶ.

19. Συμβολισμός1. Για ζῶα, καθαρά εἶναι ὅσα μηρυκάζουν και ἔχουν δύο νύχια (δίχηλα) στο κάθε πόδι, (βλ. Λευ. 11:4). Όλα τα υπόλοιπα εἶναι ἀκάθαρτα και δεν ἐπιτρέπεται να φαγωθῶν. **Επεξήγηση:** Για το «μηρυκάζουν» συμβολίζει τον πνευματικό μηρυκασμό. Δηλ. ο χριστιανός πρέπει να ἀναμασά τον λόγο του Θεοῦ ξανά και ξανά και να τρέφεται κάθε φορά που τον ἀναμασά ἀπὸ αὐτόν. Για τα δύο νύχια σε κάθε πόδι συμβολίζει τον τρόπο ζωῆς του χριστιανοῦ. Δηλ. ἡ φυσική (κανονική ζωή) με την πνευματική ζωή πρέπει να συμβαδίζουν. Δεν γίνεται ἄλλα να λέμε και ἄλλα να κάνουμε. Ἄρα τρέφομε ξανά και ξανά ἀπὸ τον λόγο του Θεοῦ που ἔχω ἀποδεχτεῖ και ὅτι λέω το κάνω σημαίνει ζῶ ὅπως θέλει ο Θεός.

20. Συμβολισμός2. Για ψάρια, καθαρά εἶναι ὅσα ἔχουν πτερύγια και λέπια, (βλ. Λευ.

11:9). Τα πτερύγια βοηθοῦν ὥστε να κινούνται μέσα στο νερό, ενώ τα λέπια ἐπιτρέπουν μόνο την κατεξοχὴν κίνηση πρὸς τα ἐμπρός. Όλα τα υπόλοιπα ἦταν ἀκάθαρτα. **Επεξήγηση:** Ο συμβολισμός εἶναι ὅτι ο χριστιανός πρέπει να κινεῖται πάντα πρὸς τα ἐμπρός, οὔτε πλαγίως, οὔτε πρὸς τα πίσω, (βλ. Εβρ. 10:39, 2Πετρ. 2:20, 2Πετρ. 2:21, 2Πετρ. 2:15), με την πνευματική έννοια ὅλα αὐτά.

21. Συμβολισμός3. Για πτερωτά, ὅσα εἶναι σαρκοφάγα εἶναι ἀκάθαρτα (βλ. Λευ. 11:13-20). **Επεξήγηση:** Ο συμβολισμός εἶναι ὅτι ο χριστιανός πρέπει να ἀπέχει ἀπὸ κάθε τι σαρκικό. Διότι ἡ σάρκα στην ΚΔ ταυτίζεται με την ἐπιθυμία πρὸς την αμαρτία.

22. Συμβολισμός4. Για λέπρα στον ἄνθρωπο (βλ. Λευ. 13:2). Ὅποιος ἦταν λεπρός ἦταν ἀκάθαρτος και ἔπρεπε να φορά σκισμένα ρούχα, να κατοικεῖ ἐξω ἀπὸ την πόλη, ἢ το χωριό, και να φωνάζει ὅταν κάποιος τον πλησίαζε. «ἀκάθαρτος, ἀκάθαρτος» (βλ. Λευ. 13:45-46). **Επεξήγηση:** Ο συμβολισμός εἶναι ὅτι ἡ λέπρα ταυτίζεται με την αμαρτία. Ὅπως ἡ λέπρα κατατρώγει την σάρκα του ἀνθρώπου ἔτσι ἡ λέπρα της αμαρτίας παραμορφώνει την εἰκόνα του ἀν-

θρώπου ενώπιον του Θεού.

23. Συμβολισμός5. Για **λέπρα στην οικία** (βλ. Λευ. 14:34). **Επεξήγηση:** Η οικία συμβολίζει την εκκλησία στην ΚΔ. Όπως λοιπόν στην οικία μπορεί να εμφανιστεί «**λέπρα**» έτσι και στην εκκλησία μπορεί να εμφανιστεί η λέπρα της αμαρτίας σε κάποια από τα μέλη της. Η λύση που προτείνεται είναι κλιμακούμενη. Από τα απλά στα δύσκολα. Πρώτα προσπάθεια καθαρισμού της περιοχής, αν ξαναεμφανιστεί βγάλσιμο των λίθων και πέταμα τους, αν πάλι ξαναεμφανιστεί γκρέμισμα της οικίας. Άρα όλα αυτά ισχύουν και για την εκκλησία. Προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος, αν ξαναεμφανιστεί με τους ίδιους ανθρώπους απομάκρυνση από την εκκλησία, αν πάλι ξαναεμφανιστεί διάλυση της εκκλησίας.

Η αρχαιότερη εβραϊκή Βίβλος σε δημοπρασία

ας.

24. Συμβολισμός6. Ο **νεκρός άνθρωπος** (βλ. Αριθμ. 19:11-16). **Επεξήγηση:** Ο νεκρός (πεθαμένος) συμβολίζει τον πνευματικά πεθαμένο. Τον άνθρωπο που ζει μέσα στην αμαρτία, μακριά από τον Θεό. Όποιος λοιπόν ταυτίζεται με τις πράξεις των ανθρώπων της αμαρτίας μολύνεται και αυτός.

25. (Βάμβας) μεταφράζει:

(ΠΔ) «**καθαρισμού**» Λευ. 12:4, Λευ. 12:5, «**μεμολυσμένον**» Αριθμ. 5:2, Ιεζ. 4:13, «**Βδέλυγμα**» Παρ. 16:5, Παρ. 20:10, «**μεμολυσμένη**» Ιεζ. 22:5, ή παραλείπει (Λευ. 14:19, Λευ. 14:47, Λευ. 22:5, Ησα. 35:8, Ιεζ. 24:14, Ωσηέ 8:13), ή **αποδίδει διαφορετικά** (Αριθμ. 19:19, Παρ. 3:32, Παρ. 17:15, Παρ. 21:15), ή **δεν μεταφράζει** (Λευ. 5:2, Λευ. 7:19, Λευ. 7:21, Λευ. 10:10, Λευ. 11:4, Λευ. 11:5, Λευ. 11:6, Λευ. 11:7, Λευ. 11:8, Λευ. 11:24, Λευ. 11:25, Λευ. 11:26, Λευ. 11:27, Λευ.

11:28, Λευ. 11:29, Λευ. 11:31, Λευ. 11:31, Λευ. 11:32, Λευ. 11:33, Λευ. 11:34, Λευ. 11:35, Λευ. 11:36, Λευ. 11:38, Λευ. 11:39, Λευ. 11:40, Λευ. 11:43, Λευ. 11:47, Λευ. 12:2, Λευ. 12:5, Λευ. 13:11, Λευ. 13:15, Λευ. 13:36, Λευ. 13:44, Λευ. 13:45, Λευ. 13:46, Λευ. 13:51, Λευ. 13:55, Λευ. 14:36, Λευ. 14:40, Λευ. 14:41, Λευ. 14:44, Λευ. 14:45, Λευ. 14:46, Λευ. 14:57, Λευ. 15:2, Λευ. 15:4, Λευ. 15:5, Λευ. 15:6, Λευ. 15:7, Λευ. 15:8, Λευ. 15:9, Λευ. 15:10, Λευ. 15:11, Λευ. 15:16, Λευ. 15:17, Λευ. 15:18, Λευ. 15:19, Λευ. 15:20, Λευ. 15:21, Λευ. 15:22, Λευ. 15:23, Λευ. 15:24, Λευ. 15:25, Λευ. 15:26, Λευ. 15:27, Λευ. 17:15, Λευ. 20:25, Λευ. 22:6, Λευ. 27:11, Λευ. 27:27, Αριθμ. 9:6, Αριθμ. 9:7, Αριθμ. 9:10, Αριθμ. 18:15, Αριθμ. 19:7, Αριθμ. 19:8, Αριθμ. 19:10, Αριθμ. 19:11, Αριθμ. 19:13, Αριθμ. 19:14, Αριθμ. 19:15, Αριθμ. 19:16, Αριθμ. 19:17, Αριθμ. 19:19, Αριθμ. 19:20, Αριθμ. 19:21, Αριθμ. 19:22, Δευτ. 12:15, Δευτ. 12:22, Δευτ. 14:7, Δευτ. 14:8, Δευτ. 14:10, Δευτ. 14:19, Δευτ. 15:22, Δευτ. 26:14, Κριτ. 13:4, Κριτ. 13:14, 2Χρον. 23:19, Ιώβ 15:16, Εκκλ. 9:2, Ησα. 6:5, Ησα. 35:8, Ησα. 52:1, Ησα. 52:11, Ησα. 64:6, Θρην. 4:15, Ιεζ.

22:26, Ιεζ. 44:23, Ωσηέ 9:3, Αμώς 7:17, Ζαχ. 13:2). (ΚΔ) **δεν μεταφράζει** (Ματθ. 10:1, Ματθ. 12:43, Μαρκ. 1:23, Μαρκ. 1:26, Μαρκ. 1:27, Μαρκ. 3:11, Μαρκ. 3:30, Μαρκ. 5:2, Μαρκ. 5:8, Μαρκ. 5:13, Μαρκ. 6:7, Μαρκ. 7:25, Μαρκ. 9:25, Λουκ. 4:33, Λουκ. 4:36, Λουκ. 6:18, Λουκ. 8:29, Λουκ. 9:42, Λουκ. 11:24, Πραξ. 5:16, Πραξ. 8:7, Πραξ. 10:14, Πραξ. 10:28, Πραξ. 11:8, 1Κορ. 7:14, 2Κορ. 6:17, Εφεσ. 5:5, Αποκ. 16:13, Αποκ. 17:4, Αποκ. 18:2, Αποκ. 18:2).

26. ΕΤΥΜΟΛ.: Εκ του στερητικού «**ἀ**» G1 και του «**καθαίρω**» G2508.

27. ΜτΛ: Επίθετο.

28. Υποσημείωση: *Είναι λάθος τονισμένο. Το σωστό είναι «**ἀκαθάρτητος**». Καμία λέξη δεν τονίζεται μετά την προπαραλήγουσα.

"Εσείς ρωτάτε, εμείς απαντάμε"

με φως από την Αγία Γραφή
και την έγκυρη επιστήμη

Αυτή η στήλη έχει σκοπό να απαντά στις ερωτήσεις σας με απλά και κατανοητά λόγια. Έμπειροι εργάτες του Ευαγγελίου, με βάση την Αγία Γραφή αλλά και την έγκυρη επιστημονική γνώση, σας προσφέρουν ουσιαστικές και τεκμηριωμένες απαντήσεις.

«ΤΙ ΘΑ ΣΥΝΕΒΑΙΝΕ ΑΝ...;»

A. Το ζεύγος στην Εδέμ δεν παράκουε, νικούσε τον πειρασμό και απέρριπτε το φίδι;

B. Μόνο η Εύα εξαπατάτο και αμάρτανε, ενώ ο Αδάμ αρνιόταν συνειδητά να την ακολουθήσει στην παρακοή;

Απαντά ο Αντώνης Δ. Περιάλης

Τα Μεγάλα Υποθετικά Σενάρια της Εδέμ

Αυτό το θέμα είναι απολύτως συναρπαστικό! Στη θεολογία και τη λογοτεχνία, αυτού του είδους οι ερωτήσεις ονομάζονται «υποθετική ιστορία» (*counterfactual history*) ή «τι θα γινόταν αν...;» (*What if?*). Μας αναγκάζουν να σκεφτούμε τη βαθύτερη ουσία του σχεδίου του Θεού και όχι απλώς να παπαγαλίζουμε τα γεγονότα.

Όλοι μας, μελετώντας την Αγία Γραφή, έχουμε την τάση να διαβάζουμε τα γεγονότα ως μια προκαθορισμένη γραμμή. Ξέρουμε τι έκανε ο Αδάμ, ξέρουμε τι έκανε η Εύα, ξέρουμε τις συνέπειες. Τι θα συνέβαινε όμως αν σταματούσαμε για λίγο τον χρόνο στο κεφάλαιο 3 της Γένεσης;

Σήμερα θα απαντήσουμε δύο συγκλονιστικά ερωτήματα, εξετάζοντάς τα αυστηρά μέσα από τα βιβλικά συμφραζόμενα και τη γλώσσα των Εβδομήκοντα (Ο')

- **Σενάριο A:** Τι θα συνέβαινε αν το ζεύγος στην Εδέμ δεν παράκουε, νικούσε τον πειρασμό και απέρριπτε το φίδι;
- **Σενάριο B:** Μόνο η Εύα εξαπατάτο και α-

μάρτανε, ενώ ο Αδάμ αρνιόταν συνειδητά να την ακολουθήσει στην παρακοή;

Θα μπορούσε, βέβαια, να πει κάποιος: «Τα σενάρια αυτά είναι απλώς υποθετικά και δεν μπορούσαν να συμβούν στην πραγματικότητα. Ο Θεός, που γνωρίζει τα πάντα, ήξερε εκ των προτέρων τι θα συμβεί. Δεν υπήρχε περίπτωση ο Αδάμ και η Εύα να μην αμαρτήσουν, γι' αυτό και ο Θεός είχε έτοιμο το σχέδιο της σωτηρίας μας».

Είναι, άραγε, σωστές αυτές οι σκέψεις; Τα σενάρια A και B υπάρχουν μόνο στη φαντασία μας;

Όχι, ! Αυτά τα ερωτήματα δεν αποτελούν πνευματική ακροβασία. Είναι το «κλειδί» για να καταλάβουμε ότι ο Θεός δεν μας έπλασε ρομπότ. Μας χάρισε το τρομερό δώρο της απόλυτης ελευθερίας.

Η Ελευθερία ως

«Αυτοπεριορισμός» (Κένωση) του Θεού

Η θέση ότι ο Θεός έκανε την ελευθερία απροσπέλαστη ακόμα και στον Ίδιο, είναι θεολογικά ακλόνητη και συνδέεται με την έννοια της «Κένωσης».

• Για να είναι η ελευθερία του Αδάμ πραγματική, ο Θεός έπρεπε να κάνει ένα βήμα πίσω. Αν ο Θεός χρησιμοποιούσε την παντοδυναμία Του ή την απόλυτη πρόγνωση Του για να προκαθορίσει ή να προβλέψει το αποτέλεσμα, τότε το «τεστ» της Εδέμ θα ήταν ένα κακόγουστο θέατρο.

• Δημιουργώντας έλογα όντα με αυτεξούσιο, ο Θεός πήρε ένα πραγματικό ρίσκο. Η ελευθερία, για να είναι ελευθερία, πρέπει να εμπεριέχει τη δυνατότητα της αποτυχίας. Αν η επιτυχία ή η αποτυχία ήταν αδύνατη, τότε η υπακοή δεν θα είχε καμία αξία.

Αν ο Θεός ήξερε με απόλυτη βεβαιότητα ότι θα πέσουν, τότε η πτώση ήταν αναπόφευκτη, άρα η ελευθερία ήταν μια ψευδαίσθηση. Οι σκέψεις αυτές, περί προορισμού ή πρόγνωσης είναι λανθασμένες, όποιος κι αν τις υποστηρίζει. Και είναι γεγονός ότι τις υποστηρίζουν μεγάλες προσωπικότητες οι οποίες είναι δεσμευμένες από ιστορικά και φιλοσοφικά στερεότυπα. Είναι ξεκάθαρο στη Γραφή –και αποδεικνύεται περίτρανα στην Ενανθρώπηση– ότι ο Θεός ούτε μειώνεται, ούτε έχει πρόβλημα να αφήσει κατά μέρος τις ιδιότητές Του, προκειμένου να υπερασπιστεί την αγάπη και την ελευθερία.

Το βλέπουμε στην εθελούσια Κένωση του Ιησού Χριστού, όπως μας το παραδίδει ο Απόστολος Παύλος στην Επιστολή προς **Φιλιππίσιους 2:7**:

«...άλλ' εαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος».

Όχι, ο Θεός της Βίβλου δεν είναι ο Θεός των παγανιστών φιλοσόφων της Ελληνικής αρχαιότητας, που πρέπει να παραμένει στατικά αναλλοίωτος και δέσμιος των ιδιοτήτων του για να είναι Θεός!

Αλλά αυτό – καθώς και το αν ο Θεός γνώριζε για την πτώση του διαβόλου – είναι ένα ιδιάιτερο, τεράστιο θέμα. Για την οικονομία του χρόνου, θα το αφήσουμε κατά μέρος και θα το αναπτύξουμε εκτενώς μια άλλη φορά. Σήμερα, ας εστιάσουμε στο τι θα συνέβαινε αν το «κλειδί» του θησαυροφυλακίου της ελευθερίας μας γύριζε προς την πλευρά της υπακοής...

ΜΕΡΟΣ 1ο: Η Παρεξηγημένη Τελειότητα

Για να κατανοήσουμε τι θα συνέβαινε αν το τεστ της Εδέμ ήταν επιτυχές, πρέπει πρώτα να καταλάβουμε πώς πλάστηκε ο άνθρωπος. Ας ανοίξουμε το βιβλίο της Γένεσης, συμβουλευόμενοι το κείμενο των Εβδομήκοντα, το οποίο αποδίδει με χειρουργική ακρίβεια τις πνευματικές έννοιες.

Στο κεφάλαιο **1:26**, ο Τριαδικός Θεός παίρνει μια απόφαση στο θείο συμβούλιο:

«καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον

κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν...»

Εδώ αποτυπώνεται το πλήρες, τελικό πλάνο του Δημιουργού για την ανθρωπότητα. Όταν όμως φτάνουμε στο επόμενο ακριβώς εδάφιο, το **1:27**, όπου η απόφαση γίνεται πράξη, το κείμενο αναφέρει:

«καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν αὐτούς».

Παρατηρήστε τη λεπτομέρεια: Η φράση «καθ' ὁμοίωσιν» απουσιάζει εσκεμμένα από την πράξη της δημιουργίας! Γιατί; Είναι τυχαίο; Όχι!

Οι λεγόμενοι πατέρες της Εκκλησίας (όπως ο Ειρηναίος Λυών) και οι σύγχρονοι βιβλικοί μελετητές εξηγούν ότι ο άνθρωπος δεν πλάστηκε εξ αρχής **«στατικά τέλειος»**. Πλάστηκε **«τέλειος στην προοπτική του»**.

• Το **«Κατ' Εικόνα»** είναι η αφετηρία, το αρχικό πακέτο δώρων: η λογική, η συνείδηση, η κυριαρχική διάθεση και, πάνω απ' όλα, το αυτεξούσιο (η ελεύθερη βούληση). Το «κατ' εικόνα» το έχεις επειδή είσαι άνθρωπος, δεν μπορείς να το χάσεις, είναι η φύση σου.

• Το **«Καθ' Ομοίωσιν»** είναι ο τελικός προορισμός: η **Ενθέωση**, η πλήρης πνευματική και ηθική εξομοίωση με τον Θεό.

Ο Θεός δεν έδωσε το «καθ' ὁμοίωσιν» έτοιμο, γιατί η ομοιότητα με τον Θεό προϋποθέτει αγάπη, και η αγάπη δεν εκβιάζεται. Έπρεπε ο άνθρωπος να την επιλέξει ελεύθερα. Και πώς επιλέγεται η ελευθερία; Μέσα από μια δοκιμασία. Η εντολή να μην φάνε από το δέντρο της γνώσης του καλού και του κακού (**Γένεση 2:17**) ήταν ακριβώς αυτό: το «τεστ της ελευθερίας». Το δέντρο δεν είχε δηλητήριο, ούτε ο Θεός είχε ζηλοτυπία. Το δέντρο ήταν το απαραίτητο όριο. Χωρίς όριο, η ελευθερία δεν μπορεί να αποδειχθεί στην πράξη.

Όμως:

Ιακώβου 3:9 *«ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας»*

Αυτό είναι το μοναδικό σημείο στην Καινή Διαθήκη που χρησιμοποιεί την ακριβή λέξη της Γένεσης για την ομοίωση.

Ίσως σκεφτεί κάποιος: *«Αφού ο άνθρωπος έχασε το καθ' ὁμοίωσιν στην Πτώση, πώς έρχεται ο Απόστολος Ιάκωβος στην Καινή Διαθήκη και λέει ότι οι άνθρωποι γύρω μας είναι πλάσμενοι καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ; Μήπως τελικά οι δύο όροι σημαίνουν το ίδιο πράγμα και δεν υπάρχει διαφορά;»*

Η χρήση της μετοχής «γεγονότας» (Όχι «γενομένου»)

Αν προσέξουμε τη γραμματική του κειμένου, ο Ιάκωβος χρησιμοποιεί τη μετοχή παρα-

κειμένου «τούς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας».

• Στην αρχαία ελληνική, ο παρακείμενος δηλώνει μια πράξη που έγινε στο παρελθόν αλλά **τα αποτελέσματά της κρατούν μέχρι το παρόν**.

• Ο Ιάκωβος δεν λέει ότι οι άνθρωποι έφτασαν στην ομοίωση (αυτό θα ήταν «γενομένους»), αλλά ότι έχουν πλαστεί με αυτή την προδιαγραφή. Η προδιαγραφή αυτή δεν ακυρώθηκε ποτέ από τον Θεό, παρά την αποτυχία του Αδάμ.

Άρα η αποτυχία του Αδάμ δεν έσβησε τον προορισμό μας. Ο Απόστολος Ιάκωβος μάς θυμίζει ότι οι άνθρωποι γύρω μας παραμένουν πλασμένοι "καθ' ὁμοίωσιν Θεού".

Τι σημαίνει αυτό; Ότι παρά την Πτώση, παρά τη λάσπη της αμαρτίας, η θεϊκή προδιαγραφή μέσα μας δεν καταστράφηκε. Το σχέδιο του Θεού για εμάς παραμένει ενεργό. Είμαστε ακόμα φτιαγμένοι για να γίνουμε όμοιοι μαζί Του. Η "υπογραφή" του Δημιουργού δεν σβήνει, και ο Χριστός ήρθε ακριβώς για να ενεργοποιήσει ξανά αυτό που είχε μείνει στάσιμο μετά την Εδέμ για όποιους το θελήσουν μέσω του Ιησού Χριστού!»

ΜΕΡΟΣ 2ο: Σενάριο Α – Τι θα συνέβαινε αν δεν παρόυσαν;

Ας εξετάσουμε το πρώτο ενδεχόμενο. Το φίδι πλησιάζει, αλλά το ζεύγος απαντά με απόλυτη πίστη στον Θεό και αρνείται τον καρπό. Τι θα συνέβαινε τότε στο σώμα τους και στην ιστορία της ανθρωπότητας;

1. Η Κατάσταση του Σώματος στην Εδέμ

Πώς ήταν το σώμα τους πριν από την Πτώση; Το βιβλίο της **Γένεσης 2:7** αναφέρει: «καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς». Ήταν σώμα υλικό, σαν το δικό μας, με σάρκα και οστά, αλλά με μία τεράστια διαφορά: δεν είχε μέσα του το σπέρμα της φθοράς, της αρρώστιας και του θανάτου. Ήταν «ἀφθαρτο κατὰ χάριν».

Στο εδάφιο **Γένεση 2:25** διαβάζουμε κάτι πολύ χαρακτηριστικό:

«καὶ ἦσαν οἱ δύο γυμνοί, ὃ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦσχύνοντο».

Η Φύση της Προπρωτικής Γύμνιας (Ελληνικά και Εβραϊκά)

Στην αρχαία ελληνική γλώσσα, η λέξη «γυμνός» δεν σημαίνει απλώς την έλλειψη ρούχων. Σημαίνει επίσης τον «ακάλυπτο», τον «απλό», τον «ανεμπόδιστο». Οι Εβδομήκοντες (Ο') επιλέγουν αυτή τη λέξη για να δείξουν ότι ο Αδάμ και η Εύα είχαν μια «διπλή γύμνια», η οποία όμως ήταν ευλογία και όχι έλλειψη:

• **Φυσική γύμνια:** Δεν είχαν ανάγκη από τεχνητά καλύμματα, διότι το κλίμα της Εδέμ ήταν τέλειο και το σώμα τους δεν βίωνε τη

φθορά.

• **Πνευματική γύμνια (Διαφάνεια):** Δεν είχαν τίποτα να κρύψουν. Η ψυχή τους ήταν καθαρή, χωρίς πονηριά, υστεροβουλία ή καχυποψία. Κοιτούσαν ο ένας τον άλλον και έβλεπαν την εικόνα του Θεού, όχι ένα αντικείμενο προς εκμετάλλευση.

Συμπίπτει, όμως, αυτή η προσέγγιση με το πρωτότυπο εβραϊκό κείμενο; Απόλυτα! Στο εβραϊκό κείμενο χρησιμοποιούνται δύο λέξεις που προέρχονται από την ίδια ακριβώς ρίζα (**A-R-M**): η λέξη *αρούμ* (אָרומ) και η λέξη *εϊρόμ* (עֵרוֹם).

Αν εμβαθύνουμε σε αυτές, θα ανακαλύψουμε δύο συγκλονιστικές αλήθειες:

Ο «Ακάλυπτος»

και ο «Απρόστατευτος» (Εϊρόμ):

Στα εβραϊκά, η γύμνια σημαίνει κυρίως το να είσαι «ακάλυπτος από προστασία». Πριν από την Πτώση (**Γένεση 2:25**), ο Αδάμ και η Εύα ήταν εϊρόμ, δηλαδή φυσικά ακάλυπτοι, αλλά δεν ένιωθαν έκθετοι επειδή η προστασία τους ήταν η ίδια η Χάρη και το Φως του Θεού. Ήταν «απλοί» και «αθώοι», χωρίς κανένα προπέτασμα ανάμεσά τους.

• **Το λογοπαίγνιο με τον «Πανούργο» (Αρούμ):**

Εδώ κρύβεται η έννοια του «ανεμπόδιστου» πνεύματος. Στα εβραϊκά, η λέξη για τον «γυμνό» (αρούμ) ακούγεται ακριβώς ίδια με τη λέξη που σημαίνει «πανούργος» ή «έξυπνος». Το πρωτότυπο κείμενο κάνει ένα ιδιοφυές λογοπαίγνιο που συνδέει το τέλος του 2ου κεφαλαίου με την αρχή του 3ου:

«Στο **Γένεση 2:25**, ο Αδάμ και η Εύα ήταν αρούμ (γυμνοί / απλοί / ανεμπόδιστοι στην ψυχή).

«Στο **Γένεση 3:1**, ο όφης ήταν ο πιο αρούμ (πανούργος / ευφυής / χωρίς ηθικά εμπόδια στο μυαλό) από όλα τα ζώα.

Τι σημαίνει αυτό πρακτικά; Η εβραϊκή ρίζα σημαίνει «ξεγυμνώνω, αφαιρώ τα στρώματα». Για τον άνθρωπο στην Εδέμ, σήμαινε ότι η ψυχή του ήταν «ανοιχτή» και «ανεμπόδιστη» στο να κοινωνεί με τον Θεό, χωρίς εσωτερικά τείχη ή ενοχές. Αντίθετα, για το φίδι, σήμαινε ότι το μυαλό του είχε «γυμνωθεί» από κάθε ηθικό φραγμό, όντας έκθετο στην πονηριά.

Επομένως, η εβραϊκή σκέψη συμφωνεί απόλυτα με την ελληνική: η προπρωτική γύμνια ήταν μια κατάσταση απόλυτης πνευματικής διαφάνειας.

Frédéric Godet: Το «Ένδομα της Αγιότητας»

Ο σπουδαίος θεολόγος **Frédéric Godet**, στο μνημειώδες έργο του για τη Γένεση, προσεγγίζει το θέμα με βάση τη σχέση πνεύματος και ύλης. Υποστηρίζει ότι η γύμνια των πρωτοπλά-

στων δεν γινόταν αντιληπτή ως έλλειψη, επειδή το σώμα τους βρισκόταν υπό την πλήρη επήρεια του εσωτερικού πνευματικού φωτός.

Γράφει χαρακτηριστικά ότι η «**ακτινοβολούσα αγιότητα της ψυχής**» λειτουργούσε ως ένας φυσικός και πνευματικός χιτώνας. Οι πρωτόπλαστοι δεν ήταν βιολογικά γυμνοί, αλλά ενδεδυμένοι με το Φως της Θείας Χάρης (ένδυμα δόξης). Όπως ο Χριστός στο Θαβώρ, έτσι και το σώμα του Αδάμ εξέπεμπε τη χάρη του Αγίου Πνεύματος. Μόλις χάθηκε η αγιότητα λόγω της παρακοής, το σώμα έχασε αυτή την εσωτερική λάμψη, με αποτέλεσμα να αποκαλυφθεί η υλική γύμνια και να γεννηθεί η αισχύνη.

«Καὶ οὐκ ἡσχύνοντο» (Η απουσία της ντροπής)

Η λέξη «αισχύνομαι» (ντρέπομαι, νιώθω ενοχή) εισάγεται εδώ για πρώτη φορά στη Βίβλο ως άρνηση: «**οὐκ ἡσχύνοντο**». Αυτό είναι το πιο κρίσιμο στοιχείο για το «**τεστ της ελευθερίας**».

Γιατί δεν ντρέπονταν; Επειδή η ντροπή είναι παράγωγο της ενοχής και του φόβου. Στην Εδέμ, η ελεύθερη βούληση του ανθρώπου βρισκόταν σε απόλυτη αρμονία με το θέλημα του Θεού. Δεν υπήρχε εσωτερική σύγκρουση.

Αυτή η κατάσταση της «**ανύποπτης καθαρότητας**» ήταν η αφετηρία – το «**Κατ' Εικόνα**». Ο άνθρωπος ήταν αγνός, αλλά πνευματικά ανώριμος. Αν περνούσαν το τεστ του δέντρου, αυτή η έλλειψη ντροπής θα σταθεροποιούνταν και θα μεταμορφωνόταν σε μόνιμη **παρρησία** (θάρος) απέναντι στον Θεό.

2. Η Μετάβαση στην Ενθέωση: Το Όριο ως Γέφυρα για το «Καθ' Ομοίωσιν»

Εδώ, λοιπόν, έρχεται να δέσει το μεγάλο μας ερώτημα: Τι θα συνέβαινε αν το ζεύγος δεν παράκουε;

Η εντολή να μην φάνε από το δέντρο της γνώσης (**Γένεση 2:17**) ήταν το απαραίτητο όριο για να ασκηθεί η ελευθερία. Αν δεν υπήρχε απαγόρευση, ο άνθρωπος δεν θα μπορούσε να επιλέξει συνειδητά την υπακοή και την αγάπη. Αν το ζεύγος αρνιόταν την πρόταση του φιδιού, θα συνέβαιναν δύο συγκλονιστικά πράγματα:

1. Η ελευθερία θα ωριμάζε: Η ελεύθερη βούληση του ανθρώπου, έχοντας πει ένα συνειδητό «όχι» στο κακό, θα σταθεροποιούνταν πλέον στο καλό.

2. Η μετάβαση στο «Καθ' Ομοίωσιν»: Τότε, ο άνθρωπος θα ήταν έτοιμος να φάει από το «**Ξύλον της Ζωής**» (**Γένεση 2:9**). Η βρώση αυτή θα επισφράγιζε την αθανασία του. Ο άνθρωπος θα γινόταν κατά χάρη Θεός.

Το Ξύλο της Ζωής είναι ο «**οριστικοποιητής**» της πνευματικής και σω-

ματικής κατάστασης του ανθρώπου.

Ας δούμε με βάση τη Γραφή γιατί ο Θεός έβαλε τους Αγγέλους (τα Χερουβείμ) να φυλάνε τον Παράδεισο μετά την Πτώση και πώς αυτό συνδέεται με την αιωνιότητα.

Α. Γιατί οι Αγγελοι φύλαγαν το Ξύλο της Ζωής μετά την Πτώση;

Στο βιβλίο της **Γένεσης 3:22-24**, αμέσως μετά την παρακοή, ο Ίδιος ο Θεός εξηγεί με απόλυτη σαφήνεια τον λόγο:

«καὶ νῦν μήποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ λάβῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ φάγῃ καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα... καὶ ἔταξε τὰ Χερουβὶμ καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν τὴν στρεφομένην φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς».

Αν ο Αδάμ και η Εύα έτρωγαν από το Ξύλο της Ζωής **μετά** την αμαρτία, η κατάσταση της φθοράς, της κακίας και του πνευματικού τους θανάτου **θα οριστικοποιούνταν για πάντα**. Θα γίνονταν αθάνατοι μέσα στην αμαρτία τους.

Η «Φιλανθρωπία» του Θανάτου

Ο αποκλεισμός από το Ξύλο της Ζωής και η είσοδος του σωματικού θανάτου στη ζωή μας δεν ήταν τιμωρία εκδίκησης, αλλά **πράξη απέραντης ευσπλαχνίας** του Θεού:

Ο Θεός επέτρεψε να πεθαίνει το σώμα μας, ώστε να μπει ένα όριο στην αμαρτία μας, να λιώσει το σαρκικό μας περίβλημα και να μπορέσει να αναστηθεί καινούργιο, καθαρό και άφθαρτο. Αν έτρωγαν τότε από το Ξύλο της Ζωής, ο άνθρωπος θα είχε την ίδια μοίρα με τον διάβολο: αιώνια, αμετανόητη κακία χωρίς δυνατότητα σωτηρίας.

Β. Η Αποκατάσταση: Πού και πότε θα το φάνε οι πιστοί;

Η Αγία Γραφή δεν αφήνει την ιστορία στη Γένεση. Η απάντηση στο ερώτημά σου βρίσκεται στο τελευταίο βιβλίο της Βίβλου, στην **Αποκάλυψη του Ιωάννη**. Εκεί, το Ξύλο της Ζωής επιστρέφει θριαμβευτικά, γιατί ο Χριστός ξεκλείδωσε τον Παράδεισο!

Στην **Αποκάλυψη 2:7** ο Χριστός υπόσχεται:

«Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ Θεοῦ μου».

Και στο τελευταίο κεφάλαιο της Βίβλου, στην **Αποκάλυψη 22:2 και 14**, βλέπουμε την τελική εικόνα της Νέας Ιερουσαλήμ στον Ουρανό:

«Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλο τῆς ζωῆς...»

Γ. Το Ξύλο της Ζωής ως η «Σφραγίδα της Αθανασίας»

Ας δούμε, λοιπόν, με βάση τη Γραφή, γιατί ο Θεός έβαλε τα Χερουβείμ να φυλάνε τον Παράδεισο μετά την Πτώση και πώς αυτό συνδέεται άμεσα με την αιωνιότητα.

Το Ξύλο της Ζωής είναι ο απόλυτος «οριστικοποιητής» της πνευματικής και σωματικής κατάστασης του ανθρώπου. Η βρώση από αυτό επισφραγίζει και μονιμοποιεί την κατάσταση στην οποία βρίσκεται εκείνος που το γεύεται:

•**Στο Σενάριο Α (Αν δεν αμάρταναν):** Θα έτρωγαν από αυτό αφού πρώτα είχαν νικήσει τον πειρασμό. Η υπακοή τους θα σφραγιζόταν, το σώμα τους θα γινόταν οριστικά άφθαρτο και δεν θα μπορούσαν πλέον να αμαρτήσουν. Θα περνούσαν πλέον θριαμβευτικά στο «καθ' ομοίωσιν».

•**Στο Σενάριο Β (Μετά την Πτώση):** Αν έτρωγαν, θα σφραγιζόταν η πτώση και η πνευματική τους νέκρωση. Θα παρέμεναν αιώνια εγκλωβισμένοι στην αμαρτία. Γι' αυτό και ο Θεός, από άκρα φιλανθρωπία, το «κλείδωσε».

Τι σημαίνει αυτό για το δικό μας μέλλον;

Στον Ουρανό, οι σεσωσμένοι πιστοί, έχοντας πλύνει τους χιτώνες τους στο αίμα του Αρνίου και έχοντας περάσει το δικό τους επίγειο «τεστ ελευθερίας» μέσω της πίστης στον Χριστό, θα φάνε επιτέλους από το Ξύλο της Ζωής. Αυτή η βρώση θα οριστικοποιήσει την αιώνια ευτυχία τους.

Εδώ, όμως, γεννάται μια εύλογη σκέψη στο μυαλό μας: **Αφού στον Ουρανό η ελευθερία μας διατηρείται ακέραιη, πώς αποκλείονται τα πισωγυρίσματα; Ποιος εγγυάται ότι κάποιον δεν θα επαναστατήσει ξανά στο μέλλον, όπως έκανε κάποτε ο διάβολος;**

Η απάντηση είναι συγκλονιστική: Η βούλησή μας θα έχει πλέον οριστικοποιηθεί εθελούσια προς το καλό. Στην αιώνια Βασιλεία του Θεού, ο άνθρωπος φτάνει στο ανώτερο πνευματικό στάδιο, όπου η ελευθερία του ταυτίζεται απόλυτα και αναφαίρετα με το αγαθό. Δεν θα μπορεί πλέον να αμαρτήσσει, όχι γιατί θα του στερηθεί η ελευθερία, αλλά γιατί η ίδια του η ελευθερία, χορτασμένη από την αγάπη του Θεού, δεν θα επιθυμεί τίποτα άλλο εκτός από Εκείνον.

Η Τραγική Αντίθεση μετά την Παρακοή

Για να καταλάβουμε την ακρίβεια των Ο', αρκεί να δούμε τι συμβαίνει αμέσως μόλις αμαρτάνουν. Στο κεφάλαιο 3:7 διαβάζουμε:

«και διηνοίχθησαν οί όφθαλμοί τών δύο, και έγνωσαν ότι γυμνοί ήσαν...»

Τι άλλαξε; Μήπως δεν ήξεραν πριν ότι δεν φορούν ρούχα; Φυσικά και το ήξεραν. Όμως τώρα η λέξη «γυμνοί» (το μεταπτωτικό *είρόμ*) σημαίνει ότι έχασαν τον πνευματικό χιτώνα της Θείας Χάρης. Ένιωσαν γυμνοί από την προστασία του Θεού. Η ελευθερία τραυματίστηκε, η ενοχή μπήκε στην ψυχή, και το «ούκ ήσχύοντο» μετατράπηκε σε τρόπο και απόκρυψη πίσω από φύλλα συκιάς.

3. Η Μεταμόρφωση και η Αρπαγή ως Αποδείξεις

Πού το βλέπουμε αποτυπωμένο αυτό μέσα στη Βίβλο ως ιστορική πραγματικότητα;

Α. Στη Μεταμόρφωση του Χριστού στο Όρος Θαβώρ

Στο **Ματθαίος 17:2** διαβάζουμε: «και μετεμορφώθη έμπροσθεν αυτών, και έλαμψε τò πρόσωπον αυτού ως ό ήλιος». Αυτό το φως είναι ο καθρέφτης του μέλλοντος που έχασε ο Αδάμ.

•**Το Φως πηγάζει από μέσα:** Στη Μεταμόρφωση, ο Χριστός δεν φωτίστηκε από εξωτερική πηγή. Το φως της Θεότητας ξεχύθηκε μέσα από τη σάρκα Του. Αν ο Αδάμ είχε υπακούσει, το σώμα του θα είχε πλημμυρίσει από το Άγιο Πνεύμα σε τέτοιο βαθμό, που η σάρκα του θα ακτινοβολούσε το ίδιο ένδυμα δόξης.

•**Η Ύλη μεταμορφώνεται, δεν εξαφανίζεται:** Τα ρούχα του Χριστού έγιναν λευκά σαν το φως. Αυτό δείχνει ότι η υλική δημιουργία (τα κύτταρα του σώματος, η ύλη) δεν καταργείται, αλλά μεταβάλλεται σε «πνευματική ύλη».

•**Η κυριαρχία πάνω στους φυσικούς νόμους:** Το σώμα του Ιησού δεν περιορίζεται πλέον από τη βαρύτητα ή τις αποστάσεις.

Β. Το Αναστημένο Σώμα του Χριστού ως το Πρότυπο

Ο Απόστολος Παύλος αποκαλεί τον Χριστό «Εσχατο Αδάμ» (**Α' Κορινθίους 15:45**), επειδή ήρθε να πετύχει εκεί που απέτυχε ο πρώτος. Ο πρώτος Αδάμ ήταν «έκ γής χοϊκός», ο δεύτερος Αδάμ είναι «ό Κύριος έξ ούρανοϋ».

Το αναστημένο σώμα του Χριστού, το οποίο έμπαινε στο υπερώο «τῶν θυρῶν κεκλεισμένων» (**Ιωάννης 20:19**), αλλά την ίδια στιγμή ψηλαφιζόταν και έτρωγε ψάρι, είναι η ζωντανή εικόνα του πού θα είχε φτάσει ο Αδάμ: σε ένα σώμα που κινείται ελεύθερα μεταξύ του υλικού και του πνευματικού κόσμου.

Γ. Στην Αρπαγή της Εκκλησίας

Ο Απόστολος Παύλος περιγράφει στο **Α' Κορινθίους 15:51-52** την ακαριαία μεταβολή της ύλης:

«πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ...»

Αν ο Αδάμ δεν αμάρτανε, ολόκληρη η ανθρωπότητα, χωρίς να γνωρίσει ποτέ τον θάνατο, την αρρώστια και τα νεκροταφεία, θα μεταμορφωνόταν «εν ριπή οφθαλμού» σε σώματα δόξης, έτοιμα να κατοικήσουν στην αιώνια παρουσία του Θεού.

ΜΕΡΟΣ 3ο: Σενάριο Β – Τι θα συνέβαινε αν μόνο η Εύα αμάρτανε;

Ας έρθουμε τώρα στο δεύτερο και πιο ανατρεπτικό σενάριο, το οποίο φωτίζει χειρουργικά τη δομή της ανθρώπινης ενοχής.

Η Εύα παρασύρεται από το φίδι, τρώει τον καρπό, αλλά ο Αδάμ, όταν του τον προσφέρει,

αρνείται. Λέει: «Εγώ θα μείνω πιστός στην εντολή του Κυρίου».

Τι θα συνέβαινε τότε; Γιατί η Βίβλος επιμένει να χρεώνει την Πτώση ολόκληρης της ανθρωπότητας στον Αδάμ;

1. Ο Αδάμ ως η «Οργανική και Ομοσπονδιακή Κεφαλή»

Υπάρχει μια τεράστια κοσμική παρεξήγηση που λέει ότι «για όλα φταίει η γυναίκα». Η Αγία Γραφή όμως ανατρέπει ριζικά αυτή την αντίληψη. Ο Απόστολος Παύλος στην Επιστολή προς **Ρωμαίους 5:12** γράφει κατηγορηματικά:

«Δι' ενός ανθρώπου ή αμαρτία εις τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς αμαρτίας ὁ θάνατος...»

Δεν λέει διά μιας γυναίκας, αλλά δι' ενός **άνδρα**, του Αδάμ. Στο δε **Α' Τιμόθεον 2:14** προσθέτει: «καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε».

Η Εύα έπεσε θύμα πλάνης, εξαπατήθηκε. Ο Αδάμ όμως **δεν απατήθηκε**. Ήξερε ακριβώς τι έκανε. Έτσι αναδεικνύονται δύο μεγάλες αλήθειες:

• **Η τεράστια ευθύνη του Αδάμ:** Ο Αδάμ δεν αμαρτήσε από άγνοια. Η Εύα εξαπατήθηκε από το φίδι, αλλά ο Αδάμ επέλεξε συνειδητά να ακολουθήσει τη γυναίκα του στην ανταρσία, προτιμώντας τη σχέση του μαζί της παρά τη σχέση του με τον Θεό.

«Προσέξτε τη θεολογική ακρίβεια του Αποστόλου Παύλου: "Ο Αδάμ δεν απατήθηκε". Αμαρτήσε εν πλήρει γνώσει! Ήξερε τι έκανε.

Εδώ όμως γεννάται ένα ερώτημα: Αν ο Αδάμ αμαρτήσε συνειδητά και δεν απατήθηκε, τότε γιατί ο Θεός έφτιαξε σχέδιο σωτηρίας για τον άνθρωπο, ενώ για τον διάβολο δεν υπάρχει σωτηρία;

Η απάντηση είναι συγκλονιστική. Ο διάβολος αμαρτήσε μόνος του, χωρίς πειρασμό. Γέννησε το κακό μέσα από τον εαυτό του και η πτώση του ήταν απόλυτη και αμετανόητη. Ο Αδάμ, αντίθετα, ναι μεν αμαρτήσε συνειδητά, αλλά **υπό την επήρεια του πειρασμού**. Παρασύρθηκε από την αγάπη του για τη γυναίκα του, η οποία είχε ήδη απατηθεί.

Ο Αδάμ δεν έγινε ο εφευρέτης του κακού· έγινε το θύμα μιας τραγικής επιλογής. Γι' αυτό και η δικαιοσύνη του Θεού, βλέποντας ότι ο άνθρωπος είχε έναν εξωτερικό εχθρό να τον πολεμά, ενεργοποίησε αμέσως το σχέδιο της Θείας Οικονομίας, στέλνοντας τον Χριστό να μας εξαγοράσει από την απάτη του όφεως».

• **Η πραγματική ελευθερία που μας έδωσε ο Δημιουργός:** Αυτό φανερώνει ότι ο Θεός δεν μας έπλασε ρομπότ. Τα πράγματα θα μπορούσαν να είχαν πάει αλλιώς, και αυτό δίνει τεράστια αξία στην έννοια της ανθρώπινης επιλογής.

Ο **Frédéric Godet** αναλύει αυτή τη διάκρι-

ση με μοναδικό τρόπο. Εξηγεί ότι ο Αδάμ ήταν η «**Οργανική Κεφαλή**» της ανθρωπότητας. Η Εύα πλάστηκε οργανικά εκ του Αδάμ (από την πλευρά του). Η «ρίζα» του ανθρωπίνου γένους ήταν ο Αδάμ.

Επιπλέον, ο Αδάμ λειτουργούσε ως η «**Ομοσπονδιακή Κεφαλή**» (*Federal Headship*), δηλαδή ο νομικός πληρεξούσιος ολόκληρης της φυλής μας απέναντι στη διαθήκη του Θεού. Η Εύα αμαρτήσε ως ιδιώτης. Ο Αδάμ όμως αμαρτήσε ως αρχηγός. Η δική του υπογραφή στο συμβόλαιο της παρακοής ήταν αυτή που συμπαρέσυρε νομικά και οργανικά όλους τους απογόνους του στη φθορά.

2. Ο Αδάμ ως Μεσίτης και η Τύχη της Εύας

Αν, λοιπόν, η Εύα αμαρτάνε μόνη της και ο Αδάμ έμενε όρθιος, η Εύα θα έχανε το ένδυμα του φωτός, θα ένιωθε την ενοχή και τον πνευματικό θάνατο. Όμως η ανθρωπότητα δεν θα είχε πέσει! Η «ρίζα» θα παρέμενε υγιής.

Ο Αδάμ, μην έχοντας αμαρτήσει, δεν θα κρυβόταν από τον Θεό. Όταν ο Κύριος θα ερχόταν στον Κήπο το απόγευμα, ο Αδάμ θα έβγαινε μπροστά με παρρησία (θάρρος). Και αντί να κατηγορήσει τη γυναίκα του (όπως έκανε στην πραγματικότητα), ο πιστός Αδάμ **πιθανώς** θα έπεφτε στα γόνατα και θα λειτουργούσε ως **Μεσίτης** (τύπος Χριστού) για εκείνη: «*Κύριε, η σύντροφός μου παρασύρθηκε. Σε παρακαλώ, δείξε έλεος, θεράπευσέ την*».

Αυτό το συγκεκριμένο σενάριο (περί αποκατάστασης της Εύας ή δημιουργίας μιας «Νέας Εύας» σε περίπτωση που ο Αδάμ έμενε πιστός) βασίζεται στην ευρύτερη **προτεσταντική θεολογία του 19ου αιώνα** σχετικά με τη «**Διαθήκη των Έργων**» (*Covenant of Works*) και την **Ομοσπονδιακή Κεφαλή (Federal Headship)**, της οποίας ο Frédéric Godet ήταν κορυφαίος εκφραστής στον γαλλόφωνο χώρο.

Ας δούμε πού ακριβώς εντοπίζονται αυτές οι αναφορές και πώς θεμελιώνεται αυτή η σκέψη:

1. Στο έργο του Frédéric Godet

Ο Godet αναπτύσσει αυτή τη λογική στο μνημειώδες έργο του «**Commentaire sur la Genèse**» (**Υπόμνημα στη Γένεση**), αλλά και στα δοκίμιά του για τη βιβλική θεολογία.

Ο Godet υπογραμμίζει ότι ο Θεός δεν δεσμευόταν από την αμαρτία της Εύας για να καταδικάσει το ανθρώπινο γένος, επειδή η Εύα δεν ήταν ο εκπροσωπευτικός αρχηγός της ανθρωπότητας. Εξηγεί ότι αν ο Αδάμ ασκούσε το αυτεξούσιό του προς το αγαθό, η δικαιοσύνη και η αγάπη του Θεού (αυτό που ονομάζουμε **Θεία Οικονομία**) θα έβρισκαν διέξοδο:

• Είτε μέσω της **παιδαγωγικής επιστροφής και μετάνοιας της Εύας** (καθώς ο αναμάρτητος Αδάμ θα λειτουργούσε ως μεσάζων και το

παράδειγμά του θα την οδηγούσε στη συντριβή).

•Είτε μέσω της δημιουργίας μιας νέας συντρόφου, καθώς η θεϊκή οντολογική διακήρυξη «οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον» (*Γένεση 2:18*) ήταν απόλυτη και προηγούνταν της Πτώσης. Ο Θεός δεν θα άφηνε τον πιστό Αδάμ σε αιώνια μοναξιά εξαιτίας της αποστασίας της Εύας.

2. Στους «Συγχρόνους» του Godet (Η Σχολή του Πρίνστον και οι Μεταρρυθμιστές)

Αυτή η υποθετική αλλά βαθύτατα νομική και θεολογική προσέγγιση συζητήθηκε εκτενώς από μεγάλους δογματικούς θεολόγους του 19ου αιώνα, οι οποίοι ανέλυσαν τη «Διαθήκη των Έργων».

Οι πιο χαρακτηριστικές παράλληλες αναφορές βρίσκονται στους:

•**Charles Hodge (Συστηματική Θεολογία):** Ο κορυφαίος θεολόγος του Πρίνστον εξετάζει ακριβώς τη φύση της δοκιμασίας. Εξηγεί ότι η δοκιμασία της ελευθερίας αφορούσε τον Αδάμ ως ομοσπονδιακό αντιπρόσωπο. Αν η Εύα αμάρτανε μόνη της, η ενοχή θα ήταν ατομική (ιδιωτική) και δεν θα επηρέαζε τη δικαστική θέση της ανθρώπινης φυλής.

•**Louis Berkhof (μεταγενέστερος αλλά συννοιάζει την ίδια σχολή σκέψης):** Σημειώνει ότι η ζωή που υποσχέθηκε ο Θεός στη Διαθήκη των Έργων θα εξασφαλιζόταν για όλο το γένος μέσω της υπακοής του Αδάμ, ανεξάρτητα από την αρχική κίνηση της Εύας.

3. Η λογική βάση του επιχειρήματος

Γιατί οι θεολόγοι αυτοί καταλήγουν σε αυτό το συμπέρασμα; Η σκέψη τους βασίζεται σε μια ακλόνητη βιβλική λογική: **Ο Θεός δεν μπορεί να νικηθεί από το κακό.**

Αν η αμαρτία της Εύας ανάγκαζε αυτόματα τον Αδάμ να πέσει ή ανάγκαζε τον Θεό να καταστρέψει το σχέδιό Του για την ανθρωπότητα, τότε το φίδι θα είχε μεγαλύτερη δύναμη από τον Δημιουργό. Το γεγονός ότι ο Θεός θα αποκαθιστούσε την κατάσταση (είτε θεραπεύοντας την Εύα είτε πλάθοντας άλλη) δείχνει ότι ο Θεός έχει τον τελικό λόγο σε όλα εκτός από την ελευθερία του ανθρώπου.

Το βέβαιο είναι ότι οι απόγονοι του Αδάμ θα γεννιούνταν στην κατάσταση της αφθαρσίας. Το προπατορικό αμάρτημα δεν θα είχε ειςχωρήσει ποτέ στο ανθρώπινο γένος.

ΜΕΡΟΣ 4ο: Η Απόλυτη Επιβεβαίωση – Το Μυστήριο της Παρθενογεννήσεως

Αν θέλουμε την απόλυτη, χειροπιαστή απόδειξη ότι αυτός ο συλλογισμός είναι ορθός, δεν έχουμε παρά να κοιτάζετε το θαύμα των Χριστουγέννων.

Γιατί ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός έπρεπε να γεννηθεί από Παρθένο; Γιατί

έπρεπε να αποκλειστεί εντελώς η μεσολάβηση άνδρα;

Ας σκεφτούμε με βάση όσα αναλύσαμε: Η Μαρία, ήταν ένας αληθινός άνθρωπος, απόγονος του Αδάμ. Αυτό σημαίνει ότι και η ίδια κουβαλούσε πάνω στη φύση της το κοινό ανθρώπινο βάρος της φθοράς και της θνητότητας – γι' αυτό και στον ύμνο της, αποκαλεί τον Θεό «Σωτήρα» της (*Λουκάς 1:47*).

Όμως, κατά τον Ευαγγελισμό, το Άγιο Πνεύμα την επισκίασε (*Λουκάς 1:35*) και την καθάρισε. Επειδή δεν μεσολάβησε ανδρικό σπέρμα, επειδή δεν υπήρχε γήινος πατέρας, **το νομικό και οργανικό νήμα της μετάδοσης της αμαρτίας του Αδάμ κόπηκε ακαριαία!**

Αν ο Χριστός είχε γήινο πατέρα, θα κληρονομούσε αυτόματα τη «σπασμένη» νομική υπογραφή του Αδάμ, αφού ο άνδρας είναι η ομοσπονδιακή κεφαλή που μεταφέρει τη διαθήκη. Μη έχοντας όμως πατέρα τον χοϊκό Αδάμ, αλλά τον Επουράνιο Θεό, ο Ιησούς γεννήθηκε ως ο «Έσχατος Αδάμ» (*Α' Κορινθίους 15:45*): με σώμα πέρα για πέρα υλικό και ανθρώπινο, αλλά απολύτως καθαρό από την προπατορική ενοχή.

Έτσι, ο Χριστός έγινε η Νέα Κεφαλή της ανθρωπότητας, έτοιμος να πετύχει εκεί ακριβώς που απέτυχε ο πρώτος Αδάμ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Η Δική μας Επιλογή

Κλείνοντας, βλέπουμε ότι η εξέταση αυτών των «υποθετικών» σεναρίων δεν ήταν μια απλή πνευματική άσκηση. Μας αποκάλυψε το μεγαλειώδες, το ιλιγγιώδες μέγεθος της αγάπης του Θεού. Ο Θεός δεν ήθελε δούλους, δεν ήθελε ρομπότ· ήθελε ελεύθερα παιδιά, ικανά να γίνουν θεοί κατά χάριν, ενδεδυμένα με το δικό Του Φως.

Ο πρώτος Αδάμ απέτυχε στο τεστ της ελευθερίας. Παρασύρθηκε, έχασε την παρρησία του, δέιλιασε να βγει μπροστά και να μεσολάβησει για τη γυναίκα του. Κρύφτηκε τρομαγμένος και γυμνός ανάμεσα στα δέντρα του Κήπου, κληροδοτώντας μας τη φθορά και τον θάνατο.

Όμως, ο Δεύτερος Αδάμ, ο Χριστός, ήρθε και ανέτρεψε τα πάντα! Νίκησε τον πειρασμό στην έρημο υπό πολύ δυσκολότερες συνθήκες, παρέμεινε απόλυτα πιστός, πήρε επάνω Του τη δική μας μεταπτωτική γύμνια, σήκωσε την ενοχή μας, πέθανε και αναστήθηκε για εμάς. Στο Όρος Θαβώρ μάς έδειξε την ένδοξη κατάσταση στην οποία έπρεπε να βρισκόμαστε, και στην Αρπαγή της Εκκλησίας υπόσχεται να μας οδηγήσει εκεί, μεταμορφώνοντας την ύλη μας «εν ριπή οφθαλμού».

Γι' αυτό, το κρίσιμο ερώτημα σήμερα δεν είναι πλέον το «τι θα συνέβαινε αν ο Αδάμ δεν αμάρτανε». Το ερώτημα είναι βαθύτατα προ-

σωπικό, είναι τρέχον και αφορά όλους :

«Τι θα συμβεί με τη δική μας ελευθερία;»

Θα επιλέξουμε να παραμείνουμε γυμνοί και έκθετοι στην ενοχή του πρώτου Αδάμ, ή θα δεχτούμε με πίστη να ενδυθούμε το Φως, την αφθαρσία και την Ενθέωση που μας προσφέρει απλόχερα ο Αναστημένος Χριστός;

Εδώ, αξίζει να λάβουμε υπόψη μας μια ακόμη βαθύτερη αλήθεια για τον σκοπό της δοκιμασίας στην Εδέμ. Το δέντρο της γνώσης δεν ήταν απλώς ένα τυφλό τεστ υπακοής. Ήταν η πρώτη τάξη στο σχολείο του Θείου Εκπαιδευτή. Ο άνθρωπος πλάστηκε «κατ' εικόνα» με σκοπό να φτάσει στο «καθ' ομοίωσιν»· και αυτή η πορεία δεν είναι άλλη από τον αγιασμό μας, τη μόρφωση της εικόνας του Χριστού μέσα μας. Ο Χριστός μάς άφησε την τέλεια εικόνα: τον άνθρωπο που ζει από τον Θεό και για τον Θεό, σε μια πλήρη, εθελοντική αφιέρωση.

Για να παραχωρήσει όμως ο άνθρωπος τον εαυτό του στον Θεό, έπρεπε πρώτα να τον εξουσιάζει. Και από τι κινδυνεύει η ελευθερία μας; Από τη δύναμη των ενστίκτων και των επιθυμιών μας (την τροφή, την αυτοσυντήρηση, την απόλαυση) που μας δόθηκαν για το ξεκίνημα της ζωής μας. Η εντολή δόθηκε ως μια αναγκαία σύγκρουση, ένα καθήκον απέναντι στη σαρκική επιθυμία, ώστε ο άνθρωπος να μάθει να την υποτάσσει στο πνεύμα.

Είναι ακριβώς όπως όταν μαθαίνεις στο παιδί σου μπάνιο: κάποια στιγμή πρέπει να του αφαιρέσεις το σωσίβιο. Όχι για να δεις αν θα σε υπακούσει, αλλά για να το βοηθήσεις να υψωθεί ελεύθερο πάνω από τους φόβους του. Διαφορετικά, ο Αδάμ θα κινδύνευε να μείνει για πάντα «βολεμένος» στην καλοπέραση του Παραδείσου — μια «ψυχή ζώσα» και ποτέ ένα «πνεύμα ζωοποιούν» (Α' Κορινθίους 15:45).

Αν ο άνθρωπος περνούσε αυτή την πρώτη τάξη, θα ερχόταν αντιμέτωπος με υψηλότερους, πνευματικούς πειρασμούς, όπως ακριβώς οι πειρασμοί του Κυρίου στην έρημο. Και στο τέλος αυτού του σχολείου, έχοντας προσφέρει ολοκληρωτικά την ελευθερία του στον Θεό, θα ζούσε ό,τι συνέβη στο Όρος της Μεταμορφώσεως: θα έτρωγε από το Ξύλο της Ζωής, που δεν είναι άλλο από το ίδιο το Πρόσωπο του Ιησού Χριστού.

Δυστυχώς, η αποτυχία της Εδέμ φανερώνει το μέγεθος της πτώσης μας. Ο άνθρωπος δεν προχώρησε. Έμεινε δούλος στην επιθυμία της σαρκός, στην επιθυμία των οφθαλμών και στην αλαζονεία του βίου (Α' Ιωάννου 2:16), κινούμενος πλέον από το «τι μου αρέσει» και όχι από το «τι πρέπει».

Γι' αυτό, ας καταλάβουμε ότι αυτή η πράξη της ελευθερίας μας δεν έχει οριστικοποιηθεί ακόμα. Δεν έχουμε φάει ακόμα από το Ξύλο

της Ζωής στην αιώνια Βασιλεία.

Η δοκιμασία της ελευθερίας συνεχίζεται για τον καθένα μας, κάθε μέρα, κάθε λεπτό. Η βεβαιότητα της σωτηρίας μας παραμένει ζωντανή, όσο εμείς επιλέγουμε καθημερινά τον Χριστό και την υπακοή στον Λόγο Του, αρνούμενοι τις εισηγήσεις του κόσμου.

Η επιλογή είναι πάντα δική μας.

ΤΕΥΧΟΣ 99

Ελεύθερο ΒΗΜΑ

Β' Τρίμηνο

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2026

ΕΤΟΣ 25ο

ΦΥΛΛΟ 99

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
Αλκιβιάδου 5, 104 39 Αθήνα

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΝΙΚΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ
ΤΕΡΤΙΟΣ ΠΕΤΡΟΒΑΤΖΗΣ
ΜΑΝΟΣ ΔΑΜΙΑΝΑΚΗΣ

Αποστολή άρθρων και αλληλογραφία
eleftherovimakeee@gmail.com

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
VOLCANO, ΠΑΝ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
Μικράς Ασίας 76, Γουδή
Τηλ.: 2107708375, Fax: 2107487280
E-mail: Info@volcanograph.gr
www.volcanograph.gr

Αποστέλλεται δωρεάν
σε όποιον το ζητήσει

ΔΙΑΝΟΜΗ - ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ
Στυλ. Ρούσσος - Γ. Εσαγιάν

Συντηρείται με αυτοπροαίρετες
εισφορές των αναγνωστών του

Τραπεζικός Λογαριασμός :

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
Τράπεζα Πειραιώς
IBAN: GR8801715970006597104860123
BIC PIRBGRAA
«Δωρεά για το Ελεύθερο Βήμα»

Εκκλησίες της Κοινωνίας Ελεύθερων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας
Συναθροίσεις Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών
Μιλάμε για τον Χριστό, τον Σταυρωμένο και Αναστημένο!
Είσοδος Ελεύθερη για όλους

ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΗΣ

- **Αθήνα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Αλκιβιάδου 3-5, Αθήνα 104 39, τηλ. 2108253771, 2108214876
- **Αιγάλεω:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 07:30-08:30 μ.μ., Τετάρτη 08:00-09:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Γραβιάς 30, Αιγάλεω 122 43, τηλ. 2105909721
- **Άλιμος:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τρίτη 08:00-09:00, Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Λακωνίας 30, Άλιμος 174 56, τηλ. 2109913373
- **Αμφιάλη:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τρίτη 07:00-08:00 μ.μ., Πέμπτη 07:00-08:00 μ.μ., Τσακάλωφ 4, Κερατσίνι 187 57, τηλ. 2104000078
- **Αρμενίων:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Τετάρτη 08:00-09:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Ιγγλέση 25, Αθήνα 117 43
- **Λιπάσματα-Δραπετσώνα:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Τρίτη 08:00-09:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Σάββατο 07.30-10.30 μ.μ. όμιλος νέων, Μισαηλίδη 28, Δραπετσώνα 186 48, τηλ. 2104627675
- **Μαρούσι:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τρίτη 08:00-09:00 μ.μ., Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Κανάρη 10, Μαρούσι 151 26, τηλ. 2108065796
- **Μελίσσια:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Τετάρτη 08:00-09:00 μ.μ., Παρασκευή 07:00-08:30 Αθανασίου Διάκου 15, Μελίσσια 151 27, τηλ. 2108032464, 6972309399, 6977619568
- **Ν. Ιωνία:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Δευτέρα 07:00-08:00 μ.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Σόλωνος 3, Νέα Ιωνία 142 31 (Κοντά στον ηλεκτρικό σταθμό Πευκάκια), τηλ. 6932070403
- **Νίκαια:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 08:00-09:00 μ.μ., Τρίτη 08:00-09:00 μ.μ., Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Αμερικανίδων Κυριών & Βέροιας 2, Νίκαια 184 50, τηλ. 2104904844
- **Περιστέρι:** Κυριακή 11:00-12:30 π.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Αρκαδίου 47, Περιστέρι 121 32, τηλ. 2105758928
- **Πόρτο Ράφτη** (Βιβλικός Όμιλος κατ' οίκον): Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Χρυσήιδος 4, Πόρτο Ράφτη 190 03, τηλ. 2299073476
- **Σαλαμίνα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Παπαφλέσσα 9, Σαλαμίνα 189 02, τηλ. 2104656593
- **Χαλάνδρι:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Δευτέρα 07:00-08:00 μ.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Θησέως 6, Χαλάνδρι 152 32, τηλ. 2106818156 eeehal@yahoo.gr, YouTube
- **Συνάθροιση Μελέτης της Αγίας Γραφής και Προσευχής, Ωρωπός:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Δευτέρα 07:00-08:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Θηβών 2, Ωρωπός 190 15, τηλ. 2295030529, 2295032654, 6934562881

ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΛΛΑΔΑ

- **Αίγιο:** Κυριακή 10-11 π.μ., Στράτωνος 29, Αίγιο 251 00, τηλ. 6974753694
- **Αμαλιάδα:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ. & 06:30-07:30 μ.μ., Τετάρτη 06:30-08:00 μ.μ., Ρήγα Φεραίου 86, Αμαλιάδα 272 00, τηλ. 2622023181, 2622027719
- **Άργος:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Πέμπτη 07:00-08:00 μ.μ., Περιοχή Ξηρόβρυσης (Παλαιά οδός Τριπόλεως), 212 00, τηλ. 27510211515, 6981583839
- **Γαρίπα Μονοφατσίου Κρήτης:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ., Πέμπτη 06:00-08:00 μ.μ., Γαρίπα 703 00, τηλ. 2891093357
- **Γεωργικό Καρδίτσας:** Κυριακή 10:30- 11:30 π.μ., Πέμπτη 06:00-07:00 μ.μ., Γεωργικό 43100, τηλ. 2441036362, 2441036654
- **Ηράκλειο Κρήτης:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Ρόδων 33, Ηράκλειο 713 06, τηλ. 6944612028, 6977583914
- **Θερμησία Ερμιονίδας** (κατ' οίκον): Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 05:00-06:00 μ.μ., Θερμησία 210 51, τηλ. 2754041067, 2754041110, 6938656387
- **Καβάλα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 07:00-08:00 μ.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Κάρανου 27, Καβάλα 653 02, τηλ. 2510838363
- **Καινούργιο Φθιώτιδας:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ., Καινούργιο 350 09
- **Καλαμάτα:** Κυριακή 10:30-12:00 π.μ., Τρίτη 07:00-08:00 μ.μ., Πέμπτη 07:00-08:00 μ.μ., Φαρών 131, Καλαμάτα 241 00, τηλ. 2721084295, 6940728125
- **Καμίνια Πατρών:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ. & 08:00-09:00 μ.μ., Τετάρτη 08:00-09:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Καλλιθέας 9, Καμίνια 250 02

- **Κομοτηνή:** Κυριακή 10:30-12:30 μ.μ., Παρασκευή 07:00-09:00 μ.μ., Βοσπόρου 7, Κομοτηνή 691 00, τηλ. 2531027704, 6944591675, 932402706
- **Κόρινθος:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 06:30-07:30 μ.μ., Σάββατο 07:00-08:00 μ.μ. Σίνα 68, Κόρινθος 201 00, τηλ. 2744065788, 6973993542
- **Λαμία:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Θεμιστοκλέους 17, Λαμία 35100
- **Λάρισα:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Γεωρ. Σεφέρη 123, Λάρισα 412 21
- **Μαυρομάτι Θηβών:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Μαυρομάτι 320 02, τηλ. 2262303013, 6948469634
- **Μυτιλήνη:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Αλκαίου 30, Μυτιλήνη 811 00, τηλ. 2251022612
- **Νεάπολη Κρήτης:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Βίτσι 12, Νεάπολη 724 00, τηλ. 2841032044 (Οικογ. Παναγιώτη Λουκάκη)
- **Νικολαΐκα Αιγίου:** Κυριακή 07:30-08:30 μ.μ., Τετάρτη 07:30-08:30 μ.μ., Νικολαΐκα 25100, τηλ. 2691081115
- **Προσοτσάνη Δράμας:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Παρασκευή 07:00-08:30 μ.μ., Καρατάσου, Προσοτσάνη 662 00, τηλ. 2521038748
- **Πτολεμαΐδα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Ιασονίδου 4, Πτολεμαΐδα 502 00, τηλ. 2461092794, 6948740373
- **Ρόδος:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:30 μ.μ., Κρητικά 29, Ρόδος 851 00 (Παραλιακή οδός προς Αεροδρόμιο), τηλ. 2241093331
- **Σπάρτη:** Κυριακή 10:30-12:00 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Χαμαρέτου 74, Σπάρτη 23100, eespartis@gmail.com, τηλ. 2731400369, 697043318
- **Τρίκαλα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 07:00-08:00 μ.μ., Πέμπτη 07:00-08:00 μ.μ., Βαλαωρίτου 4, Τρίκαλα 421 00, τηλ. 2431025273
- **Τρίκαλα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 7:00-8:00 μ.μ., Τρίτη 07:00-08:00 μ.μ., Θουκυδίδου 2, Τρίκαλα 421 00, τηλ. 2431072750
- **Φιλιατρά:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ., Παρασκευή 07:00-08:00 μ.μ., Επαρ.Οδ. Λιμεναρίου-Χριστιάνων, Λιμενάρι 243 00, τηλ. 2761033397
- **Φραντζής Φθιώτιδας:** Φραντζής 35100, τηλ. 2231096327
- **Χανιά Κρήτης:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Κων. Μητσοτάκη 36 (& Α. Παπανδρέου 107), Χανιά 73132, τηλ. 2821056310

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

- **Καναδάς-Κεμπέκ,** Hellenic Gospel Free Church, τηλ. 514 337-8526, 7110 Av. de l'Épée, Montréal, QC H3N 2E1, Canada

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

- **Αυστραλία-Μελβούρνη (Κέντρο της πόλης),** Greek Free Evangelical Church City Centre Κυριακή 09:30-10:45 π.μ. (Ελληνική), Κυριακή 11:00-12:15 μ.μ. (Αγγλική), Τετάρτη 07:00-08:45 μ.μ. (Βιβλική Μελέτη στα Ελληνικά), Τετάρτη 07:30-08:30 μ.μ. (Βιβλική Μελέτη στα Αγγλικά), 161-167 Peel St, North Melbourne VIC 3051, Australia
- **Αυστραλία-Μελβούρνη (Oakleigh),** Greek Free Evangelical Church Melbourne: Oakleigh, Κυριακή 09:30-10:45 π.μ. (Ελληνική), 185 Warrigal Road, Oakleigh
- **Αυστραλία-Σύδνεϋ,** Greek Free Evangelical Church Sydney: Kingsgrove, Κυριακή 10:00-11:00 π.μ. (Ελληνική), Κυριακή 10:00-11:00 π.μ. (Αγγλική), τηλ. 02 9503-0777 53 Kingsway, Kingsgrove NSW 2208, Australia
- **Αυστραλία-Αδελαΐδα,** Greek Free Church Adelaide: Renown Park, Κυριακή 09:30-10:30 π.μ. (Ελληνική), Κυριακή 06:00-07:00 μ.μ. (Ελληνική), Τετάρτη 07:30-08:45 (Βιβλική Μελέτη στα Ελληνικά), 59 Tait St, Renown Park SA 5008, Australia

Τριήμερο Βαΐων στο Σούνιο

Με μεγάλη επιτυχία, χαρά και ευφροσύνη είχαμε την ευκαιρία να απολαύσουμε τις φυσικές ομορφιές του Σουνίου, το τριήμερο της Κυριακής των Βαΐων (4-6 Απριλίου 2026). Δόθηκε η ευκαιρία για πνευματική συναναστροφή, όμορφες στιγμές εν Χριστώ, ιδιαίτερο πρόγραμμα για τα παιδιά και πνευματικές ομιλίες που έθρεψαν την ψυχή μας με πνευματικό ψωμί. Ευχόμαστε, ο Κύριος να ευλογεί τον κόπο που γίνεται για να λειτουργούν αυτές οι διοργανώσεις για την Δόξα Του.

Ο σύλλογος αιμοδοσίας της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών έχει ανάγκη ενίσχυσης σε φιάλες αίματος για να καλύψει τις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες για τους αδελφούς και τους συγγενείς τους. Τα στοιχεία του συλλόγου είναι: SE-ΑΕΕΕΕ, κωδικός 15149.

Προαιρετικές προσφορές για την ενίσχυση της ιεραποστολής της Κοινωνίας ΕΕΕ, μπορούν να κατατίθενται στην Τράπεζα Πειραιώς.
(IBAN GR8801715970006597104860123 BIC PIRBGRAA - ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ), με αιτιολογία κατάθεσης «Δωρεά για το Ιεραποστολικό ταμείο».

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ ΕΤΟΥΣ 2025.

Ευχαριστούμε από καρδιάς για τις εισφορές τους στο Ελεύθερο Βήμα κατά το έτος 2025 τους :

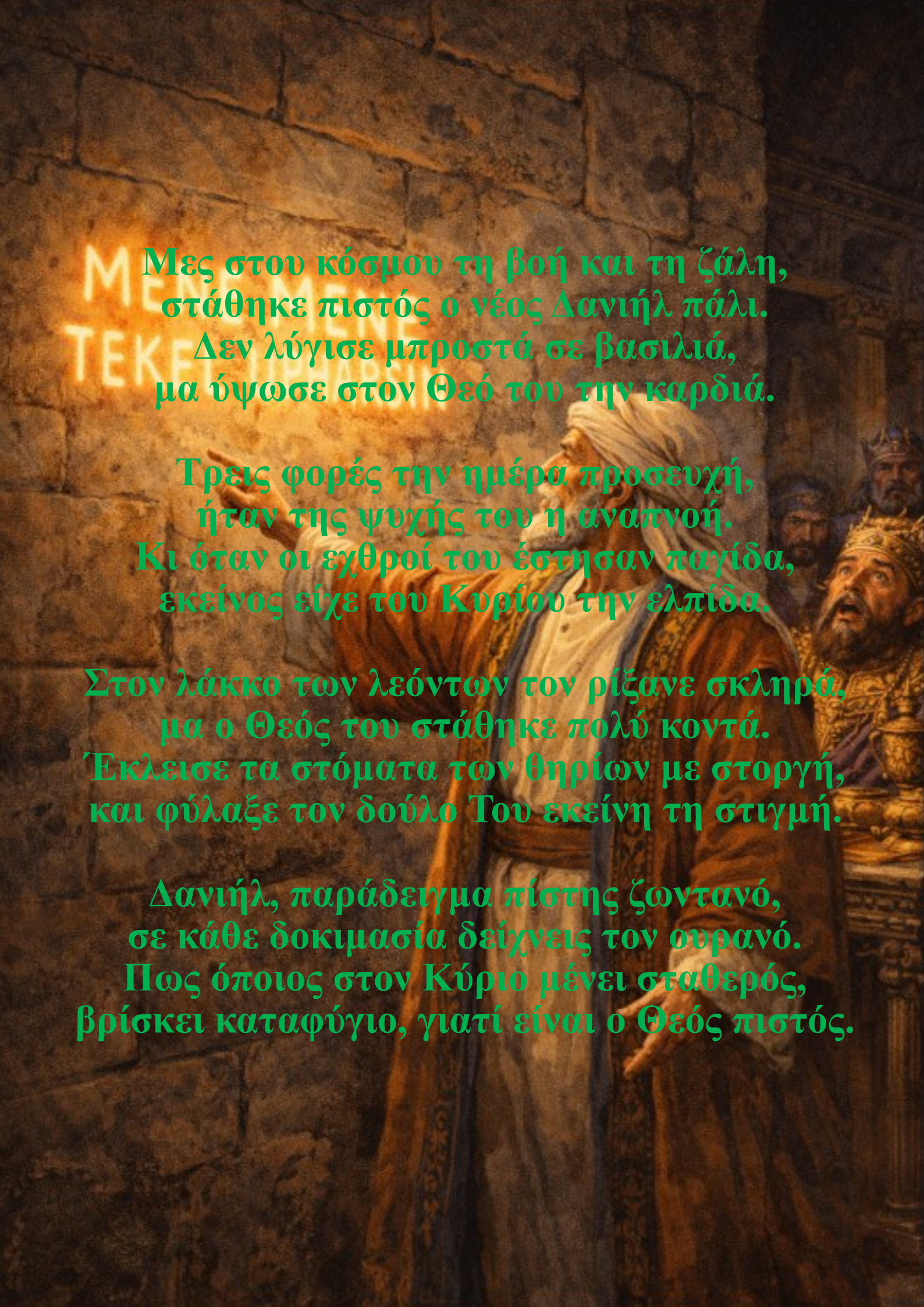
- ΕΕΕ ΓΑΡΙΠΑΣ
- ΕΕΕ ΚΟΜΟΘΗΝΗΣ
- ΕΕΕ Ν.ΙΩΝΙΑΣ
- ΝΙΚΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ
- ΕΕΕ ΧΑΝΙΩΝ
- ΕΕΕ ΑΔΕΛΑΪΔΑΣ
- ΕΕΕ ΣΙΑΝΕΥ
- ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΟΥ
- ΕΕΕ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ
- ΕΕΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

**Τριμηνιαίο Χριστιανικό Περιοδικό
για Παιδιά & Εφήβους**

*των Παιδικών-Εφηβικών Προγραμμάτων
της Κοινωνίας Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας*

Για να μη χανόμαστε...

Μες στου κόσμου τη βοή και τη ζάλη,
στάθηκε πιστός ο νέος Δανιήλ πάλι.

Δεν λύγισε μπροστά σε βασιλιά,
μα ύψωσε στον Θεό του την καρδιά.

Τρεις φορές την ημέρα προσευχή,
ήταν της ψυχής του η αναπνοή.
Κι όταν οι εχθροί του έστησαν παγίδα,
εκείνος είχε του Κυρίου την ελπίδα.

Στον λάκκο των λεόντων τον ρίζανε σκληρά,
μα ο Θεός του στάθηκε πολύ κοντά.
Έκλεισε τα στόματα των θηρίων με στοργή,
και φύλαξε τον δούλο Του εκείνη τη στιγμή.

Δανιήλ, παράδειγμα πίστης ζωντανό,
σε κάθε δοκιμασία δείχνεις τον ουρανό.
Πως όποιος στον Κύριο μένει σταθερός,
βρίσκει καταφύγιο, γιατί είναι ο Θεός πιστός.